

A Képviselő-testület 363/2018. (XII. 13.) sz. kt. határozatának mellélete

Mezőkovácsháza Város Önkormányzatának

**HELYI
ESÉLYEGYENLŐSÉGI
PROGRAMJA**

2019-2023

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
1. Általános fogalomértelmezés	5
1.1. Diszkrimináció (hátrányos megkülönböztetés).....	5
1.2. Gender	6
1.3. Előnyben részesítés:	6
1.4. Szegregátum:	6
1.5. Fogyatékos személy:	7
1.6. SNI:.....	7
1.7. Funkcionális akadályozottság:.....	7
1.8. Fogyatékos személy:	7
1.9. Az akadálymentesség:	8
1.10. Az egyenlő esélyű hozzáférés:	8
1.11. Közzolgáltatás:	8
A település bemutatása.....	9
Értékeink, küldetésünk.....	15
Célok.....	18
A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja:.....	18
A HEP helyzetelemző részének célja	18
A HEP IT célja.....	19
Pályázatok indokoltságának bemutatása:	21
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	23
1. Jogszabályi háttér bemutatása	23
A 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről:	23
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	24
2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal.....	24
2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása	24
2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása ..	25
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	25
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet.....	25
3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció	26
3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások	38
3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció	42
3.5 Telepek, szegregátumok helyzete	47
3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés	49
3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása:	63
3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal	65
3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.....	66
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	66
4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.).....	66

4.1.1. A város demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira.....	66
4.2 Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége.....	71
4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése.....	71
4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége.....	82
4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.....	90
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	91
5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége.....	91
5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi bölcsődei, munkahelyi bölcsődei, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány, közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.).....	93
5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe.....	93
5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak.....	94
5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona).....	94
5.6 A nők szerepe a helyi közéletben.....	95
5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések.....	95
5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.....	96
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	96
6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.).....	96
6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete.....	98
6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés.....	102
6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen.....	108
6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.....	108
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	109
7.1 A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái.....	110
7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei.....	113
7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés.....	113
7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.....	116
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	117
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	118
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	119
1. A HEP IT részletei.....	119
Jövőképünk.....	122
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	136

3. Megvalósítás.....	146
3.1 A megvalósítás előkészítése.....	146
3.2. A megvalósítás folyamata	146
3.3. Monitoring és visszacsatolás.....	149
3.4. Nyilvánosság	149
3.5. Kötelezettségek és felelősség.....	149
3.6. Érvényesülés, módosítás	151
4. Elfogadás módja és dátuma.....	152
HEP elkészítési jegyzék.....	155

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Mezőkovácsháza Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

Az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63/A § értelmében a településeknek rendelkezni kell esélyegyenlőségi programmal, mely feltárja és elemzi a település esélyegyenlőségi problémáit, megkeresi a beavatkozási pontokat, és öt évre szóló intézkedési terv mentén határozza meg a teendőket azok kezelésére.

Az esélyegyenlőségi program a feltétele annak, hogy a helyi önkormányzat bármely hazai vagy európai uniós támogatásban részesülhessen.

Az esélyegyenlőségi program a településen feltárt esélyegyenlőségi problémákra reagál, és beavatkozásokat tartalmaz azok kezelésére. A program része és az intézkedési terv alapja az a helyzetelemzés, mely képet ad a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről. A helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében kell a beavatkozásokat megtervezni, lehetőséget adva a felülvizsgálatra, az esetleges változtatásokra.

A program célja a törvénnyel megegyezően annak biztosítása, hogy az élet valamennyi területén megelőzze a hátrányos megkülönböztetést és elősegítse egyes társadalmi csoportok tagjainak

---

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

esélyegyenlőségét, különös tekintettel a kiemelten védett csoportokra, a romákra, a nőkre és a fogyatékos személyekre, ám a helyi sajátosságok alapján más társadalmi csoportokra is.

A program elkészítéséhez szükséges esélyegyenlőségi *helyzetelemzés célja* az, hogy a rendelkezésre álló adatok, dokumentumok alapján feltérképezze a települést az adott területen, és megállapítsa, hogy a településen élő hátrányos helyzetű lakosság a teljes lakossághoz viszonyítva milyen jövedelmi, foglalkoztatási, képzettségi, szociális, lakhatási, területi, egészségügyi mutatókkal rendelkezik és ezek alapján az adott település milyen esélyegyenlőtlenségi problémákkal küzd.

Az *intézkedési terv* a településen állandóan, vagy hosszabb ideig élő, *hátrányos helyzetű csoportok helyzetének nyomon követését, valamint esélyegyenlőségének előmozdítását szolgáló intézkedéseket tartalmaz*, különösen a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására,

- Teljes körű akadálymentesítés biztosítására
- Idősek aktivitásának növelésére
- Önkéntes munka széleskörűvé tételére
- Célcsoportok megfelelő érdekérvényesítésére
- a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányainak csökkentésére, foglalkoztatási esélyeik javítására, felzárkóztatásra

Az esélyegyenlőségi program célja, hogy Mezőkovácsháza olyan településsé váljon, ahol senki nem tapasztalja a hátrányos megkülönböztetés közvetlen vagy közvetett formáját védett tulajdonságai alapján, ahol minden lakossal szemben érvényesül az egyenlő bánásmód elve, valamint biztosított az egyenlő hozzáférés az önkormányzat és intézményei által nyújtott szolgáltatásokhoz. Az esélyegyenlőség és egyenlő hozzáférés biztosításán túl egyes társadalmi csoportok esetében olyan támogató lépések megtételére van szükség, melyek az esélyegyenlőség előmozdítását az adott célcsoportok felzárkóztatását szolgálják.

1. Általános fogalomértelmezés

1.1. Diszkrimináció (hátrányos megkülönböztetés)

Az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról 2003. évi CXXV. Törvény (továbbiakban Ebtv.)

közvetlen diszkriminációnak tekinti, ha neme vagy más hasonló személyes tulajdonsága következtében valakivel kedvezőtlenebbül bánnak, mint más – egyéb tekintetben hasonló helyzetű – személyekkel.

Közvetett diszkriminációnak minősül, ha bizonyos rendelkezések, intézkedések végrehajtásakor kiderül, hogy bár a felszínen semlegesnek mutatkoznak, egy jól beazonosítható csoporthoz tartozó személyek mégis látványosan többségben vannak azok közt, akiknek a jogszabály, intézkedés vagy munkahelyi gyakorlat hátrányt okoz.

1.2. Gender

A gender – az ember neme. De nem csak az a neme, amely a testével veleszületett, hanem az a neme, amely egész kis korától erre a testi-biológiai nemre ráakódik, rászerveződik. A gender nem biológiai természetű tulajdonság, mint a vércsoport vagy a hajszín, de nem is afféle változó nézet vagy meggyőződés, amiről néhány jól irányzott érveléssel le lehetne az embert beszélni. A gender lényegi eleme a személyiségünknek, olyan viszonyok – a férfi-női viszonyok, s bennük a saját, ezekhez fűződő viszonyaink összessége, amelyet a társadalomtól (elsősorban közvetlen környezetünktől) kapunk s építünk be személyiségünkbe.

A gender nagyon bonyolult, többszörösen összetett dolog: több mint társadalmilag meghatározott és körülírt nemi hovatartozásunk: tartalmazza női vagy férfi mivoltunkhoz kötődő szerepeinket, attitűdjeinket is, valamint a hozzánk fűződő társadalmi elvárásokat és a mi viszonyunkat ezekhez az elvárásokhoz.

1.3. Előnyben részesítés:

Az előnyben részesítés egy ún. puha eszköz: mindaddig, amíg az adott döntési szinten – vagy szakterületen – dolgozók között bármelyik nem aránya el nem éri legalább a 40%-ot, azonos eredményekkel rendelkező jelöltek közül a gyengébben reprezentált nemhez tartozót kell fölvenni, illetve kinevezni.

1.4. Szegregátum:

Szegregátumnak azok a területek tekintendők, melyek megfelelnek az alábbi mutatók egyikének: minimum egy háztömbből-négy utca és egy közterület között elhelyezkedő ingatlanokból – álló településrész, ahol az alacsony státuszú lakosság (az aktív korú népességben belül legfeljebb 8 általános végzettséggel rendelkező és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők) aránya (szegregációs index) meghaladja az 50 %-ot, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt. A terület népességszámát jelen időszakra a Népszámlálás-nyilvántartó alapján kell definiálni.

1.5. Fogyatékos személy:

aki érzékszervi - látás, hallásszervi -, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben, vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során. A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: „Fot.”) már differenciáltabb szabályozást ad: megkülönbözteti az akadálymentesség és az egyenlő esélyű hozzáférés fogalmát.

1.6. SNI:

Sajátos nevelési igényről beszélünk azoknál a gyermekeknél, akiknek nevelhetősége eltér a többi gyermekétől. Iskoláztatási szempontú, nem diagnosztikus, a mai magyar köznevelési törvényben használatos kifejezés. Az ebbe a csoportba tartozó gyermekek nevelése-oktatása eredményességének érdekében biztosítani kell az óvodai, iskolai követelmények módosítását és a szokásostól eltérő, nagyobb mértékű pedagógiai segítségnyújtást. Sajátos nevelési igényű gyermek, az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

(2011. évi CXCV törvény, értelmező rendelkezések 25. pontja)

1.7. Funkcionális akadályozottság:

a gyógypedagógia új „fogyatékoság-főfogalma”, amely a funkcionális egészség bármely területén létrejöheto zavar = funkcionális képességzavar, röviden = képességzavar, amely lehet a testi funkciók, testi struktúrák akadályozottsága, a tevékenység akadályozottsága (individuális síkon), és a részvétel akadályozottsága (társadalmi síkon).

1.8. Fogyatékos személy:

az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja, továbbá a fogyatékos személyek jogairól és

esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: „Fot.”) megkülönbözteti az akadálymentesség és az egyenlő esélyű hozzáférés fogalmát.

1.9. Az akadálymentesség:

az épített környezeti feltételekre vonatkozó követelmény. A fogalom pontos meghatározását a Fot. az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Éptv.) 2. §-ának 1. pontjára utalja. Ez utóbbi jogszabály definíciója szerint akadálymentes az épített környezet akkor, ha annak kényelmes, biztonságos, önálló használata minden ember számára biztosított, ideértve azokat az egészségkárosodott egyéneket vagy embercsoportokat is, akiknek ehhez speciális létesítményekre, eszközökre, illetve műszaki megoldásokra van szükségük. Az Éptv. felhatalmazása alapján megalkotott országos településrendezési és építési követelményekről szóló jogszabály is átveszi ezt az akadálymentesítési koncepciót.

1.10. Az egyenlő esélyű hozzáférés:

fogalmát a Fot. a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében definiálja. „Egyenlő esélyű hozzáférés: a közszolgáltatás egyenlő eséllyel hozzáférhető akkor, ha igénybevétele - az igénybevevő állapotának megfelelő önállósággal - mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára akadálymentes, kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető; továbbá az az épület, amelyben a közszolgáltatást nyújtják, mindenki számára megközelíthető, a nyilvánosság számára nyitva álló része bejárható, vészhelyzetben biztonsággal elhagyható, valamint az épületben a tárgyak, berendezések mindenki számára rendeltetésszerűen használhatók és a szolgáltatások egyformán igénybe vehetők.”

1.11. Közszolgáltatás:

az állami, illetőleg az önkormányzati feladatellátást nyújtó szervek, intézmények által nyújtott szolgáltatások, a működésük során kifejtett tevékenységek. Mindez lényegében magában foglalja a közzsféra szolgáltatásait. Közszolgáltatásnak minősül továbbá minden ügyfélszolgálati rendszerben működő szolgáltató tevékenység, függetlenül attól, hogy ki a szolgáltatás nyújtója. A feladat ennél fogva kiterjed a piaci szektor szereplőire is. Az érintett érdekvédelmi szervek kezdeményezésére a törvény közszolgáltatásnak minősíti a település vagy településrész közellátását szolgáló, hatósági engedély vagy hatósági kötelezettség alapján végzett nyilvános szolgáltató tevékenységeket is. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a fogyatékos személyek többsége elsősorban nem a kormányzati szervek épületeinek a látogatója. Sokkal gyakoribb pl. az áruházak, a vendéglátó ipari és idegenforgalmi egységek, a vállalkozásként működő gyógyszertárak használata. A Fot. ezeken kívül a fogyatékos

embereket megillető egyes jogok és az esélyegyenlőség egyes célterületeinek tekintetében speciális szabályokat határoz meg az akadálymentesség ill. a hozzáférhetőség megteremtésével valamint az erre vonatkozó határidőkkel kapcsolatban. A fogyatékos személyek társadalmi részvételét azonban nem csupán ilyen természetű akadályok nehezítik meg, lehetetlenítik el. Lehetséges, hogy a fogyatékos személy egy adott intézmény (munkahely, iskola, kórház stb.) munkaszervezési, szakszemélyzeti vagy más, nem a fizikai ill. kommunikációs közeg nehézségeiben álló hiányossága miatt jut hátrányba másokhoz képest az intézménnyel való jogviszony létesítése, fenntartása vagy megszüntetése kapcsán.

Az akadály ill. annak elhárítására való kötelezettség ennél fogva sokkal szélesebb értelmezést kell, hogy kapjon. Erre a kiterjesztő értelmezésre a magyar jogalkotót és jogalkalmazót ma már nemzetközi ill. európai jogforrások is kötelezik. Az ezekben a jogforrásokban szereplő fogalom az „ésszerű alkalmazkodási kötelezettség”, amely szerint a kötelezettnek minden, bármely természetű módosítást, átalakítást meg kell tennie, mely biztosítja a fogyatékos személy számára a kötelezettel létesíthető, adott jogviszonyban való részvételt, amennyiben ez nem jelent a kötelezett számára indokolatlan, aránytalan terhet. Az ésszerű alkalmazkodás kötelezettségének az uniós Keretirányelv alapján a foglalkoztatás terén, az ENSZ Konvenciója alapján pedig számos más területen (női jogok, otthon és a család védelme, oktatás, egészségügy, munkavállalás, megfelelő életszínvonal és szociális védelem, politikai életben és a közéletben való részvétel stb.) is meg kell felelni.

A település bemutatása

Mezőkovácsháza az Alföld dél-keleti részén, a Csanádi-hát É-i peremén fekszik. Kedvező természeti adottságai – elsősorban talaj- és éghajlati adottságai – a mezőgazdaság számára nyújtanak térnyerési lehetőséget. Mezőkovácsháza természetföldrajzi szempontból az Alföld nagytájon belül a Körös-Maros köze középtáj Csanádi-hát kistájának határán helyezkedik el. Területe az alacsony ármentes síkságok *domborzattípus*ba sorolható, a Maros hordalékkúp Magyarországra eső részének központi zónájához tartozik.

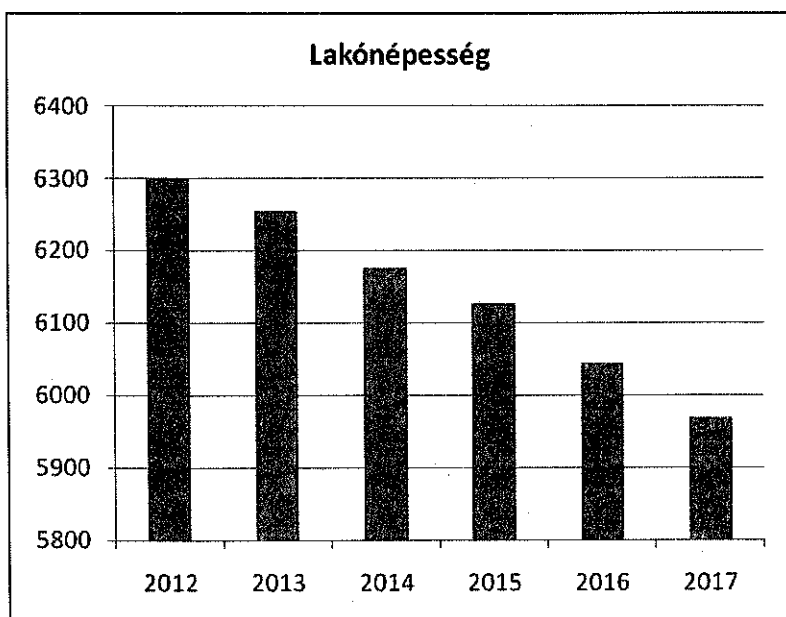
Településünk és környéke ősidők óta lakott terület, történelmi múltja a VII. századi avarokig nyúlik vissza, a XI. században már templomos hely volt. A város neve a hagyomány szerint Hunyadi János fegyverkovácsaitól származik. "Kovács", a nyelvészek szerint személynévi eredetű, de mert éppen abban az időben jelenik meg írásos említése először - 1463 : Kowachaza -, amikor a családnevek még kialakulóban voltak, valószínű, hogy a Kovácsnak nevezett személy valóban e szakmának a mestere volt.

A XV. század második felében, 1463-ban, Mátyás királytól mezővárosi rangot kapott az akkorra újra benépesült település. 1971-ben a Kormány döntése alapján az országos településfejlesztési koncepció Mezőkovácsházát középfokú központnak, vidéki ipartelepítési centrumnak jelölte ki. Ettől kezdve a település dinamikusan fejlődött, komoly beruházásokra került sor. A járások megszűnéséig, vagyis 1984-ig, Békés megye déli területének mezőgazdasági, kereskedelmi, oktatási, kulturális és igazgatási központja volt. Városi rangot 1986-ban kapott. A település arculatán az elmúlt másfél évtizedben a kisvárosi jelleg egyre markánsabbá vált.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 0101)	Változás
2012	6299	bázis év
2013	6254	99,3%
2014	6176	98,8%
2015	6127	99,2%
2016	6043	98,6%
2017	5968	98,8%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

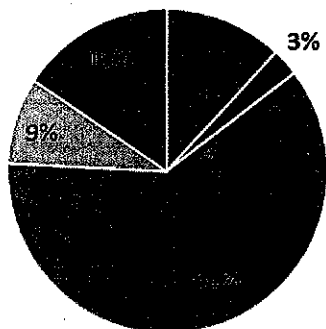
Mezőkovácsháza lakossága az elmúlt 5 évben csökkenő tendenciát mutat, ebben szerepet játszik egyrészt az elvándorlás illetve a lakosság elöregedése.

2.1. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (a 2016-os év adatai)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 0301)	Férfiak (TS 0303)	Nők (TS 0304)
Állandó népesség száma (férfiak TS 0300, nők TS 0302)	2 853	3 190	6 043	47,21%	52,79%
0-2 évesek (összes száma TS 0305, aránya TS 0316)			141		
0-14 éves (férfiak TS 0306, nők TS 0307)	339	376	715	5,61%	6,22%
15-17 éves (férfiak TS 0308, nők TS 0309)	78	77	155	1,29%	1,27%
18-59 éves (férfiak TS 0310, nők TS 0311)	1 745	1 734	3 479	28,88%	28,69%
60-64 éves (férfiak TS 0312, nők TS 0313)	246	283	529	4,07%	4,68%
65 év feletti (férfiak TS 0314, nők TS 0315)	445	721	1 166	7,36%	11,93%

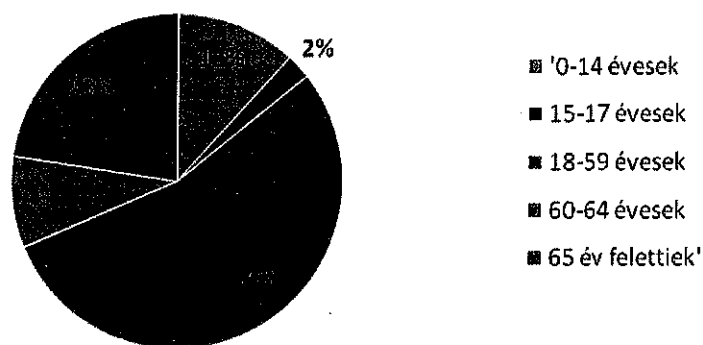
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

- 0-14 évesek
- 15-17 évesek
- 18-59 évesek
- 60-64 évesek
- 65 év feletti

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

Mezőkovácsháza állandó lakossága 2017. január 1-jén 6043 fő, melyből a férfiak száma: 2853 fő, nők száma 3190 fő.

2.2. számú táblázat - 15-17 éves gyermekek száma

Korcsoport	Fő		Változás
	2001	2011	Fő
15 éves gyermekek száma			0
16 éves gyermekek száma (TS 0501)	83	67	-16
17 éves gyermekek száma (TS 0502)	85	87	2
Összesen	168	154	-14

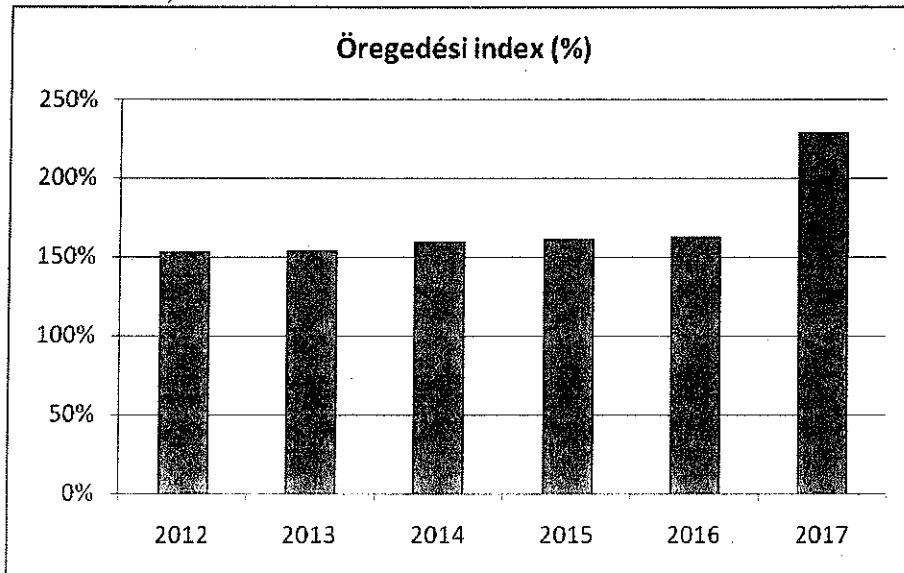
Forrás: TEIR - KSH, Népszámlálási adatok

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 0328)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 0327)	Öregedési index (%) (TS 0401)
2012	1136	741	153,31%
2013	1151	746	154,29%

2014	1152	720	160,00%
2015	1161	721	161,03%
2016	1166	715	163,08%
2017	1 606	700	229,43%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

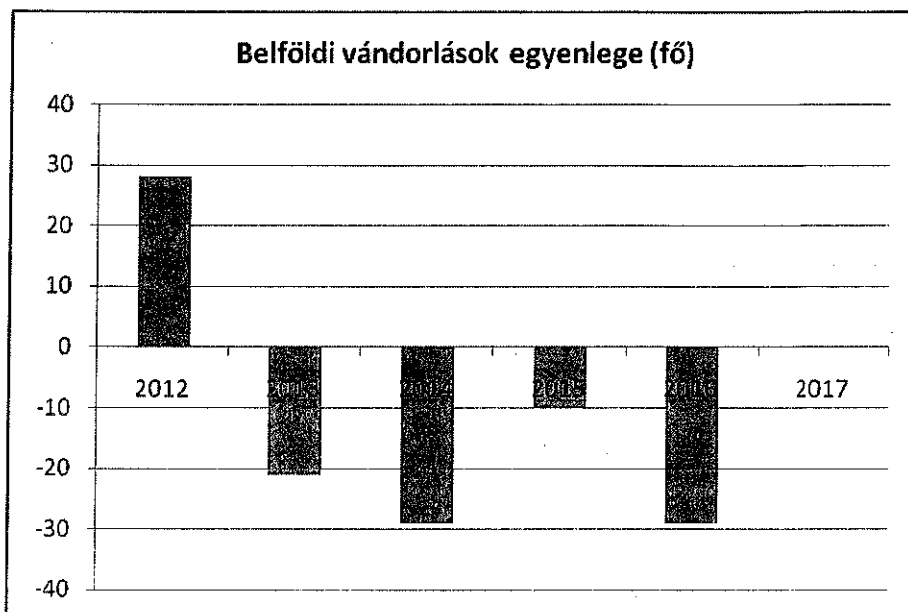

Az öregedési index azt jelzi, hogy Mezőkovácsháza lakossága előregedőben van. A táblázatból egyértelműen kitűnik, hogy az idősödés jelentős ütembe meghaladja a fiatal korosztály számának bővülését. Míg a 65 év feletti népesség száma kis mértékben ugyan, de nő, a fiatal lakosok száma csökken. A csökkenő népességszám mellett gyorsuló ütemű öregedés jellemzi a város lakosságát. A nemek aránya az aktív korosztályban kiegyensúlyozott, a 60 év feletti korosztályban azonban a nők aránya fokozatosan emelkedik. Megállapítható egyrészt, hogy a férfiak halandósága magasabb, másrészt, hogy az idősödéssel járó elmagányosodás és problémák nagyobb arányban érintik a nőket.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó jellegű odavándorlás (TS 0601)	Elvándorlás (TS 0600)	Egyenleg	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (TS 0602)
2012	123	95	28	4,4
2013	109	130	-21	-3,4
2014	111	140	-29	-4,7
2015	120	130	-10	-1,63
2016	123	152	-29	-4,8
2017			0	n.a

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

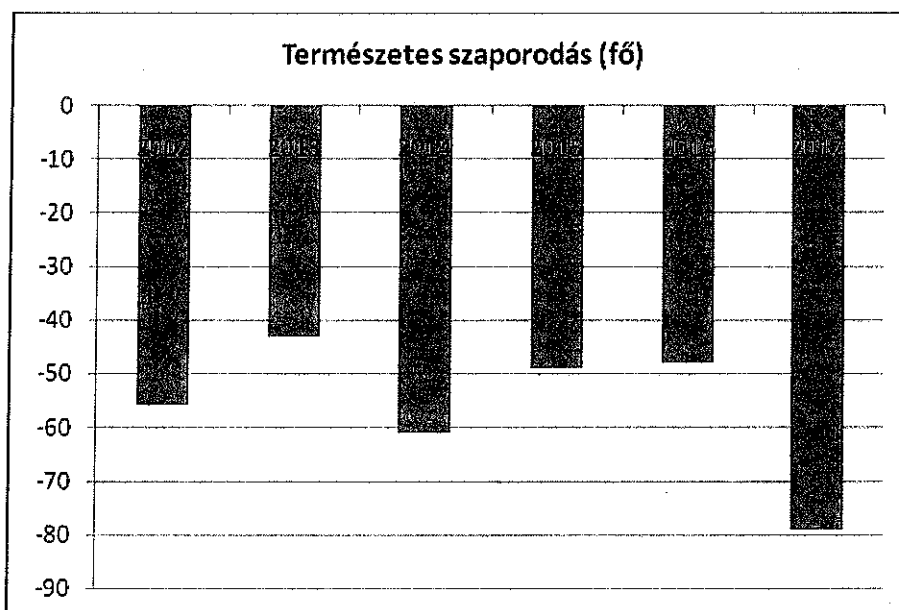

A belföldi vándorlások mindkét folyamata jelen van a településen. 2013 óta folyamatosan emelkedik a településre történő bevándorlás és a településről történő elvándorlás száma, azonban nem egyforma ütemben. A településről történő elvándorlás magasabb száma is a népességcsökkenés egyik oka. Az elvándorlás mértéke sajnos 2016-ban megugrott.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Élveszületések száma (TS 0701)	Halálozások száma (TS 0702)	Természetes szaporodás (fő) (TS 0703)
2012	42	98	-56
2013	49	92	-43
2014	29	90	-61
2015	45	94	-49
2016	43	91	-48
2017	37	116	-79

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az élve születések száma az utóbbi három évben statisztikai szempontból jelentős eltérést nem mutat (stagnál) viszont a halálozások száma különös tekintettel a 2017. évre jelentős növekedést mutat. Az elmúlt hat évben a halálozások számának átlaga több mint kétszerese az élve születések száma átlagának. Ez már tendencia, amely egyértelműen a lakosság elöregedéséhez és további csökkenéséhez vezet. További kérdést vet fel, hogy a település szülőképes korú női lakossága körében miért alacsony a gyermekvállalások száma.

Értékeink, küldetésünk

Településünk egyik fő értéke a közszolgáltatásokhoz való széleskörű hozzáférés. Az elérhető szolgáltatások mennyisége jelentős és a település kisvárosias jellege mellett a minősége rendkívül jónak mondható. Városunkban folyamatosan megoldott az egészségügyi alap- és szakellátás. Az ügyeleti ellátás, a járóbeteg szakellátó és a mentőszolgálat épületei felújításra kerültek és korszerű tárgyi eszközök kerültek beszerzésre. Az elmúlt időszakban jött létre preventív jellegű szolgáltatások nyújtására térségi hatókörrel az Egészségfejlesztési Iroda.

Szociális alap- és szakellátás, valamint a gyermekjóléti alapellátások (köztük a bölcsődei szolgáltatás) igény és szükséglet szerint igénybe vehető. Az elmúlt hat évben mind a szociális alapellátást, mind a szakellátást (idősek és pszichiátriai betegek bentlakásos otthona) jelentős, pályázatokból megvalósuló beruházások érintették. A település gazdasági teljesítőképességéhez és lakosságszámához mérten magas színvonalú kulturális szolgáltatásokat nyújt a közművelődési és a közgyűjteményi intézményein keresztül.

A köznevelési intézmények közül az óvodától a középiskoláig helyben biztosított a gyermekek oktatása-nevelése. Az önkormányzati óvoda központi feladat-ellátási helyének modernizálása megtörtént, mind építészeti, mind a szakmai előírásoknak megfelelően. Helyben elérhető a pedagógiai szakszolgálat, amely azonban folyamatosan szakember hiánnyal küzd.

Városunk járási székhelytelepülés, egyben a Dél-Békési kistérség központja. Ez elsősorban közigazgatási központi szerepet jelent, itt működik a Békés Megyei Kormányhivatal Mezőkovácsházi Járási Hivatala a kormányablakkal és valamennyi osztályával. A Békés Megyei Kormányhivatal Orosházi Járási Hivatala kirendeltségei is megtalálhatóak a településen: a Népegészségügyi Osztály (ÁNTSZ), Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály. A NAV Békés Megyei Adó- és Vámigazgatósága - Mezőkovácsházi kirendeltsége is működik a településen.

A városi önkormányzat polgármesteri hivatala látja el a Dél-Békési Kistérség Többcélú Társulásának munkaszervezeti feladatait. A térségi szerep erősítése tudatos vezetői döntés és program is, így a hivatal mellett az önkormányzati intézmények és gazdasági társaság is lát el szociális és kulturális közszolgáltatási tevékenységet a térségre/járára kiterjedően. A település értékei közé tartozik még, hogy a közszolgáltatások nyújtásához megfelelően képzett szakemberekkel rendelkezik. A magas szakmai színvonalon nyújtott térségi szolgáltatásokra a térség települései igényt tartanak és egyre nagyobb elismerést vált ki településünk iránt.

A település értékei közé tartozik kiemelten jó közbiztonsági helyzete, mely a rendőrkapitányság, a katasztrófavédelem és a polgárőrség jelenlétének és eredményes működésének köszönhető.

A civil szervezetek társadalmi jelenléte az elmúlt öt évben megerősödött és érezhetővé vált. A sport, a szociális és a közbiztonság területén az önkormányzat feladat-ellátási vagy együttműködési megállapodást is kötött több civil szervezettel. A civil szervezetek önszerveződésékként megalakult a Civil Kerekasztal Fórum, mely a civilek érdekképviselőjét is ellátja. Velük együttműködve fogadta el a képviselő-testület a civil koncepciót. Az ifjúsági korosztály körében is megjelent az önszerveződésre és érdekképviselőre irányuló igény.

Mezőkovácsháza természeti értékei közé tartozik a „Borostyán” névvel gyógyvízzé minősített kiváló minőségű termálvíz. Ivóvízkészlete javító minőségű, azonban ivóvízvezeték hálózata erősen elavult, így fogyasztói oldalon csökkent minőséggel jelenik meg. A szennyvízcsatorna hálózat két ütemben pályázati forrásból kiépítésre és fejlesztésre került, azonban a szennyvíztisztító telep korszerűsítése még várat magára.

A város természeti értékei közé tartoznak a kiváló minőségű szántó- és termőföldek, a települést körbevevő facsoportok, erdősávok és a belterületi zöldterületek nagysága, a Horgásztó környéke és élővilága, valamint kiépített túraútvonalaink és szabadidő parkunk. A település környéke

apróvadban gazdag, védett értékes természeti területeink vannak (Száráz-ér környezete). Ezek gazdasági és turisztikai fejlesztések potenciális színterei lehetnek.

Egyes szabadidős tevékenységek (halászat-vadászat, lovassport) elérhetősége civil szervezeteken keresztül biztosított, az önkormányzat által biztosított fürdő és kempingszolgáltatás csak időszakosan vehető igénybe.

Szabadidő és sporttevékenységek közül a labdarúgásnak és a bodybuilding és fitnesznek biztosított a városban a sportlétesítménye, valamint egy salakos teniszpálya és bowlingpálya áll a lakosság rendelkezésére. A sportlétesítmények hiánya erősen korlátozza a településen hozzáférhető sporttevékenységek körét, ennek ellenére az elmúlt öt évben élénk sporttevékenység alakult ki és folyik a városban.

A település földrajzi fekvése egyaránt jelent előnyt és hátrányt is. Városunk határmenti településnek tekinthető, romániai nagyvárosok, Arad és Temesvár elérhetőségük és gazdasági fejlettségük révén munkaerő felvevő képessége jelentős. Gazdasági kapcsolatok szempontjából kiaknázatlan lehetőségeket rejthet közelségük. A földrajzi fekvés hátránya viszont, hogy az ország gazdasági vérkeringésétől távol helyezkedünk el és közlekedési infrastruktúránkat tekintve nehezen megközelíthetők vagyunk. A település agrárjellegű, azonban helyben megtermelt termények feldolgozását végző iparágak és eszközgyártás nem települtek a közelben.

Ugyan a település teherközlekedésre is alkalmas vasúton megközelíthető, de csak egy nyomvonalas sínpáron, amely nem villamosított. Közúti közlekedés szempontjából nagy hátrány az autópályák és gyorsforgalmi utak távolsága, amely gazdaságilag szinte megközelíthetetlené teszi a térséget. Térségünk a leghátrányosabb helyzetű térségek közé tartozik, a nyújtott kedvezmények sem elég vonzóak ahhoz, hogy gazdasági vállalkozások betelepüljenek. Munkahelyeket a közintézmények, a helyi családi- és kisvállalkozások és a mezőgazdasági, jellemzően idénymunka biztosít korlátozott kapacitással.

A fenti hátrányok leküzdésére mind önkormányzatunk, mind térségünk tett lépéseket. A képviselő-testület vállalkozások idetelepülése érdekében ipari területet vásárolt, amelyet pályázati forrásból fejleszteni kíván, önerőből belterületi utat újít fel, valamint a strandfürdő és kemping turisztikai fejlesztésére is folyamatosan keresi a lehetőségeket. Az elmúlt évek nagy értéke, hogy közös problémáink mentén kialakult és megerősödött a térségi szemlélet, a dél-békési települések egyedülálló módon az országban kidolgozták komplex fejlesztési programjukat, a Calendula tervet.

A település küldetése: a népesség elvándorlásának, fogyásának megállítása és a folyamat visszafordítása, a térség fejlettségi szintjének Magyarország középmezőnybe emelése, komplex fejlesztésekkel, térségi együttműködésben, Mezőkovácsháza térségi vezető szerepének erősítésével.

Célok

Élhető, gazdaságilag fejlődő járási székhely település, ahol a lakosság lélekszámának csökkenése születéssel és „bevándorlással” megállítható, a csökkenő tendencia visszafordítható. Helyi értékeink megismertetése és belsővé tétele, közösségi szemléletformálással értékeink elismertetése. Az itt élő és idelátogató emberek érzékelik jól magukat, mert az élettér biztosított, a szolgáltatások színvonala – legyen az oktatás, szociális és egészségügyi ellátás, kultúra, civil közösségek, sport, kereskedelem, közlekedés, stb - mindenki számára egyformán elérhető és biztosított.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja:

Mezőkovácsháza település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,

a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,

a diszkriminációmentességet,

szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik a Békéscsabai Tankerületi Központtal, egyes szolgáltatások tekintetében a járási hivatallal. A felzárkózás és az esélyegyenlőség, a közszolgáltatásokhoz történő hozzáférés tekintetében a település együttműködik a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósággal, Békés Megyei Kirendeltségének szerveivel.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban meghatározott célok elérése érdekében Mezőkovácsháza Város Önkormányzata az alábbi pályázatokat nyújtotta be:

Sorszám:	Pályázati kódszám:	Pályázat címe:
1.	TOP – 4.1.1. – 15	„Fogorvosi rendelő infrastrukturális fejlesztése Mezőkovácsházán”
2.	TOP – 4.1.1. – 15	„Háziorvosi rendelő infrastrukturális fejlesztése Mezőkovácsházán”
3.	TOP – 3.1.1. – 15	„Mezőkovácsháza kerékpárforgalmi hálózatának fejlesztése”
4.	TOP – 2.1.2. – 15	„Zöld város kialakítása Mezőkovácsházán”
5.	TOP – 3.2.1. – 15	„Mezőkovácsházi Városi Könyvtár energetikai korszerűsítése”
6.	TOP – 1.4.1. – 15	„Mezőkovácsháza Önkormányzatának óvodai intézményének infrastrukturális fejlesztése”
7.	TOP – 4.3.1. – 15	„Leromlott városi területek rehabilitációja Mezőkovácsházán”
8.	TOP – 4.2.1. – 15	„Nappali szociális ellátás infrastruktúrájának fejlesztése Mezőkovácsházán”
9.	TOP – 5.2.1. – 15	„Építsük közösen! – Együttműködési program Mezőkovácsháza versenyképes társadalmáért”
10.	VP6 – 7.2.1. –	„Közétkeztetés fejlesztése Mezőkovácsházán”

	7.4.1.3. – 17	
11.	EFOP – 1.5.3. – 16	„Humán szolgáltatások fejlesztése térségi szemléletben – kedvezményezett térségekben”
12.	TOP-1.1.1-16	Ipari területek kialakítása Mezőkovácsházán
13.	TOP-1.1.2-16	Inkubátorház kialakítása Mezőkovácsházán

A fejlesztési és beruházási pályázatok benyújtásával és azok pozitív elbírálásával Mezőkovácsháza Város Önkormányzata az alábbi kívánatos eredményeket, célokat tervezi megvalósítani:

- egészségügyi alapellátások elérhetőségének korszerű kialakítása
- környezettudatos életmód kialakítása, szemléletformálás
- a településen élők életminőségének javítása, tudatos, egészséges életmód kialakítása
- a humán közszolgáltatások terén jelentkező szakemberhiány enyhítése
- helyi kisközösségek társadalom – szervező szerepének és a vidék megtartó képességének erősítése
- foglalkoztatottság erősítése és a foglalkoztathatóság javítása
- a szegregátumban és a szegregációval veszélyeztetett területen élők számára biztosított legyen a közszolgáltatások egyenlő hozzáférése, az integráció és az esélyegyenlőség közösségi és társadalmi szinten szervezett tevékenységek, programok megvalósításával
- alapkompenciák fejlesztése, hiányzó vagy magasabb képesítések, végzettségek megszerzését segítő szakmai képzések szervezése
- munkaerő – piaci beilleszkedést segítő programok szervezése, önálló jövedelemszerzésre való képesség kialakítása, fejlesztése
- közösségfejlesztés, harmonikus és fenntartható város kialakítása helyi kezdeményezések támogatásával
- az ifjúsági munkanélküliség megelőzése, speciális problémáira és ezek megoldásának elősegítése, a lakáshelyzet, az életkezdés segítésére egyeztető fórum alakítása
- leszakadó területek rehabilitációja, lakókörnyezet és a lakás állapotok korszerűsítése, esztétikai megjelenésének javítása érdekében tervezett fejlesztések, tervek:
  - közösségi és szociális funkció fejlesztése érdekében:
    - közbiztonság javítása térfigyelő kamerák kihelyezésével, közvilágítás korszerűsítése, lámpatestek kihelyezésével
    - közutak burkolattal való ellátása és hiányzó járdák, járdaszakaszok pótlása, a helyi közlekedést biztosító autóbusz forduló felújítása fejleszti a közlekedést

- közösségi tér létesítése, közterületi térbútorok, padok kihelyezése
- lakófunkciót erősítő fejlesztések, tervek:
  - a leszakadó területen lévő bérlakások felújítása, egy ingatlan vásárlása és korszerűsítése
  - építési beruházásokhoz kapcsolódóan akadálymentesítés és energiahatékonysági intézkedések elvégzése
- az ipari terület felújításával, korszerűsítésével új vállalkozások idetelepülésének ösztönzése, ez által a munkahelyszám növekedés elérése.

Pályázatok indokoltságának bemutatása:

Mezőkovácsháza a Dél-alföldi régióban, Békés megyében található, a mezőkovácsházai járás központja, a 290/2014. (XI.26.) Kormányrendelet alapján Komplex programmal fejlesztendő járások közé tartozik. Jelenlegi szerkezetét két településrész összekapcsolásával érte el, a két városrész jól elhatárolható és jelentős közigazgatási és infrastrukturális különbségekkel bír, a közintézmények és közszolgáltatások döntő többsége csak a városközpontban érhető el.

Mezőkovácsháza lakónépessége folyamatos csökkenést és öregedő tendenciát mutat. A népesség fogyás nagyon intenzív, melynek oka az alacsony születés szám, valamint főleg a fiatal, szakképzett, értelmiségi fiatalok a jobb munkalehetőség és élhetőbb lakókörnyezet miatt elhagyják a várost. A magasabb képesítéssel rendelkezők számára kevés munkahely, azok is többnyire alacsony, a képesítésnek nem megfelelő jövedelmezéssel áll rendelkezésre a helyben foglalkoztatáshoz. Jellemzően mezőgazdasági munkaterületen magasabb a foglalkoztatása az alacsony képesítésű és/vagy betanított szakmunkásoknak. A munkaerőpiaci részvételt hátrányosan befolyásolja a helyi közösségek együttműködésének hiánya, a személy munkaképességének, életvezetési készségének és kompetenciájának alacsony szintje, az új ismeretek iránti motiválatlanság. A fejlesztendő területeken élők között magas a rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők és inaktív keresők száma, a családok jelentős számában nem él olyan személy, aki munkavégzésből származó jövedelemmel rendelkezik.

Mezőkovácsházán kiemelten két városrész igényel fokozott odafigyelést, fejlesztést, a szegregátum és a reformátuskovácsházi városrészen található szegregációval veszélyeztetett terület. Ezen a területen található lakóépületek környezete elhanyagolt, az ott élők motiválatlanok lakókörnyezetük esztétikus megjelenésére. Önkormányzati bérlakás nagyon kevés vagy nem található, a meglévő

magántulajdonú házak többsége alacsony komfort fokozatú, egy szobás házak. A város öregedését és a lakosság szám csökkenését jelzi, hogy sok és egyre emelkedő számú az üresen álló, rossz állapotú ingatlan. A területen lévő közterületek szintén fejlesztést igényelnek, nem rendelkeznek közösség megtartó erővel, a hasznos és biztonsági közösségi élethez szükséges megjelenéssel, felszerelésekkel. A közösségi életet gyakorolni vágyók számára nincs lehetőség sport, kulturális és egyéb közösségi programok megrendezésére, még a gyermekkorúak számára sem biztosított megfelelő játszótér. Elsősorban megélhetési, oktatási és lakhatási szegregációról beszélhetünk mindkét területen. Mezőkovácsháza Város Önkormányzata a TOP-4.3.1-15 és a TOP-5.2.1-15 pályázati azonosítójú projektek benyújtásával többek között ezt a probléma felszámolást tűzi ki céljául. A projektek által megvalósulna a társadalmi hátrányok kompenzálása, a leszakadó városrészek lakófunkciójának megerősítése, a funkciók bővítése, az emberek életlehetőségeinek javítása, a társadalmi integráció, a közösségfejlesztés és közösségi terek kialakítása.

Mezőkovácsháza város jelentős intézményhálózattal bír, de több, a város által fenntartott intézménye felújításra, infrastrukturális fejlesztésre szorul. Az építészeti beruházások több óvodai, közművelődési és egészségügyi alapellátást biztosító épületnél a takarékos gazdálkodás és a környezettudatos működtetés szempontjából is elengedhetetlen. Lakosság számára elvárt és kívánatos szolgáltatások közül a fejlesztéssel érintett területeken a védőnői és orvosi ellátás, valamint óvoda érhető el, mind három ellátást biztosító épületet szükséges korszerűsíteni, elérhetővé tenni.

Helyi közösségi közlekedését tekintve hiányos, a meglévő buszfordulók, buszmegállóknak többsége építésre, felújításra szorul. A fejlesztendő területeken részben vagy teljes utcát érintően hiányzik a szilárd útburkolat.

A településen élők jelentős, közel 50%-a kerékpárt használ a napi és sport tevékenysége során, melyhez hiányosan áll rendelkezésre kerékpárút. A kerékpározók szerencsére emelkedő száma és egy környezettudatos életmód kialakításának segítése érdekében fontos célkitűzés egy biztonságos, használható kerékpárút hálózat kiépítése.

A városban helyenként tapasztalható rossz lakhatási körülmények, a magas munkanélküliség, az alacsony iskolázottság, a népesség öregedő tendenciája elősegítik a szegregációs folyamatok előrehaladását. A település közösség megtartó erejének növelése, a lakókörnyezet funkciójának erősítése, a közösségi terek kiépítése, fejlesztése, lakás- és lakókörülmények javítása, az ipari terület

fejlesztése és ez által új munkahelyek teremtése ezt a negatív irányú folyamatot célozzák megállítani, pozitív irányba terelődni.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük.

A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályiról és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011.(XII. 27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályiról szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva

A 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről:

A Ptk. harmadik része (2:43.§ tól a 2:50§ ig) részletesen tartalmazza a személyiségi jogokat, azok pontos meghatározásával. Továbbá leírja a személyiségi jogok megsértését követő szankciókat, kártérítési és jogorvoslati szabályokat.

- Magyarország Alaptörvénye (továbbiakban: Alaptörvény)
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.v.),
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban:Flt.),
- 2011. évi CXC törvény a Nemzeti Köznevelésről (továbbiakban: Nkntv.)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásról.
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény (továbbiakban: Alapellátási törvény),
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.),

előírásaira.

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

- Megyei szociális koncepció
- Helyi szociális szolgáltatási koncepció
- Gazdasági program
- Bűnmegelőzési koncepció
- Sportkoncepció
- ITS
- Civil koncepció
- Mezőkovácsháza Város Sportkoncepciója
- 5/2015.(II. 27.) sz. önkormányzati rendelet a szociális és gyermekvédelmi ellátásokról

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Az önkormányzat rendelkezik elfogadott 5 éves gazdasági programmal, mely a 5 éves választási ciklusra meghatározta a hosszú, közép és rövid távú fejlesztési elképzeléseket, megvalósítandó feladatokat. Mindegyik program, koncepció tartalmaz esélyegyenlőség területére vonatkozóan is feladatokat, elérendő célkitűzéseket. Szociális területen igénybe vehető helyi támogatások nyújtását önkormányzati rendelet szabályozza. A szociális problémákkal küzdő lakosság helyzetének javítása és a problémák megoldása érdekében a városban működik a Mezőkovácsháza Humán Szolgáltató Központ. Az intézmény kötelező feladatként biztosított szociális szolgáltatások, valamint az egész járás területén ellátott gyermekvédelmi feladatok mellet, működtet támogató szolgálatot.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Helyi koncepciók (közoktatási, szociális szolgáltatástervezési) során a Békés megyére, valamint a Dél-Békési kistérségre és a Mezőkovácsházai Járásra kidolgozott tervek alapul vételével készültek el. A járás 18 települése több olyan pályázatban vett részt, mely esélyegyenlőséghez szorosan kapcsolódik (közfoglalkoztatás, szociális ellátások fejlesztése...). A települések kisebb csoportjai is évek óta jól együttműködnek különböző feladatok ellátásában, szolgáltatások biztosításában (támogató szolgálat, orvosi ügyelet).

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az Esélyegyenlőségi program alapjául szolgáló adatokat a Központi Statisztikai Hivatal, a TEIR adatbázisa, a helyi önkormányzati nyilvántartások, valamint a program elkészítéséhez szükséges helyi adatgyűjtések nyújtották. Felhasználásra kerültek a helyben működő szolgáltatások, szakterületek, szakmacsoportok beszámolóí. Városunk esélyegyenlőségi programja több helyen tartalmaz becslt adatokat, a becslések korábbi évek és szakemberek tapasztalatain alapultak. A Járási Hivatal, a KSH, a TEIR adatai mellett az önkormányzat által rendelkezésre állnak különböző éves statisztikai jelentések is (szociális ellátottak, halmozottan hátrányos helyzetűek száma...). Fogyatékkal élők, gyermeküket egyedül nevelő nők, nagycsaládosok vonatkozásában nem áll rendelkezésre adat.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A helyben működő szociális, gyermekvédelmi és az egészségügyi alapszolgáltatások és Intézmények tapasztalata alapján az egyik legsúlyosabb probléma a mélyszegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozott romlása. Anyagi, jövedelmi, erkölcsi, társadalmi megítélési helyzetük romlásának következménye a leszakadás, a kirekesztődés, a társadalmi integráció lehetetlensége.

A települési önkormányzatunk a kötelezően biztosítandó személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekvédelmi intézményei által köteles és képes a mélyszegénységben élők társadalmi integrációja zavarainak kezelésére, az integráció hálóból kieső, kirekesztődő emberek segítésére. A működtetett szolgáltatások klientúrájának jelentős százaléka a mélyszegénységben élő családokból kerülnek ki. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a több gyermekes, hátrányos helyzetű családokat, a településen élő roma családok többsége ehhez a csoporthoz tartozik.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység több társadalmi tényező által meghatározott jelenség, melynek okai között első helyen szerepel a társadalmi és kulturális hátrány, szocializáció elmaradása, piacképtelen iskolai végzettség, munkaerő piaci elhelyezkedés, családszerkezet, gyermekszám, de a legtisztábban a család jövedelmi viszonyai mutatják be.

A mélyszegénységben élő családok havi bevételeinek számottevő része inaktív keresetből származik, a pénzbeli juttatások rendszerének aktív „használói, felhasználói”.

Mélyszegénységben élők körének többségét a munkanélküliek, aluliskolázottak, a romák, a többgyermekes, egyedülálló szülős családok alkotják. Rendszeres ellátásuk – családi pótlék, gyes, álláskereső támogatás, foglalkoztatást helyettesítő támogatás (továbbiakban: Fht: 22.800 Ft/fő/hó) összege a létfenntartáshoz sem elegendő. A mélyszegénységben élők számának emelkedése a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény módosításának is köszönhető, hiszen házastársak esetében csak egyik fél jogosult Fht-ra. A munkanélküliek számának emelkedésével, a bérek reálértékének csökkenésével, a megélhetési költségek emelkedésével a mélyszegénységben élők aránya folyamatosan nő. A romák iskolázatlansága miatt a munkaerő piaci elhelyezkedésük nehezített. Többségében saját tulajdonú ingatlannal rendelkeznek, azonban a jelzáloghitelek, rezsiköltségek fizetése egyre nehezebben teljesíthető. Védett fogyasztói státusszal és előre fizetős mérőórák felszerelésével kapnak esélyt arra, hogy víz, áram és gázszolgáltatásból ne kapcsolják ki őket. Az ingatlanhoz tartozó konyhakertet még mindig nem műveli mindenki. A korábbi évek kezdeményezésében a Minden gyerek lakjon, jól programban kiosztott vetőmagra nem tartottak igényt, így a család megélhetését sem tudják ilyen módon támogatni. A mélyszegénységben élő személyek többsége, már a családjától örökölte „a szegénység kultúráját”. Alapvetően a nem megfelelő szülői minta miatt nem rendelkeznek a biztos életvitel kialakításához szükséges készségekkel, képességekkel. Ritkán gondolkodnak hosszútávon, inkább az azonnali szükséglet kielégítés jellemző a mindennapos életvitelükre, ezért nem minden esetben tudják az érdekeiket a legmegfelelőbbben érvényesíteni.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Az inaktív jövedelmekből élő emberek között nagyarányú az alacsony iskolai végzettségűek, megváltozott munkaképességűek száma. Munkaerő piacra való bekerülésük akadályai: alacsony, értéktelen képzés, több éves, tartós munkanélküliség miatti motivátlanság.

A foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetű csoport a nyugdíjas vagy közvetlenül a nyugdíj előtt álló korosztály, valamint a gyermekvállalás után munkaerő piacra visszatérni szándékozó, fiatal nők csoportja, és nagyon kevés lehetősége akad a foglalkoztatásra a fogyatékkal élőknek és az egészségkárosodott személyeknek.

Még mindig jellemző a fiatalok távol és kimaradása a foglalkoztatásból, ez leginkább a pályakezdő, iskoláikat frissen befejező 15-24 éves korosztályban jellemző.

A térségben és országosan is nagy problémát jelent a lemorzsolódó fiatalok száma. A legtöbbször mélyszegénységből érkező gyerekek végzettségük megszerzése előtt megszakítják a tanulmányaikat, ugyan a gyermekvédelmi rendszer és az oktatás fokozottan figyel a lemorzsolódás megakadályozására, nagyon sokszor eszköztelenek a szakemberek. A szegény családokban

jellemzően nem értékelik a hosszútávon hasznot hozó iskolai végzettség megszerzését, az arra fordított időt feleslegesnek tartják, ezért a fiatalok amint tankötelezettségük megszűnik (16. életév), inkább munkahely keresésébe kezdenek, azonban mivel nincs képzésük csak betanított vagy nehéz fizikai, alkalmi munkát tudnak végezni. A szegény családok számára a 16 évesen alkalmi munkát vállaló gyermek előnyösebbnek tűnik, mint az ugyanolyan idős, de tanulmányait végző, mert a szükséglet azonnali kielégítését a kevés, de azonnali jövedelem jobban szolgálja. A családokat a rendkívül alacsony összegű családtámogatások megvonása nem motiválja, hiszen annál többet keres a gyermek, ha pár napig alkalmi jelleggel mezőgazdasági munkát végez.

Településünk önkormányzata önkormányzati ügykezelői munkakört, település rendezői fizikai munkakört, oktatási, nevelési, szociális és kulturális intézményeinkben a képzéseknek megfelelő, kiegészítő munkakört tudott és tud biztosítani, megfelelően a közfoglalkoztatás új rendszerének.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

3.2.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Férfi (TS 0803)	Nő (TS 0804)	Összesen	Férfi (TS 0801)		Nő (TS 0802)		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	2172	2250	4 422	232,25	10,7%	249	11,1%	481	10,9%
2013	2144	2213	4 357	210,5	9,8%	211,5	9,6%	422	9,7%
2014	2116	2188	4 304	194,5	9,2%	172,5	7,9%	367	8,5%
2015	2096	2149	4 245	126	6,0%	107,5	5,0%	234	5,5%
2016	2069	2093	4 162	98,5	4,8%	82,25	3,9%	181	4,3%
2017	n.a.	n.a.	n.a.	95,5	n.a.	87,75	n.a.	183	n.a.

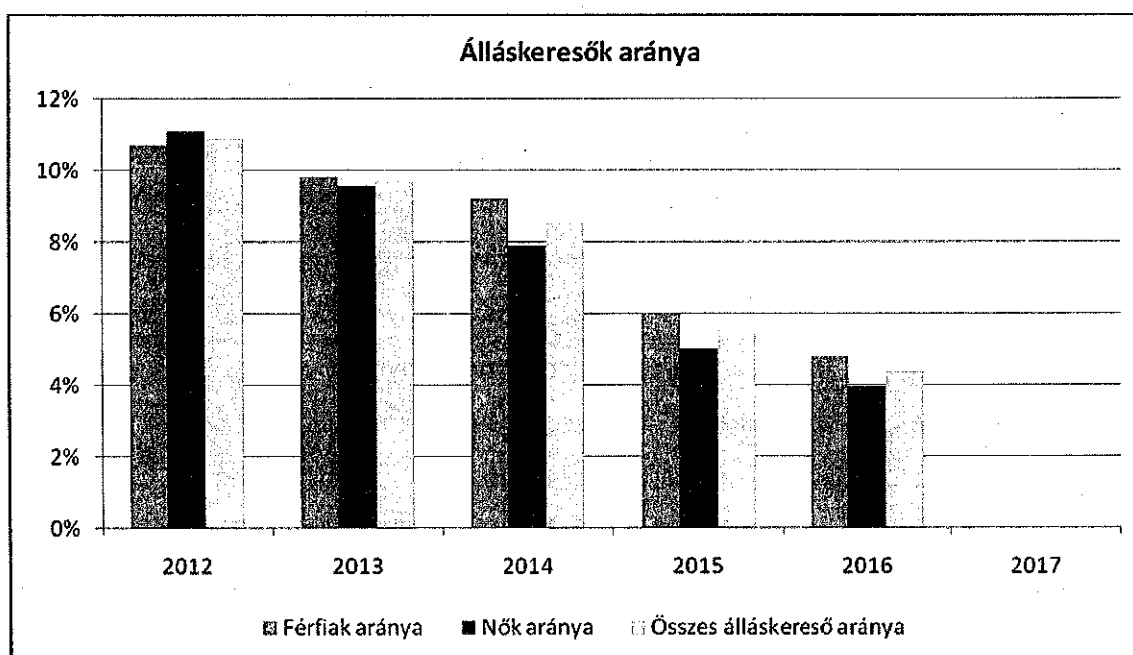
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

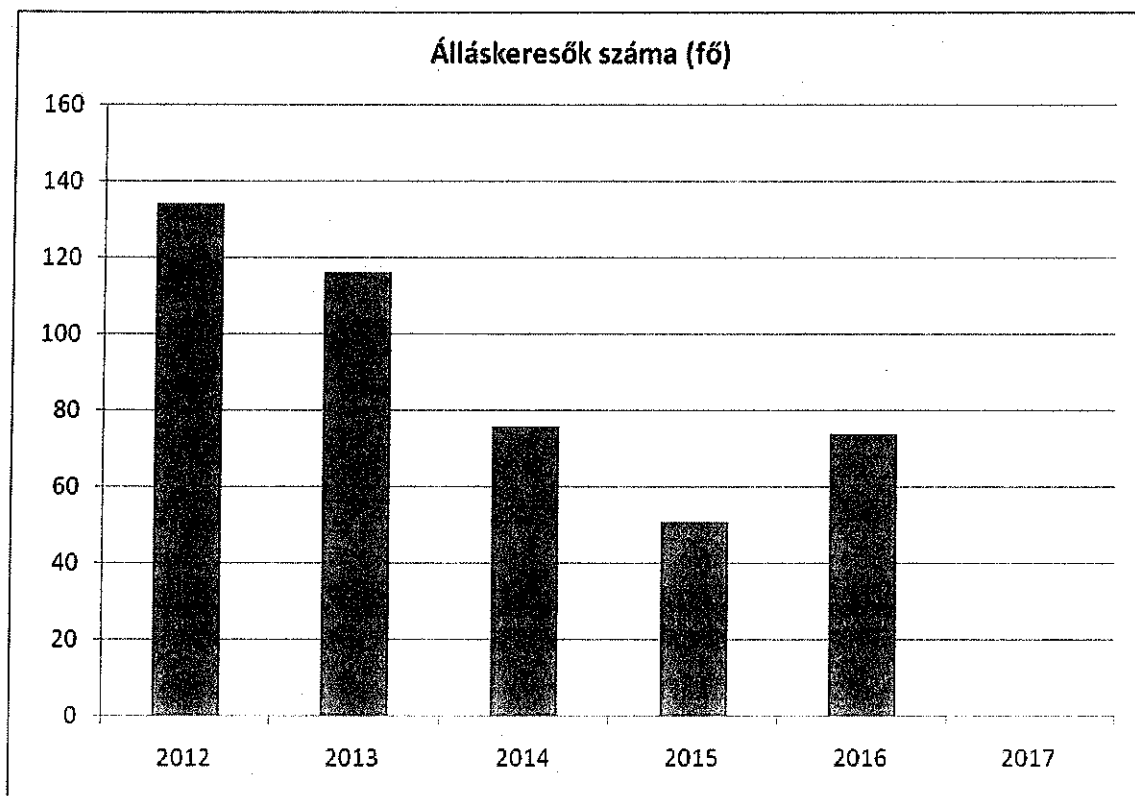
3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		134	116	76	51	74	0
20 év alatti	Fő	13	15	10	6	2	

(TS 1002)	%		12,9%	13,2%	11,8%	2,7%	n.a.
20-24 év (TS 1003)	Fő	64	40	31	25	21	
	%	47,8%	34,5%	40,8%	49,0%	28,4%	n.a.
25-29 év (TS 1004)	Fő	51	34	18	13	19	n.a.
	%	38,1%	29,3%	23,7%	25,5%	25,7%	n.a.
30-34 év (TS 1005)	Fő	38	29	18	18	15	n.a.
	%	28,4%	25,0%	23,7%	35,3%	20,3%	n.a.
35-39 év (TS 1006)	Fő	41	28	13	12	14	n.a.
	%	30,6%	24,1%	17,1%	23,5%	18,9%	n.a.
40-44 év (TS 1007)	Fő	40	32	23	10	18	n.a.
	%	29,9%	27,6%	30,3%	19,6%	24,3%	n.a.
45-49 év (TS 1008)	Fő	38	34	26	16	22	n.a.
	%	28,4%	29,3%	34,2%	31,4%	29,7%	n.a.
50-54 év (TS 1009)	Fő	34	26	15	9	15	n.a.
	%	25,4%	22,4%	19,7%	17,6%	20,3%	n.a.
55-59 év (TS 1010)	Fő	47	42	23	14	5	n.a.
	%	35,1%	36,2%	30,3%	27,5%	6,8%	n.a.
59 év feletti (TS 1011)	Fő						n.a.
	%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

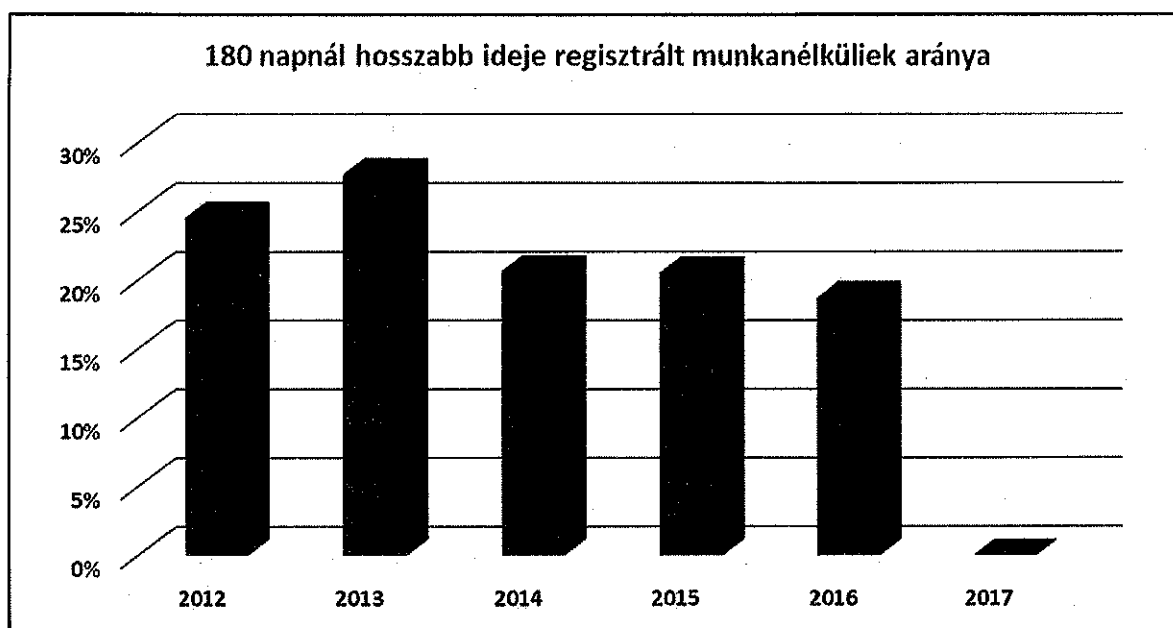

Amennyiben a nyilvántartott álláskeresők csoportját szűkebb korcsoportokra tovább bontva vizsgáljuk, látható, hogy legkisebb arányban a 20 éven aluli lakosság körében találhatóak regisztrált munkanélküliek. Ennek magyarázata lehet, hogy a 16. életévüket betöltött lakosok többsége még az oktatási rendszerben foglal helyet, középiskolában, vagy azt követően felsőfokú szakképzésben vagy felsőoktatásban vesz részt. A vizsgált időszakban megfigyelhető, hogy az álláskeresők száma csökken. Jelentős csökkenés tapasztalható az 55-59 éves lakosság körében, mely a 2010 óta zajló, lépcsőzetes nyugdíjkorhatár emeléssel, valamint a karkedvezményes nyugdíj bevezetésével állhat összefüggésben. A 25 év alatti és 55 év feletti korosztály vonatkozásában járulék fizetési kedvezményt tudnak a munkáltatók érvényesíteni, melynek következménye, hogy ebben a két korosztályban csökkent drasztikusan a regisztrált munkanélküliek száma. Ezen felül általánosságban is megállapítható, hogy idősebb korban a mobilitási képesség csökkenésével egyenes arányban növekszik a kiszolgáltatottság is, amennyiben helyben nincs lehetőség a foglalkoztatásra, az idősebb korosztály tagjai gyakrabban válnak munkanélkülivé. Az önkormányzat által működtetett közfoglalkoztatási programok próbálják ellensúlyozni az idősebb korosztályra és egyéb hátrányos helyzetben lévő lakosokra nehezedő, főként az alacsony mobilitási lehetőségeikből fakadó terheket azzal, hogy helyben biztosítanak álláslehetőséget számukra.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemek szerint

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 1501)	180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma nemek szerint			Nők és férfiak aránya, a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül	
	%	Férfi	Nő	Összesen	Férfiak	Nők
2012	24,57			98	0,0%	0,0%
2013	27,73			62	0,0%	0,0%
2014	20,69			39	0,0%	0,0%
2015	20,56			24	0,0%	0,0%
2016	18,76			31	0,0%	0,0%
2017	n.a			0	n.a	n.a

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

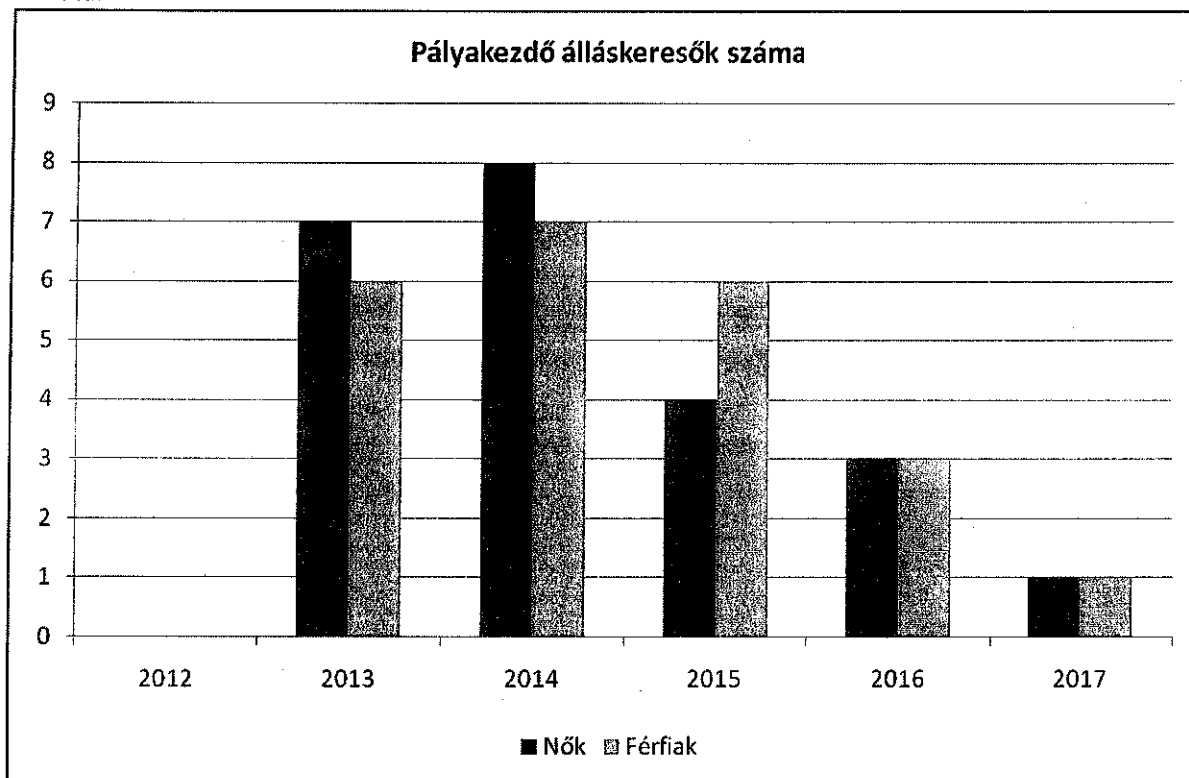
A 3.2.3. számú táblázatban sajnos kevés adat áll rendelkezésünkre, de azt jól mutatja, hogy a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma csökken településünkön.

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma

Év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	Férfi	Nő	Összesen	Férfi		Nő		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012			0		n.a.		n.a.	0	n.a.

2013	58	70	128	6	10,3%	7	10,0%	13	10,2%
2014	40	49	89	7	17,5%	8	16,3%	15	16,9%
2015	27	32	59	6	22,2%	4	12,5%	10	16,9%
2016	20	24	44	3	15,0%	3	12,5%	6	13,6%
2017	19	23	42	1	5,3%	1	4,3%	2	4,8%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma 2014-től csökkenő tendenciát mutat mind a nők mind a férfiak körében. Arányuk a munkanélküliek között gyakran a szakmai gyakorlat hiányából fakad. A fiatalok ugyanis sok esetben hiába rendelkeznek megfelelő iskolai végzettséggel a valós, gyakorlatban elsajátítható tapasztalatuk hiánya miatt nem alkalmazzák őket a munkáltatók. Az iskolarendszerbe épített szakmai gyakorlatok eltérő színvonalúak, így ezek csak bizonyos esetekben nyújtanak megoldást a fenti problémára. Fontos kiemelni továbbá, hogy a fiatalok száma a településen az elmúlt években folyamatosan csökken, mely a magasabb mobilitási kedvvel és lehetőséggel, valamint a bérelvárásokkal függhet össze. A 18-29 éves pályakezdők a nagyobb lélekszámú településeken hamarabb találnak végzettségüknek megfelelő állást többségük még családalapítás előtt állva könnyebben változtat lakóhelyet az ideális munka kedvéért.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

Az alacsony, jellemzően 8 általánost végzők a közmunkaprogramban és szaktudást nem igénylő munkahelyeken tudnak munkát találni. Az alacsony iskolázottságot, mint munkaerő piaci hátrányt, a járási hivatal foglalkoztatási osztálya különböző képzési programokkal (melyeket a foglalkoztatási osztály hirdet meg és juttat el önkormányzathoz, intézményekhez, vállalkozásokhoz stb.) más gazdasági társaságok, intézmények (számítógépes, nyelvi, kompetencia és munkaerő-képzési programokkal) képzésekkel próbálják csökkenteni több-kevesebb sikerrel.

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

Év	Legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzett 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában		Iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában	
	Férfi (TS 1601)	Nő (TS 1602)	Férfi	Nő
	%	%	%	%
2001	89,5%	81,6%	10,5%	18,4%
2011	96,8%	91,5%	3,2%	8,5%

Forrás: TelR, KSH Népszámlálás

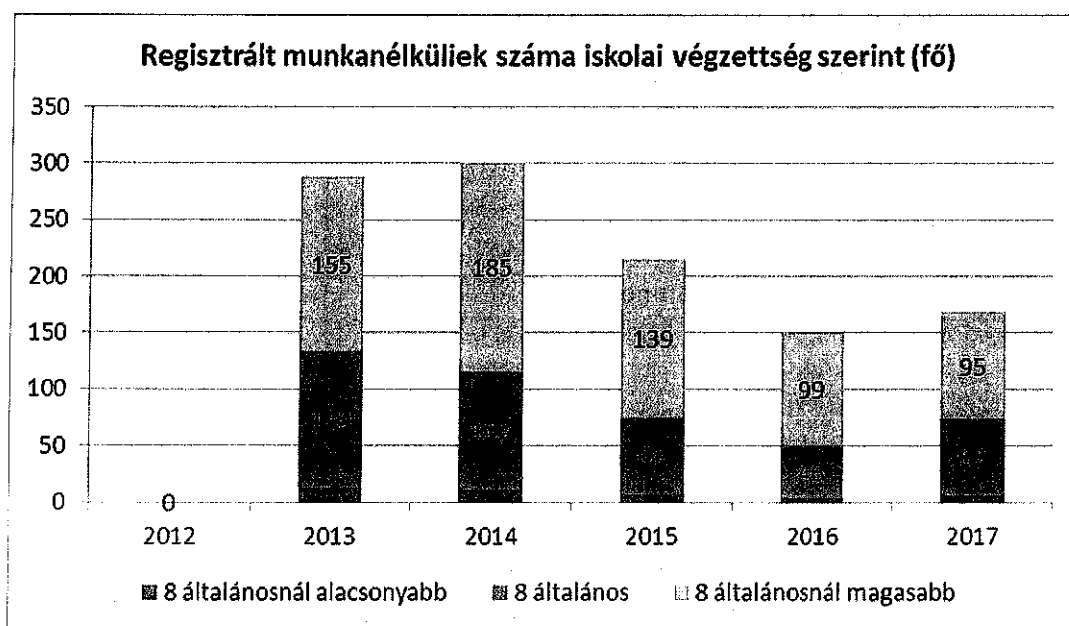
Mezőkovácsházán 2001 és 2011 közötti időszakot vizsgálva, megállapítható, hogy a férfi lakosoknál 7%-kal a női lakosok körében 10%-kal növekedett a legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma. A 15 évnél idősebb iskolai végzettséggel nem rendelkezők tekintetében, csökkent az iskolai végzettséggel nem rendelkezők száma férfiak tekintetében 7%-kal, nők tekintetében 10%-kal.

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 0901)		Általános iskolai végzettség (TS 0902)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség (TS 0903)	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
2013	289	14	4,8%	120	41,5%	155	53,6%
2014	301	13	4,3%	103	34,2%	185	61,5%
2015	215	8	3,7%	68	31,6%	139	64,7%

2016	150	5	3,3%	46	30,7%	99	66,0%
2017	169	7	4,1%	67	39,6%	95	56,2%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 3.2.6. táblában látható, hogy 2013 és 2017 között a nyilvántartott álláskeresők száma 42 %-kal csökkent az időszak végére, a különböző iskolai végzettséggel rendelkező álláskeresők csoportjának egymáshoz viszonyított %-os aránya viszonylag állandónak mondható.

Év	Általános iskolai felnőttoktatásban tanulók száma (TS 3401)	8. évfolyamot eredményesen befejezte a felnőttoktatásban (TS 3301)	
	Fő	Fő	%
2012	n.a	n.a	n.a
2013	n.a	n.a	n.a
2014	n.a	n.a	n.a
2015	n.a	n.a	n.a
2016	n.a	n.a	n.a
2017	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

Felnőttoktatásban résztvevőkről adattal nem rendelkezik a település, valamint felsőfokú intézményekben tanuló roma fiatalokról sincsenek adataink. Középfokú felnőttoktatásra a vonzáskörzetben nyílik lehetőség, azonban a mezőkovácsházi tanulók létszámáról a statisztikák nem tartalmaznak elkülönített adatot.

A hiányzó adatok ellenére általánosságban elmondható, hogy a településen nyilvántartott munkanélküliek között még mindig nagyon magas azok aránya, akik csak alapfokú végzettséggel rendelkeznek. Középfokú végzettség hiányában a szakképesítések többsége sem szerezhető meg. Ezeknek a lakosoknak a többsége a munkaerőpiacon nem tud elhelyezkedni a hiányzó képesítés miatt, vagy csak olyan területein tud elhelyezkedni, ahol semmilyen speciális szaktudásra nincs szüksége. A 16. életév betöltésével Magyarországon megszűnik a tankötelezettség, így semmilyen jogszabály által biztosított forma nincs arra, hogy a fiatalokat „rákényszerítsük” arra, hogy középfokú képesítést szerezzenek. Az iskolarendszeren kívüli szakképesítés megszerzésének egyik lehetőségeként alakult ki az utóbbi években, hogy a nyilvántartott álláskereső az illetékes Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályán keresztül pl. közfoglalkoztatási program keretein belül, a munkavégzés alól felmentve szerez valamilyen dokumentált szakképzést.

3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

Év	Középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	Szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma (TS 3501)		Szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma		Gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők		Középfokú iskolai tanulók száma a felnőttoktatásban (TS 3601)
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő
2012	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
2013	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
2014	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
2015	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
2016	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	na.	n.a	n.a
2017	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a

Az iskolai végzettség, szakképzettség kiemelt szempontja a foglalkoztatásnak, mely mind a szegénység vizsgálatánál, mind a jövedelmi és a vagyoni helyzet elemzésénél is kiemelésre kerül. A mai rohamosan fejlődő világban a szakmák, munkakörök egyre erőteljesebben specifikálódnak, azok műveléséhez, betöltéséhez speciális iskolai végzettségek, szakképesítések szükségesek. Természetesen a munkaerőpiacon bizonyos szegmensei továbbra is felszívják az alacsony iskolai végzettségű lakosok egy részét, azonban ezen munkakörök száma is véges, így megfelelő iskolai szakképesítés, végzettség hiánya egyértelműen hátrányt okoz a munkaerőpiacon való elhelyezkedésben.

c) közfoglalkoztatás

A Közfoglalkoztatás egy, a munkaviszonytól elkülönülten kezelendő, állam által részben vagy egészben finanszírozott speciális jogviszony, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerőpiacra. Az önkormányzatunk 2013. novemberétől vett részt két téli programmal, összesen 69 fővel a Start közmunkaprogramban, valamint ugyanebben az időszakban a hosszabb távú közfoglalkoztatásban 71 főt foglalkoztatott. 2014. évi Start munkaprogram keretében 3 programban összesen 106 fő került foglalkoztatásra, 2015. évben 5 program került tervezésre 209 fővel.

A 2016. évben Önkormányzatunk a Start munkaprogram keretében 5 programot valósított meg (mezőgazdaság, mezőgazdasági földút, helyi, illegális, közút) továbbá hosszú időtartamú közfoglalkoztatás és útór program keretében is nyílt lehetőségünk foglalkoztatására, melyben összesen 341 fő foglalkoztatása valósult meg. A foglalkoztatottak jogviszonya 2017. február 28-án lejárt. 2017. évben 5 mintaprogramban 241 fő foglalkoztatása valósult meg közfoglalkoztatás keretében. 2018 évben tovább csökkent a közfoglalkoztatotti létszám, tekintve, hogy a közfoglalkoztatásba bevonható személyek száma csökkent.

Az éves közfoglalkoztatotti létszámokat összevetve a 3.2.6. táblázat adataival látható, hogy az önkormányzat által koordinált közfoglalkoztatotti programoknak nagy szerepe volt a munkanélküliség leküzdésében. A Start munkaprogramok keretében kötelező jelleggel kompetenciafejlesztő és szakképesítést nyújtó képzéseken is részt kellett venniük. 2018-ra visszaesett 137 főre a közfoglalkoztatás, mely létszámot nehezen tudta az önkormányzat feltölteni a közfoglalkoztatásba bevonható személyek számának csökkenése miatt.

A közfoglalkoztatás néhány év alatt elérte célját és a közfoglalkoztatásban résztvevők jelentős hányadát, több mint felét vissza tudta vezetni az elsődleges munkaerő piacra. Bár 2017-ben már a közfoglalkoztatás csökkenő tendenciát mutatott, a regisztrált álláskereső számában csak kis mértékű növekedés figyelhető meg.

<i>Létszám</i>		<i>Nő</i>	<i>Férfi</i>	<i>Hátrányos Helyzetű</i>	<i>Tanfolyamok</i>
2016.	341	58 %	42%	25%	21 fő
2017.	241	53%	47%	25%	60 fő
2018.	137			20%	-

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

A foglalkoztatást elősegíti helyi önkormányzati szinten a közfoglalkoztatási terv és az önkormányzat által megalkotott gazdasági program. A közfoglalkoztatási tervben az önkormányzat megpróbálja megtervezni az éves és a hosszabb távú elképzeléseit arra vonatkozóan, hogy a településen a közfoglalkoztatás mennyire befolyásolja a munkalehetőségek alakulásának tendenciáit, mennyire illeszkedik a helyi munkaerő és az álláskereső munkaerő számának alakulásához, képzettségének szerkezetéhez. Ez vonatkozik az önkormányzat és intézményeire is. Az állami fenntartású intézmények és ezek helyi kirendeltségei is, különösen a 2013-as évben megalakult Járási hivatal is munkalehetőséget biztosítanak a megfelelően képzett munkavállalók számára. A Békés Megyei Kormányhivatal Mezőkovácsházai Járási Hivatalának Foglalkoztatási Osztálya folyamatosan hirdeti meg a munkahelyteremtő pályázatokat, melyet saját épületében, az önkormányzat hirdetőtábláján, a mezőkovácsházi önkormányzat hivatalos honlapján, és a foglalkoztatási osztály által szervezett állásbörzéken tesz közzé. Az állami és önkormányzati szektor mellett a helyi vállalkozások élénkítése a kormány és az önkormányzat által történő módon vállalkozást segítő intézkedésekkel történik. Az önkormányzat az ipari terület megvásárlásával és pályázatból történő fejlesztésével próbálja a vállalkozások ide települését ösztönözni. Az önkormányzat nyílt fórumokat is szervez a helyi vállalkozók részére több-kevesebb sikerrel. A településen a legnagyobb munkáltatók az önkormányzat és intézményei, a Járási Hivatal, az állami kezelésben lévő köznevelési intézmények, a Pannon Lúd Baromfifeldolgozó Kft. két mezőgazdasági Kft. Tollfeldolgozók, a helyi vállalkozók által biztosított idénymunkák (dinnye, paprika stb.) A lehetséges beruházási és vállalkozási területek elsősorban a mezőgazdasági feldolgozóipar, bioenergia területén, turizmus területén (fürdő és camping korszerűsítése,) geotermikus energia hasznosítása.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A Békés Megyei Kormányhivatal Mezőkovácsházai Járási Hivatalának Foglalkoztatási Osztálya a pályakezdő fiatalok foglalkoztatására évente több alkalommal állásbörzét szervez, amelyen a helyi vállalkozók, munkáltatók, önkormányzat és intézményei vesznek részt. A foglalkoztatási osztály ezen túlmenően havonta-kéthavonta hirdet meg különböző szakmákhoz tanfolyamokat, képzéseket, melyet közzétesz és eljuttat az érintett munkáltatókhoz elektronikusan vagy más módon. A képzések idejére a különböző kedvezményeket (utazási támogatást, a képzés idejére keresetpótló juttatást, és a képzési költségek mértékét, amely általában 100%-os) a képzési tájékoztató tartalmazza. A különböző típusú képzésekre a belépési követelmények is fel vannak tüntetve, ki milyen végzettséggel és milyen képzésre jelentkezhet. A foglalkoztatási osztályon kívül a

településen a Könyvtár és a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Mezőkovácsházi Innovációs, Oktatási és Közösségi Központja is szokott szervezni számítástechnikai tanfolyamokat, képzéseket.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

A településen az aktív korú népesség munkaerő-piaci integrációját alapvetően a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya koordinálja. A felnőttképzéshez való hozzáférés és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokat végzi, amelyek folyamatosan meghirdetett programokban jutnak el az illetékes munkáltatókhoz. Önkormányzatunk folyamatosan közreműködik foglalkoztatást segítő és képzési lehetőségeket biztosító projektek megvalósításában (Helyi és Megyei Foglalkoztatási Paktum, Ginop, EFOP, VEKOP pályázatok) Ezen túlmenően a helyi gazdasági társaságok és vállalkozók is alkalmaznak különböző munkaerő piaci programok keretében álláskeresőket. Mezőkovácsházán jónak mondható az együttműködés a Polgármesteri Hivatal, a többi önkormányzati intézmény, a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya, valamint a város civil szervezetei között. Lehetőségeikhez mérten valamennyien pályázatok és a programlehetőségek kihasználása mellett segítik a munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférést, a képzések és foglalkoztatás bővítését.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira -, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza.

SZGYF egy projekt keretében romákat képez és foglalkoztat szociális intézményeiben. A településen az érintett célcsoport esetében az önkormányzati foglalkoztatás javarészt a közfoglalkoztatási programokon keresztül valósul meg és alkalmazzák többek között a roma lakosságot. A célcsoport bevonásával elsősorban betanított munkásként alkalmazzák a roma lakosságot. 2015- 2016-ban a Start munkaprogram keretében két Pilot csoport is működött településünkön, melyek közül az egyikben roma származású munkavállalók voltak foglalkoztatva.

A kísérleti minta program célja, háztáji gazdaságok kialakításával szociális szövetkezetek létrehozása, ez által az ebben foglalkoztatottak a közfoglalkoztatásból történő kivezetése. Az önkormányzat intézményeit áttekintve elmondható, hogy helyi roma lakos is van a foglalkoztatottjai között. (Településgazdálkodási Kft. Kalocsa Róza Kft.)

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Hátrányos megkülönböztetés foglalkoztatási téren általában a magán szektorban és munkáltatóknál éri a munkavállalókat, mivel az állami, közszolgálati szektorban nincs olyan lehetőség a munkabérekben történő hátrányos megkülönböztetésre. A foglalkoztatás terén a szociálisan legrosszabb körülmények között élők –elsősorban a romák, és a mélyszegénységben élők- érezhetik magukat hátrányban, mely elsősorban az alacsony iskolázottság, és a munkaerő-piacon történő jóval kisebb aktivitásból ered. Ezen társadalmi réteg esetében az önkormányzat nem tett hátrányos megkülönböztetést a roma származású személyek hátrányára minden esetben ugyanolyan feltételekkel és esélyekkel vonta be őket programokba. A Pilot program esetében a roma nemzetiségi önkormányzattal együttműködve igyekezett a foglalkoztatásukat előmozdítani. A különböző szakképzések és kompetencia képzések célcsoportjai is legfőképpen a mélyszegénységben élők és romák voltak. A piacképes szakképesítés megszerzését követően a közszférában ugyanolyan eséllyel helyezkedtek el.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvényt (Ft.) a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog gyakorlásának elősegítése, a foglalkoztatási feszültségek feloldása, valamint az álláskereső támogatásának biztosítása érdekében alkotta az Országgyűlés. Az Ft-ben meghatározott feltételek fennállása esetén az állami foglalkoztatási szerv különféle támogatásokat (pénzbeli) és szolgáltatásokat nyújt az álláskeresőknél.

Az állami foglalkoztatási szerv és az állami felnőttképzési intézmény által nyújtott szolgáltatások:

1. munkaerő-piaci és foglalkozási információ nyújtása,
2. munka-, pálya-, álláskereső, rehabilitációs, helyi (térsegi) foglalkoztatási tanácsadás,
3. munkaközvetítés.

A szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások legnagyobb része normatív alapú támogatás, melyek folyósítási feltételeit központi jogszabályok

határozzák meg, odaítélésük az állami szervek feladata. A szociális törvény 2015-től az önkormányzatok számára saját bevételei terhére ír elő támogatási kötelezettséget, azonban ennek kötelező mértékét nem állapítja meg és részletes szabályait önkormányzati rendeletben kell megállapítani. Ezért a támogatások fajtája és mértéke függ az önkormányzat teljesítő képességétől. Alapvetően két formája lehetséges a támogatásnak a rendszeres és a rendkívüli.

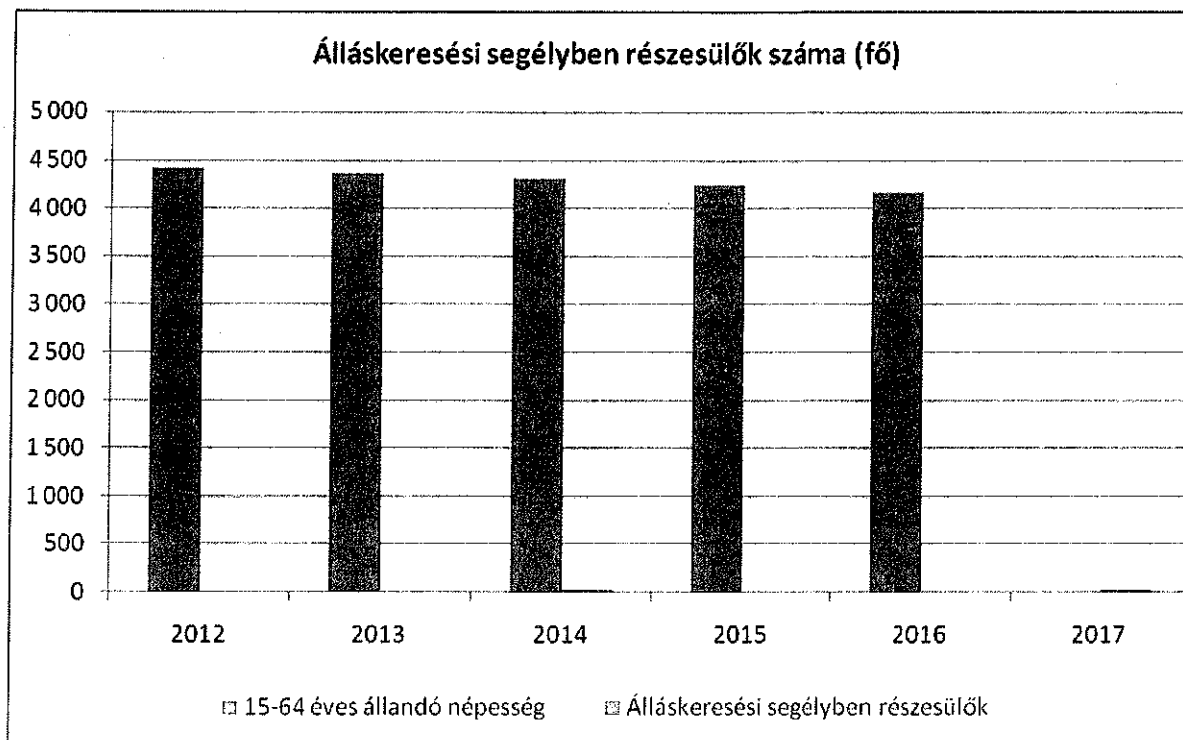
Az aktív korúak ellátásnak körében megállapított támogatási formák az elmúlt években több módosításon mentek keresztül. 2015. március 01. napjától a támogatás odaítélése és folyósítása a Járási Hivatal hatásköre. Alapvetően a támogatások minimális megélhetést biztosítanak azon személyek számára, akik saját jövedelemmel nem rendelkeznek, egyéb folyósítási jogcímen bevételhez nem jutnak. A támogatásra való jogosultságot évente szükséges felülvizsgálni, mely során az ellátásra jogosult személynek 30 nap munkavégzést kell igazolnia. A rendelkezés célja a minimális megélhetés biztosítása mellett a munkavégzésre való ösztönzés, mely munkavégzésre több módon nyílik lehetőség. A jogszabály elfogad keresőtevékenységet, egyszerűsített munkaviszonyt és közérdekű önkéntes munkavégzést.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség száma (TS 0803 és TS 0804 összesen)	Álláskeresési segélyben részesülők (fő) - (TS 1101)	Álláskeresési segélyben részesülők %
2012	4 422	8,5	0,2%
2013	4 357	12,5	0,3%
2014	4 304	15,75	0,4%
2015	4 245	12	0,3%
2016	4 162	13,5	0,3%
2017	n.a.	16,5	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

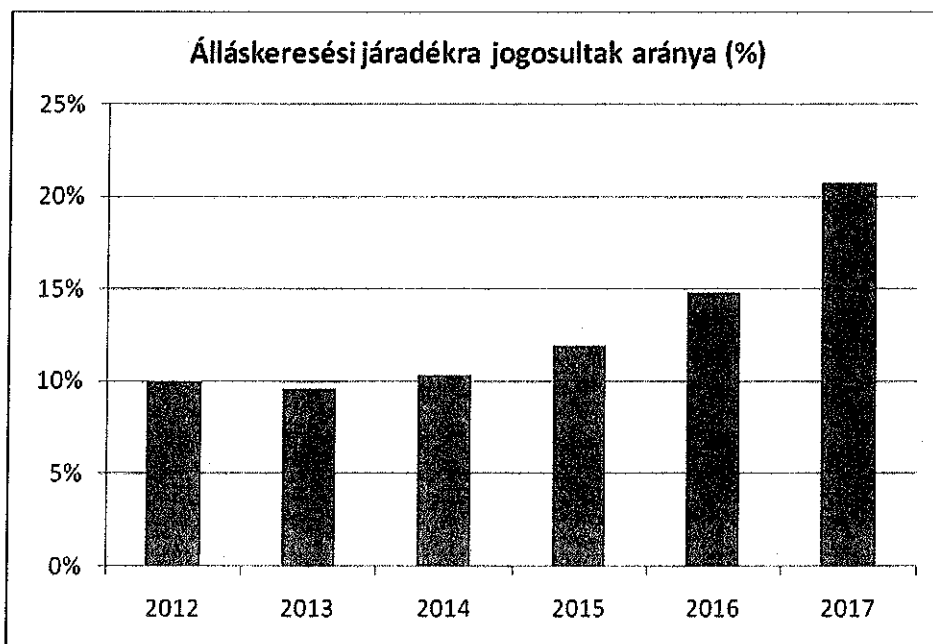

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (TS 1301)	Álláskeresési járadékra jogosultak (TS 1201)	
	Fő	Fő	%
2012	481	48	10,0%
2013	422	40,5	9,6%
2014	367	38	10,4%
2015	234	27,75	11,9%
2016	181	26,75	14,8%
2017	183	38	20,7%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázatból megállapítható, hogy a regisztrált munkanélküliek száma 2012.- és 2015. év közötti időszakban jelentős mértékben csökkent. 2016 és 2017. év között az álláskeresők tekintetében stagnálás figyelhető meg. A jelentős mértékű csökkenés nagymértékben összefügg a Start-közmunkaprogramokkal, melyek a regisztrált munkanélküliek többségét „szippantották” fel.

Álláskeresési járadékra jogosult az a regisztrált álláskereső, aki a munkájának elvesztését megelőző három évben legalább 360 napig munkában állt. A táblázatból kitűnik, hogy a regisztrált munkanélküliek csökkenő száma mellett egyre nagyobb arányban váltak jogosulttá álláskeresési járadékra.

3.3.3. számú táblázat - Aktív korúak ellátása - Rendszeres szociális segélyben, egészségkárosodási és gyermek-felügyeleti támogatásban, valamint foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

Év	Rendszeres szociális segélyben részesített regisztrált munkanélküliek száma (negyedévek átlaga) - TS 1401 (2015. február 28-tól az ellátás megszűnt, vagy külön vált EGYT-re és FHT-ra)	Egészségkárosodási és gyermek-felügyeleti támogatásban részesülők átlagos száma 2015. márc. 1-től érvényes módszertan szerint (TS 5401)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (2015. március 01-től az ellátásra való jogosultság megváltozott)	
		Fő	Fő	15-64 évesek %-ában	Fő
2012	135	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2013	70,75	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2014	69	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2015	43,5	23	n.a.	n.a.	n.a.
2016	38,25	25	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Teir Nemzeti Munkaügyi Hivatal, Helyi adat

A táblázat adatsora azt jelzi, hogy településünkön a rendszeres szociális segély, egészségkárosodási és gyermek-felügyeleti támogatás, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, milyen mértékben van jelen. A

rendszeres szociális segély, mint segélyezési forma megszűnt, helyébe lépett az egészségkárosodási és gyermek-felügyeleti támogatás, valamint a foglalkoztatást helyettesítő támogatás. Az aktív korúak támogatásra való jogosultság megállapítása 2015. március 01. napjával átkerült a Járási Hivatal hatáskörébe. Tekintettel erre a két támogatási forma tekintetében nem áll rendelkezésünkre adat.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény alapjaiban meghatározza a települési önkormányzatok számára a kötelezően biztosítandó és saját költségvetésük terhére biztosítható segélyezési formákat. Mezőkovácsháza Város Önkormányzata Rendeletében szabályozza részletesen, 5/2015. (II. 27.) sz. a segélyezési formákat a helyi igények, lehetőségek figyelembe vételével.

A mélyszegénységben élők általában alacsony jövedelemmel és iskolai végzettséggel rendelkeznek e miatt a munka világában nem igazán versenyképesek.

A szülők alacsony iskolai végzettsége jellemzően nem igazán motiválja a gyermeküket a hátrányos élethelyzetből történő kiszakadásra. Tekintettel erre elmondható, hogy a hátrányos élethelyzet generációkon keresztül átöröklődik, az érintett személyek, családok a rendszeres jövedelem hiánya miatt az önkormányzat támogatására szorulnak.

Az önkormányzat 2015. évtől 3,5 millió Ft-ot biztosít saját forrásából a rendkívüli települési támogatás és 5,5 millió Ft-ot a rendszeres települési támogatás finanszírozására. A rendelet alapelvei között szerepel, hogy a támogatás megítélésénél a létfenntartást veszélyeztető állapotot vizsgálja, ezzel lehetőséget biztosít minden családnak arra, hogy rendkívüli élethelyzetbe kerülésük esetén igénybe vehessék a támogatást. Azonban ezt a támogatási formát elsősorban ez a célcsoport igényli, alacsony jövedelmi helyzetükre tekintettel. A célcsoporthoz tartozó családok gyakrabban kerülnek rendkívüli élethelyzetbe.

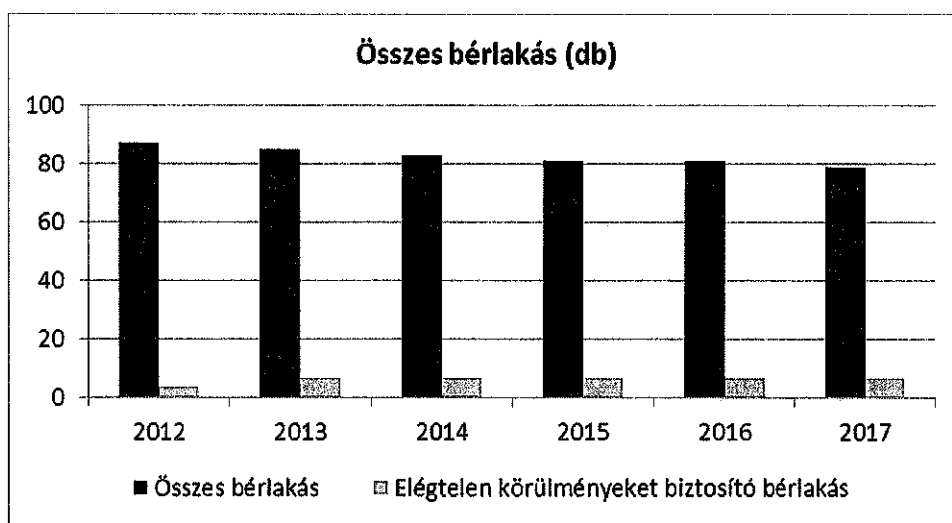
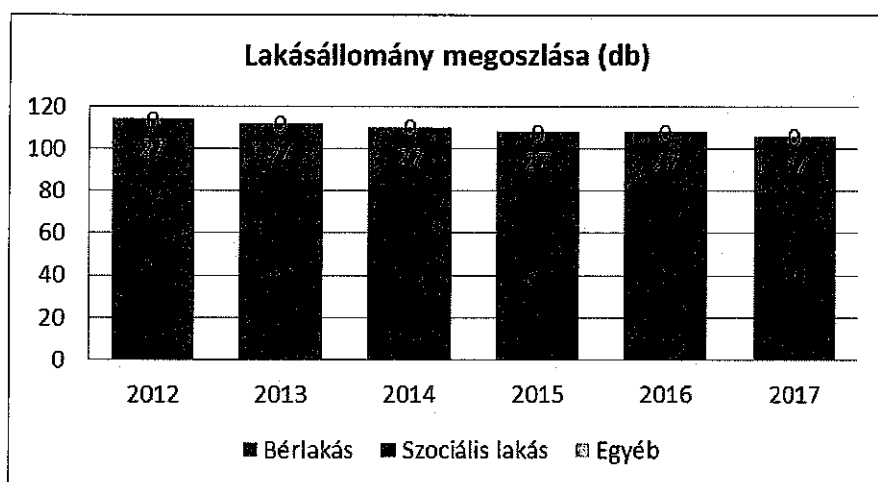
3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 4201)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2012	n.a	n.a	87	4	27	4	0	0
2013	n.a	n.a	85	7	27	7	0	0
2014	n.a	n.a	83	7	27	7	0	0
2015	n.a	n.a	81	7	27	7	0	0
2016	n.a	n.a	81	7	27	7	0	0
2017	n.a	n.a	79	7	27	7	0	0

Forrás: Helyi adat

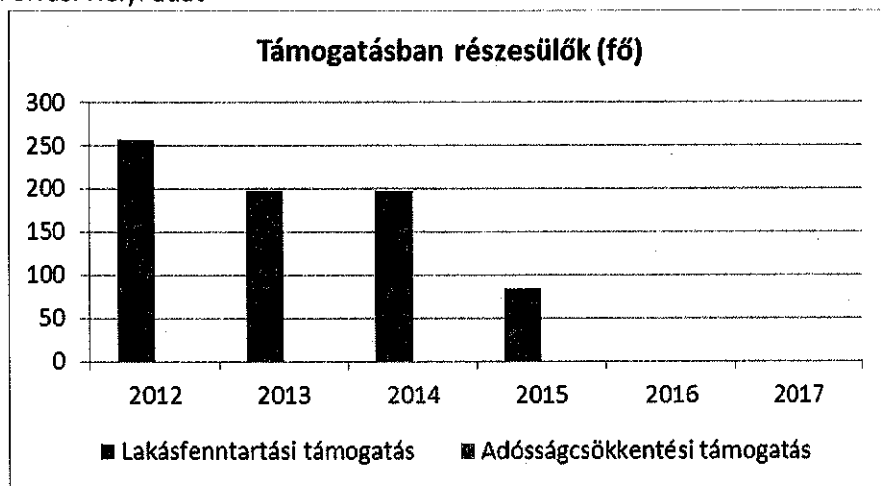

Mezőkovácsháza szociális bérlakás állományában 2012. és 2017. évekre vonatkozóan jelentős változást nem mutat. Az összes lakásállomány viszonylatában a táblázatból kiolvasható, hogy az elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma mind a bérlakások, mind a szociális lakások tekintetében változatlan tendenciájú. A szociális bérlakások tekintetében kerültek közüzemi szolgáltatások kikapcsolásra az ott lakók jövedelmi helyzete miatt. Kevés azon szociális bérlakások száma, ami a bérlők életviteléből adódóan vált lakhatatlanná.

3.4.2. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma

Év	Lakásfenntartási támogatásban részesített személyek száma (TS 6001)	Adósságcsökkentési támogatásban részesítettek száma (TS 6101)
2012	257	0
2013	198	0
2014	198	0
2015	84	0
2016	n.a.	0
2017	n.a.	0

Forrás: Helyi adat

Az önkormányzat 2016-ban 132 fő, 2017-ben 135 fő részére állapított meg rendszeres települési támogatást a helyi rendeletben meghatározott feltételek szerint. A mindennapi létfenntartás mellett a lakás fenntartására fordított kiadások igen megterhelők a célcsoport családjai számára. A terhek enyhítését szolgálja az Szt-ben meghatározott normatív alapon járó lakásfenntartási támogatás és a helyi rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén igénybe vehető rendszeres települési támogatás. Ennek összege 4.000.-Ft/hó. A támogatás természetbeni ellátásként elsősorban

szolgáltatóhoz utalással történik, jóváírással. A támogatást igénybe vevők száma a táblázat alapján csökkenő tendenciát mutat.

a) bérlakás-állomány

Mezőkovácsháza Város Önkormányzatának tulajdonában 2018-ban 78 db lakás van. Ezek közül 27 db összkomfortos, 44 db komfortos, 1 db félkomfortos, 4 db komfort nélküli 2db szükséglakás. A lakásállományból 27 ingatlan szociális alapon, 25 db szolgálati jelleggel, 13 db piaci alapon adható bérbe és 13 db egyéb jogcímen (a lakástörvény hatályba lépése előtt keletkezett bérleti jogviszonyok).

b) szociális lakhatás

A szociális alapon bérbe adható 27 lakás közül 13 db összkomfortos, 10 db komfortos, 2 db komfort nélküli és 2 db szükséglakás. Sajnos a szociális és egyéb alapon bérbe adható ingatlanok elég rossz állapotúak.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Nem áll rendelkezésre adat arra vonatkozóan, hogy a településen milyen nem lakás célú ingatlant használnak lakhatás céljára állandó vagy ideiglenes jelleggel.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

A település teljes területére vonatkozóan nincs adat. A szegregátumban és a szegregációval veszélyeztetett területen, valamint a szociális bérlakásban élők lakhatási körülményei ismertek és ezek tapasztalatai állnak rendelkezésünkre. Szociális bérlakások esetében a legtöbb esetben adottak a feltételek a megfelelő lakhatási körülményekhez. Néhány esetben életvitelükből, életmódjukból adódóan kerülnek kikapcsolásra a közüzemi szolgáltatások, illetve a napi szükséges vagy elvárható állagmegóvás kiskarbantartás nem történik meg.

Éves szinten egy-két alkalommal kerül látókörünkbe olyan eset, ahol természeti katasztrófa, baleset vagy elhanyagolás miatt sor kerül az építés-felügyelet bevonására és szükség elhelyezés válik indokolttá. Az önkormányzat ilyen esetekben krízishelyezést (6 hónap időtartam) és/vagy pénzbeli, természetbeni támogatást tud nyújtani.

Településünkön a regisztrált hajléktalanok száma alacsony (5 – 6 fő) akik szerencsére ténylegesen nem az utcán élnek, hanem a hitelintézetekkel szemben fennálló tartozásuk miatt alakították ki ilyen módon a körülményeiket.

e) lakhatást segítő támogatások

A szociális törvény a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez lakásfenntartási támogatást nyújtására ad lehetőséget. Az önkormányzat a villanyáram-, víz- és gázfogyasztás, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, rendszeres települési támogatást nyújt. A támogatást elsősorban természetbeni formában, azon rendszeres kiadásokhoz kell nyújtani, amely megfizetésének elmaradása a kérelmező lakhatását a legnagyobb mértékben veszélyezteti.

Városunkban lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres települési támogatásban a 2017-es évben 135 fő részesült.

f) eladósodottság

Komoly problémát jelent napjainkban az eladósodás, különösen a munkájukat elvesztő, vagy alacsony jövedelmű idős, vagy többgyermekes családok esetében. A lakosság növekvő eladósodása figyelhető meg többek között hivatalunknál igényelhető támogatás (rendszeres települési támogatás, rendkívüli települési támogatás) esetében. Sok esetben megfigyelhetőek a különböző hiteltartozások, melyek az ügyfelek jövedelméből kerülnek levonásra. A települési támogatás folyósításának módjával (közvetlen utalás a szolgáltatóknak) igyekszik az önkormányzat csökkenteni a felhalmozott adósság mértékét. Adósságcsökkentési támogatás településünkön anyagi forrás hiányában nem került a rendeletben szabályozásra.

Az önkormányzat hatáskörébe tartozó hátralékok esetében a részletfizetés lehetősége minden esetben biztosított.

A hátralékok kezelésének ügyintézéséhez biztosított a szakember általi segítségnyújtás a Humán Szolgáltató Központ keretei között.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Külterületeken = tanyán élők száma a lakónépesség 0,5 % -át sem éri. Áramszolgáltatás biztosított az ingatlanokban, vízellátás fúrt kutakból történik, fűtést a lakók kályhákkal- szilárd tüzeléssel , a főzést legtöbb esetben palackos gázzal oldják meg. A tanyák többsége szilárd burkolatú utak közelében található a várostól maximum 1-2 kilométer távolságban. Egészségügyi, szociális ellátásuk (ebédkiszállítás, házi segítségnyújtás) igény szerint biztosított. Ezekben az ingatlanokban jellemzően nem a mélyszegénységben élők laknak.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Mezőkovácsháza város a 2011. évi KSH adatok szerint 1 szegregátummal és 1 szegregátummal veszélyeztetett lakókörnyezettel rendelkezik.

- a.) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

A szegregátum jellemzői:

Mezőkovácsháza városban található egy szegregátum és egy szegregációval veszélyeztetett terület. A szegregátum a Keleti városrészben a Bem József u. – Jókai Mór u. – Ady Endre utca által körülhatárolt terület. A szegregációs mutató értéke 37,9 % melyet a KSH határozott meg 2011. évi népszámlálási adatok alapján. Önkormányzati tulajdonú bérlakás nem található a területen. A lakóházak többsége parasztház, illetve a Kádár rendszerben épült kockaház. A közművek bár kiépítésre kerültek, az alacsony komfortfokozatú lakások aránya eléri a 22%-ot és sok a lakatlan ingatlan. A közintézményi és a piaci jellegű szolgáltatásokhoz való hozzáférés akadályokba ütközik, mivel az egészségügyi ellátás infrastruktúrája hiányos. A területtől körülbelül 2 kilométerre található a városközpont, mely közúton megközelíthető, azonban a helyi közlekedést biztosító autóbusz forduló felújítása szükséges a területen. A Bem utcában az ingatlanokhoz való hozzájutás nehézkes, mivel nincs pormentes út.

- b.) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya stb.)

A szegregátum lakónépessége 2011. évi adatok alapján 52 fő volt. A 0 – 14 évesek száma 17,3%, ez a városi aránynál 6%-kal magasabb. A 60 év felettek aránya az utóbbi években jellemzően megnőtt, mint ahogy az a városra is jellemző. Az aktív korúak aránya összesen 56%-ot tesz ki. A területen élő aktív korúak közel kétharmada nem rendelkezik rendszeres, munkából származó jövedelemmel. Súlyos problémát jelent, hogy a háztartások több mint felében egyetlen foglalkoztatott sincs. Jellemzően a szegregátumban élő lakosság 50%-a inaktív kereső. A város és a szegregátum előregedésének oka, hogy nagyon magas az el és kivándorlás mértéke. Az itt élő lakosok jellemzően alacsony iskolai végzettségűek ennél

fogva a legalacsonyabb mértékben fizető munkákhoz jutnak hozzá, többségük közfoglalkoztatottként dolgozik. Az aktív korúakon belül összesen 62% a rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők aránya. 2014-es adatok szerint lakásfenntartási támogatásban 4, rendszeres szociális segélyben 1 család, míg rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben 6 fő részesült. A területen 2 fő hátrányos helyzetű gyermek él. A szegregátum jelenlegi demográfiai helyzete a lakónyilvántartás alapján 0 – 14 éves korig 7 fő, 15 - 59 éves korig 50 fő, és 60 éves kor fölött 23 fő lakik.

c.) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

A szegregátummal veszélyeztetett terület jellemzői:

A település reformátuskovácsházi városrészén található a szegregációval veszélyeztetett terület a Bethlen Gábor u. – Rákóczi Ferenc u. – Móra Ferenc u. – Kodály Zoltán utcák által körülhatárolva. A szegregációs mutató értéke 31,3% melyet a KSH határozott meg. Különösen nagy a városrész lemaradása a lakások műszaki állapotát illetően. Az itt található lakások száma 36 melyből 8 komfort nélküli vagy félkomfortos. A lakóházak többsége parasztház, az egyszobás lakások aránya 3%-os. A tömbben 2 önkormányzati tulajdonú szociális bérlakás található. A dél – békési falvak egy részéhez hasonlóan, sok lakóház elhagyatott, egész házsorok ürültek ki, a településszövet leépül. A közterületek minősége leromlott, az utak minősége egyre rosszabb. Szűkösek a kulturális, művészeti, sportolási lehetőségek és a közösségi programokon való részvétel – egyetlen lehetőség a közelben lévő Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság reformátuskovácsházi kirendeltségén található Innovációs Oktatási és Közösségi Központ által biztosított programok, lehetőségek -, így beszűkültek az itt élők társas kapcsolatai. Jellemzően lakófunkcióval rendelkezik a városrész. Közösségi, humán szolgáltatási, a közigazgatási, kereskedelmi, ipari és logisztikai városi funkciók nagymértékben hiányosak. Az egészségügyi szakellátás keretében működő járó beteg szakrendelő megközelítése a területen lakók számára sokszor akadályokba ütközik. A fontosabb közintézmények a városközpontban 3,5 – 5 kilométerre találhatók. A szociális mutatók ebben a városrészben a legrosszabbak. A munkanélküliségi ráta 18,4 %-os, a tartós munkanélküliek aránya 11,9%-os. 2011 -es KSH adatok szerint a területen élők száma 88 fő volt. A 0 – 14 évesek aránya 11,4%, az aktív korúak aránya 54,5%, a 60 év felettek aránya 34,1% volt. 2018-ban felmért adatok szerint 71 fő él ebben a városrészben, akik életkori megoszlása az alábbiak szerint alakul: 0 – 14 éves korig 7 fő (9,8 %) , 15 – 59 éves korig 39 fő (55 %), 60 év felettek száma 25 fő ami az ott élők számának 35.2 %-át teszi ki. A szegregációval veszélyeztetett területen csökken a gyermekvállalások száma csökken és

növekedő tendenciát mutat a 60 év felettek aránya. A területen jelenleg 3 fő hátrányos helyzetű gyerek él. A szegregációval veszélyeztetett területen sem új ház építése, sem épület bontása nem történt.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 4401)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 4301)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 4501)
2012	5	3	1
2013	5	3	1
2014	5	3	1
2015	5	3	1
2016	5	3	1
2017	4	3	1

Forrás: Helyi adat

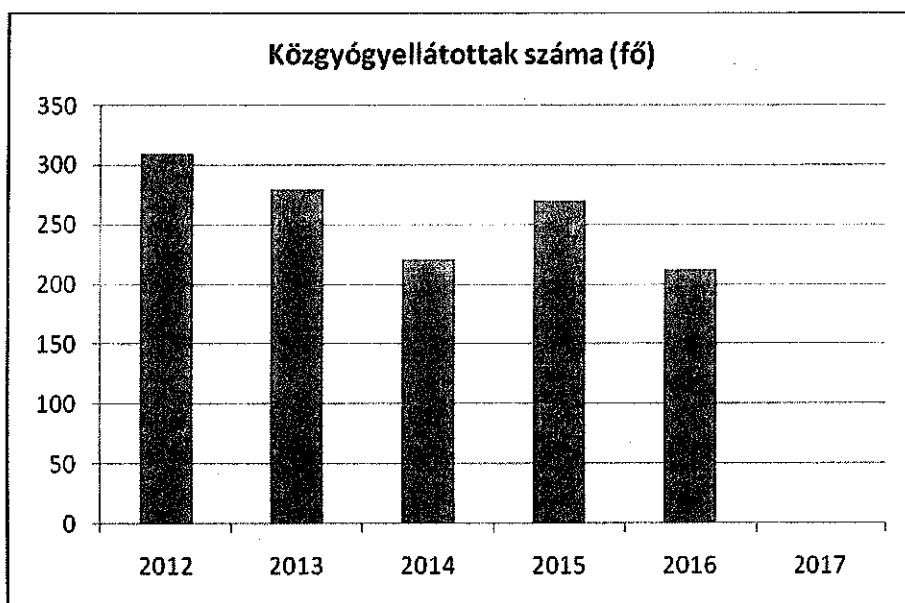
A táblázatból egyértelműen megfigyelhető, hogy 2012. évtől 2016. évig a háziorvosi feladatot ellátó orvosok száma változatlan mind a gyermekek mind a felnőttek tekintetében a csökkenő lakosságszám ellenére. 2017. december hónaptól azonban a csökkenő lakosságszám már indokolta két orvosi körzet összevonását. Ezzel megszűnt a reformátuskovácsházi városrészen a vegyes körzet és házi gyermekorvos biztosítja a feladatellátást azon a településrészen is.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

Év	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (TS 5601)
2012	310
2013	280
2014	221
2015	270
2016	213
2017	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázatból jól látható, hogy az elmúlt 7 év statisztikáját vizsgálva egyre inkább csökkenő tendenciát mutat a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma. Ez magyarázható, hogy megemelkedett a jövedelemhatár a közgyógyigazolványra jogosultak tekintetében, és szigorodtak a jogosultsági feltételek az előző évekhez képest.

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

Év	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 5901)	Ápolási díj, méltányossági alapon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 5902)	Összesen
2012	n.a	n.a	0
2013	n.a	n.a	0
2014	n.a	n.a	0
2015	n.a	n.a	0
2016	n.a	n.a	0
2017	n.a	n.a	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az **egészségügyi alapellátások közül a településen** biztosított az alábbi ellátásokhoz való hozzáférés:

- házi orvosi, házi gyermekorvosi ellátás
- fogorvosi ellátás
- védőnői ellátás
- iskola – és ifjúság orvosi ellátás
- központi orvosi ügyeleti ellátás

A háziorvosi szolgálat keretében településünk lakosságát 3 háziorvosi és 1 gyermekorvosi körzet látja el. 2017. december 01-től történt változás következtében 2 körzet ellátása összevonásra került, így ettől az időponttól 3 felnőtt háziorvosi és 1 házi gyermekorvosi körzet összesen 5 telephelyen (közülük az egyik Reformátuskovácsházán helyezkedik el) látja el a betegeket.

A személyi feltételek adottak az orvosi rendelőkben. Jelenleg minden praxis betöltött. Kettő háziorvos és a házi gyermekorvos saját tulajdonú ingatlanában végzi tevékenységét, egy háziorvosi rendelés egyik telephelye a központi orvosi ügyelet rendelőjében, másik telephelye pedig az önkormányzat tulajdonában lévő rendelőben került elhelyezésre.

Az egészségügyi alapellátás keretében Mezőkovácsházán két **fogorvosi körzet** működik, mindkettő betöltött. A fogorvosok munkáját mindkettő rendelőben nagy tapasztalattal rendelkező fogászati asszisztensek segítik.

Ellátási területek lakosság száma (2018)		
	Gyermek (0-14 éves)	Felnőtt (14 év feletti)
I. körzet	0	1378
II. körzet	0	2147
III. körzet	0	1743
Gyerekkörzet	700	0

(Forrás: NEAK)

A **védőnői szolgálat** elsődleges tevékenységét tekintve a prevenciót szolgáló, kötelező egészségügyi alapellátás, melyet területi védőnők és iskola védőnő lát el Mezőkovácsházán.

A **területi védőnők** a házi gyermekorvossal együttműködve végzik munkájukat az önkormányzati rendeletben meghatározott két körzetben, mely lefedi a település teljes közigazgatási területét és valamennyi érintett család részére elérhetők.

Az **iskola védőnő** ellátási területébe a település általános- és középiskolája, mint köznevelési intézmény tanulói tartoznak. Az ellátás során az iskola egészségügyi feladatokat ellátó házi gyermekorvos és az iskola védőnő együttesen végzi feladatát.

A védőnői szolgáltatásban dolgozók fontos feladata az is, hogy felhívják a lakosság figyelmét és kiemelten a célcsoportba tartozó családok figyelmét a népegészségügyi szűrővizsgálatokon történő megjelenésre, annak jelentőségére, továbbá kiemelt figyelmet fordítanak az egyéni és a közösségi egészségfejlesztésre is.

A város területe két védőnői körzetre tagolódik, szakember ellátottsága biztosított, a tanácsadói szolgáltatáshoz való hozzáférés biztosított az előírásoknak megfelelően felszerelt épületben. A családok látogatása a gyermek életkorának és a protokollnak megfelelően ütemezett.

Védőnői tanácsadások rendje:

Önálló védőnői tanácsadás I. számú körzet	Kedd 08:00 – 12:00
Önálló védőnői tanácsadás várandósok részére I. számú körzet	Csütörtök 10:00 – 12:00
Önálló védőnői tanácsadás II. számú körzet	Hétfő 08:00-12:00
Önálló védőnői tanácsadás várandósok részére II. számú körzet	Csütörtök 08:00-10:00

Területi védőnői nyilvántartási adatok:

Év	0-3 éves gyermekek	Várandósok
2013.	287	25
2014.	284	21
2015.	323	22
2016.	282	31
2017.	297	14

Iskolavédőnő által ellátott tanulói létszám:

	Általános Iskolai tanulói létszám	Gimnáziumi, Középiskolai tanulói létszám
2013.	357	421
2014.	366	351
2015.	368	255
2016.	355	217
2017.	349	188

Központi Ügyeleti Szolgálat

A háziorvosi szolgálat, rendelkezésre állási idején túl a sürgős, nem halasztható esetek fogadását biztosítja az alapellátás keretében szervezett ügyeleti szolgálat. A sürgősségi betegellátó rendszer részeként működő Központi Orvosi Ügyeleti forma több háziorvosi körzet lakosságának rendelési időn kívüli, alapellátási szintű sürgősségi ellátását végzi az adott területet ellátó mentőszolgálattal együttműködve. Az Országos Mentőszolgálattal kötött Együttműködési Megállapodás garantálja a szolgálat biztonságos és zavartalan működését.

A mentőszolgálatra telepített Központi Orvosi Ügyeleti Ellátás 2001. július 1-től működik a városunk központjában. A szolgálatot az ellátási területhez tartozó települések önkormányzatai

tartják fenn. Az ellátási terület Battonya, Kaszaper, Nagybánhegyes, Mezőkovácsháza, Végegyháza és Magyarbánhegyes települések közigazgatási területe.

Az ügyelet mindennap délután 16 órától reggel 8 óráig, hétvégeken pedig pénteken du. 16 órától hétfő reggel 8 óráig biztosítja a sürgősségi ellátást a város központjában lévő ügyeleti épületben.

Az ügyeleti rendszerben érintett települések háziorvosai mellett, gépkocsivezetők és ügyeleti ápolói feladatokat ellátó szakemberek, mentőápolók vesznek részt a feladatellátásban az önkormányzattal kötött megállapodás alapján. Az ügyeleti ellátás történhet a rendelőben, vagy hívás alapján a beteg lakásán. A gyors és szakszerű helyszíni betegellátást az ügyeleti szolgálat Suzuki Grand Vitara típusú terepjáró gépkocsija segíti.

Az önkormányzat vállalt feladati közé tartozik a **járóbeteg szakellátás**, amelyet az önkormányzat korszerűen felújított épületben biztosít két egészségügyi szolgáltatóval kötött feladat ellátási szerződés alapján.

A járóbeteg szakellátó intézet ellátási területe a mezőkovácsházi járás 12 településének 32 719 lakosára terjed ki. A feladatellátást az önkormányzat 346 szakorvosi és 70 nem szakorvosi óra lekötött kapacitással biztosítja, 24 szakrendelési formában.

Az alábbi szakrendelések érhetők el az akadálymentesített szakrendelőben: laboratóriumi diagnosztika; röntgen diagnosztika, teleradiológia; duplex ultrahang; ultrahang diagnosztika; echokardiográfia; szülészet és nőgyógyászati ultrahang; belgyógyászat; sebészet, szülészet-nőgyógyászat; fül-orr-gége gyógyászat; szemészet; neurológia; reumatológia; pszichiátria; tüdőgyógyászat; kardiológia; tüdőgondozás; fizioterápia, gyógytorna; nappali ellátás (neurológia, fizioterápia, belgyógyászat); orthopédia; bőrgyógyászat; csecsemő és gyermekgyógyászat; otthoni szakápolás; felnőtt hospice ellátás.

A helyben nem elérhető szakrendeléseket az orosházi szakrendelő vagy a gyulai szakrendelő biztosítja (pl.: urológia, onkológia, gasztroenterológia, addiktológia, cukorbeteggondozó, stb), ahol sokszor a szakorvosi javaslat szükséges a rendszeresen szedett gyógyszerek felírásához. Ezekhez a szakrendelésekhez való hozzájutás a célcsoport tagjai számára nehezített.

Települési önkormányzatunk minden kötelező feladatát ellátja, a megjelenő lakossági igények alapján vállalt feladatokkal egészíti ki ellátó rendszerét.

Egészségügyi magánrendelés a városban jelenleg csak a gyermekgyógyászat terén elérhető.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz való hozzáférés (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez)

A prevenció és szűrőprogramok szervezésének nagy hagyománya van az évek óta megrendezésre kerülő Egészségnap alkalmával, melyen a lakosság számára helyben elérhetővé válnak (pl.: csontsűrűség, tüdőkapacitás mérés) azok a vizsgálatok, melyek a településtől kb. 30 km-re lévő Kórházi Szakrendelőben vehetők igénybe. Ezen programok a Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ és az Egészségfejlesztési Iroda szervezésében valósulnak meg.

Városunk népességének egészségügyi helyzetére jellemző is, hogy az egyes népbetegségek, mint a magas vérnyomás, szív- és érrendszeri elváltozások magas arányban vannak jelen, mely mellett egyre emelkedő tendenciát mutat a daganatos megbetegedések száma.

A város és a járás lakosainak egészségi állapotának javítása érdekében, valamint a kimutatott kedvezőtlen morbiditási és mortalitási adatokra támaszkodva pályázati úton került létrehozásra az **Egészségfejlesztési Iroda** 2013. december 01-től. Az eltelt időszak alatt rendszeres testmozgás és életmód klubokkal, valamint alkalmankénti kampányjellegű egyéb programokkal és előadásokkal segíti az iroda a helyi és térségi lakosok egészséges életmódjának kialakítását. Kiemelt feladat továbbá a lakosság mozgósítása a népegészségügyi szűrésekre, valamint a folyamatos figyelemfelhívás a népbetegségek megelőzésére életmódváltással és a kötelező szűréseken való rendszeres megjelenéssel.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A helyi oktatási és nevelési intézményekben integráltan biztosított a sajátos nevelési igényű és egyéb pszichés funkciózavarral küzdő gyermekek nevelése, oktatása. A gyermek integráltan részt vehet helyben biztosított, megfelelő szakember által irányított köznevelési folyamatban, abban az esetben is, ha tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos, mozgás- és testi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos, megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének súlyos vagy tartós rendellenessége esetén.

A helyi nevelési, oktatási rendszer kiemelt figyelmet fordít a helyben oktatott enyhe fokban sérült értelmi és más fogyatékos tanulók teljes integrációban történő oktatására. Szakképesítéssel rendelkező munkatárs által elérhető a könnyített és gyógytestnevelés, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók beilleszkedését elősegítő rehabilitációs és fejlesztő célú foglalkozás.

Egyéni fejlesztésekre, rehabilitációra, terápiára van lehetőség a helyi Pedagógiai Szakszolgálatnál. Az intézményekkel a gyermekek/tanulók vizsgálatát követően igény és szükség szerint a szülők számára nevelési tanácsadást, megsegítést tartanak.

Pedagógiai vizsgálat és terápia, pszichológiai vizsgálat és terápia, rehabilitációs-fejlesztés, logopédiai terápia igénybevételére van lehetőség.

Középsúlyos, súlyos fogyatékoság esetén komplex gyógypedagógiai fejlesztésre, rehabilitációra sajnos településünkön nincs még lehetőség, erre legközelebb Magyarbánhegyesen, Békéscsabán, illetve Gyulán, autizmus esetén, az Orosházán található megfelelő fejlesztés.

A fogyatékkal élő személyeket a Mezőkovácsházán és több járási településen a Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ által működtetett Támogató Szolgálat segíti a szükséges fejlesztésekre, rehabilitációs foglalkozásokra, egészségügyi intézményekbe, az oktatási intézményekbe történő eljutásban.

Településünkön a felnőtt korosztály számára nem biztosított a szakorvosok által kiírt gyógytornán kívüli rehabilitáció, fejlesztés.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat valamennyi köznevelési intézményében, bölcsődéjében és idősok klubjában megszervezi a közétkeztetést, mely megfelel az érintett korosztályra vonatkozó előírásoknak. A Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ által működtetett Napközi Konyha által az előállításra került élelmiszer minőségi ellenőrzése folyamatos, magasan kvalifikált szakemberek bevonásával történik.

A Napközi Konyha csatlakozott az azóta már jogszabályba deklarált az ÁNTSZ Dél-alföldi Regionális Intézete és a Magyar Nemzeti Gasztronómiai Szövetség által indított menzaprogramhoz.

A Minta-menza program célja: az egészségesebb, korszerűbb táplálkozás kialakítása, a közétkeztetés megújítása, melynek egyértelmű nyertese egy egészségesen táplálkozó, étkezési kultúrával rendelkező felnövo generáció. A közétkeztetésbe a helyi szállítók, helyi östermelők termékeit, valamint a bio élelmiszereket szélesebb körben veszik igénybe.

A korszerű egészséges táplálkozáshoz való hozzáférés a gyermek korosztályban mindenki számára biztosított, a mélyszegénységben élők részére ingyenesen, míg a felnőtt korosztályban az ingyenes étkeztetéshez való hozzájutást a népkonyha biztosítja.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Az önkormányzat tulajdonában lévő sportpálya működtetésére az önkormányzat Sportmegállapodást kötött a Mezőkovácsházi Torna Egylettel, ezúton biztosítva a lakosság számára a sportlétesítmény ingyenes használatát. A településnek futballcsapata van, így a sportpályán rendszeres bajnokságok, edzőmérkőzések kerülnek megrendezésre, valamint több korosztályban utánpótlás nevelés is történik. A sportpálya használatát az önkormányzat a köznevelési intézmények számára ingyenesen biztosítja. Szintén önkormányzati tulajdonban van egy salakos

teniszpálya, ahol bárki teniszezhet. Szintén önkormányzati tulajdonban van a strandfürdő három medencével (gyógymedence, pancsoló medence és úszómedence). A strandfürdő területén röplabdapálya és strandfoci pálya is található. Mezőkovácsházi lakosok kedvezményesen látogathatják a strandfürdőt.

Az EFI iroda jóvoltából heti rendszerességgel Ovi-torna, Korai fejlesztő torna foglalkozások biztosítottak a városunk és a környező települések rászoruló gyermekei számára. Az óvoda testnevelési munkaközössége új hagyományt teremtett 2014-től, a hagyományosan októberben megrendezésre kerülő városi Gyaloglónap megszervezésével.

Az önkormányzati intézményekben (Kalocsa Róza Kft. által működtetett Művelődési Ház) több sportfoglalkozásnak ad helyet (Karate, aerobik) valamint a Kalocsa Róza Kft. részt vesz a városi szintű, ingyenes sport rendezvények megszervezésében és lebonyolításában (Kovács házi hárompróba, Mozdulj Kovácsvháza) A Mezőkovácsházi Városi Könyvtár és a reformátuskovács házi városrészben működő Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság kirendeltségének udvarán elérhetőek szabadtéri önsúlyal működő fitness sporteszközök, asztali teniszezés, valamint – közterületen lévő játszótereken felül - a nyári szünet ideje alatt az általános iskola és a bölcsőde udvarán lévő játszótér igénybevétele biztosított. Mezőkovácsháza Város Önkormányzata saját erőből felújította a Fáy utcai játszótérét, mellyel biztonságossá és a vonatkozó jogszabályoknak megfelelővé tette a közösségi teret. Mezőkovácsházán elmondható, hogy a Város Önkormányzata kiemelt figyelmet szentel a városban folyó sporttevékenységekre és a sportolás által a testmozgás, az egészséges életmódra nevelés, a személyiség és közösségfejlesztés, az önismeret, az akaraterő fejlesztése, szabadidő hasznos eltöltése tevékenységekre. A városban tehát a sport valamennyi formája beleértve a szabadidős tevékenységet, és az egészségmegőrzést is fontos szerepet kapnak.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A Városi Önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokat a fenntartásában működő Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ keretében nyújtja. Az integrált intézményben megtalálható valamennyi kötelezően biztosítandó szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatás, illetve támogató szolgálat, az intézmény korszerű és akadálymentesített székhelyén és telephelyein.

Szociális szolgáltatások:

- **Idősek Klubja – nappali ellátás:**

Az intézményegység engedélyezett és betöltött férőhely száma: 30 fő. Tartózkodási díj ellenében igénybe vehető szolgáltatás, melyhez azonban jövedelmi helyzetükre való tekintettel a célcsoporthoz tartozók ingyen hozzáférhetnek.

▪ **Házi segítségnyújtás és étkeztetés**

Ezen ellátási formák keretében biztosított az igénylő szükségleteinek figyelembe vételével lakókörnyezetében az alapvető gondozás, ápolás, önálló életvitel fenntartása.

A házi segítségnyújtás és étkeztetés, a koruk vagy egészségi állapotuk, életkori sajátosságaik miatt veszik igénybe. A szakmai egység által biztosított a hétvégi étkeztetés is.

Az ellátotti létszám évről – évre emelkedő tendenciát mutat. Ennek oka összetett jelenség, melynek oka a családok elszegényedése, a lakosság egészségi állapotának romlása és az előregedés.

▪ **Család és Gyermekjóléti Szolgálat**

Feladatai közé tartozik a lakosság szociális és mentálhigiéniai helyzetének figyelemmel követése, különös tekintettel a gyermekes családok esetében. A lakosság körében fennálló, fellépő problémákat a szociális munka eszközeivel próbálja meg orvosolni, szociális segítőmunkát végez az önkéntes igénybe vevők és a hatóság által kötelezettek körében. Veszélyeztetettség és krízishelyzet kialakulásának megelőzése érdekében, elősegíti az egészségügyi szolgáltatók, oktatási intézmények, a szociális és gyermekvédelmi intézmények, valamint a társadalmi szervezetek, magánszemélyek részvételét a jelzőrendszer működtetésében.

A családsegítő szolgáltatást igénybevevők hozott problémái elsősorban anyagi jellegűek, ezt követik az ügyintézéshez történő segítségkérés, és a foglalkoztatással kapcsolatos problémák. Az esetkezelések közül számottevő a szociális-mentális esetkezelések száma, ezt követi a pszichológiai esetkezelés és a jogi esetkezelés

Gyermekjóléti Szolgálat által kezelt probléma típusok, kezelt problémák megoszlása:

Probléma megnevezése:	2013	2014	2015
Anyagi	1182	972	995
Gyermeknevelési	892	698	722
Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	163	72	67
Magatartás és teljesítmény zavar	72	59	46
Családi konfliktus	157	173	132
Szülők vagy család életvitele	513	835	845
Szülői elhanyagolás	189	169	171
Családon belüli bántalmazás (fizikai, szexuális, lelki)	0	1	0

Fogyatékoság, retardáció	15	13	6
Szenvedélybetegségek	2	0	0
Összesen:	3185	2992	2984

(Forrás: intézmény által szolgáltatott statisztika adat)

Családsegítő szolgáltatást igénybevevők száma:

	2013		2014		2015	
	Mkháza	Végegyszáza	Mkháza	Végegyszáza	Mkháza	Végegyszáza
Éves forgalom	1869 fő	219 fő	1754 fő	220 fő	1862 fő	148 fő
Családgondozásban résztvevők	259 fő	64 fő	257 fő	53 fő	165 fő	36 fő

(Forrás: intézmény által szolgáltatott statisztika adat)

Család és Gyermekjóléti Szolgálatot igénybevevők száma:

Mezőkovácsháza	2016	2017
Szakmai tevékenység száma	2195	2371
Családsegítésében résztvevők száma	327 fő	346 fő

(Forrás: intézmény által szolgáltatott statisztika adat)

A szolgáltatást igénybevevő családok száma (nem halmozott adat):

Mezőkovácsháza	Családsegítő Szolgálat			Család és Gyermekjóléti Szolgálat (csak alapellátásban lévő)	
	2013	2014	2015	2016	2017
Házastársi, élettársi kapcsolatban együtt élők, gyermekkel	11	17	9	11	16
Egy szülő gyermekkel	6	19	14	18	7
Házastársi, élettársi kapcsolatban együtt élők, gyermek nélkül	13	6	9	2	1
Egyedül élő	35	35	36	15	5
Összesen:	65	77	68	46	29

(Forrás: intézmény által szolgáltatott statisztika adat)

Igénybevevők hozott problémái (nem halmozott adat):

	Családsegítő Szolgálat			Család és Gyermekjóléti Szolgálat (csak alapellátásban lévő)	
	2013	2014	2015	2016	2017
Életviteli problémák	27 fő	2 fő	13 fő	4 fő	4 fő
Családi, kapcsolati	25 fő	9 fő	17 fő	27 fő	28 fő
Lelki, mentális	17 fő	20 fő	36 fő	11 fő	3 fő
Anyagi	84 fő	74 fő	54 fő	67 fő	22 fő

Foglalkoztatással kapcsolatos	36 fő	43 fő	29 fő	13 fő	1 fő
Egészségkárosodás következtében kialakult	7 fő	10 fő	28 fő	1 fő	12 fő
Ügyintézéshez segítségkérés	86 fő	47 fő	79 fő	60 fő	22 fő
Információ hiány miatti	86 fő	88 fő	79 fő	36 fő	22 fő
Gyermeknevelési	6 fő	20 fő	12 fő	13 fő	20 fő
Egyéb (halmozott problémákkal segítséget kérő)	86 fő	0 fő	2 fő	2 fő	0 fő
Összesen:	460 fő	313 fő	349 fő	234 fő	134 fő

(Forrás: intézmény által szolgáltatott statisztika adat)

▪ Család és Gyermekjóléti Központ

A Család és Gyermekjóléti Központok 2016. 01. 01. napján a Járásközpontok településein kezdték meg munkájukat. Elsősorban az alapellátások önkéntes igénybe vételével nem megoldható esetekkel dolgoznak, illetve a hatósági munka előkészítésében és segítségben vesznek részt. Dolgoznak a védelembe vett és nevelésbe vett gyermekek családjával, és szükség szerint szociális segítőmunkát végeznek.

Hatósági intézkedéshez kapcsolódó esetmenedzseri tevékenységben érintett gyermekek:

Hatósági intézkedés fajtája:	Gyermekek száma (nem halmozott adat):	
	2016	2017
Védelembe vétel	237	224
Ideiglenes hatályú elhelyezés	14	2
Nevelésbe vétel	150	149
Összesen:	401	375

(Forrás: intézmény által szolgáltatott statisztika adat)

Hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységek és az érintett kiskorúak száma:

Tevékenység:	Hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységek száma		Hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenység keretein belül ellátott kiskorúak száma	
	2016	2017	2016	2017
Szociális segítő tevékenység	1471	1860	361	368
Esetkonferencián részvétel	38	59	79	108
Első védelembe vételi tárgyaláson	46	53	82	88

részvétel				
Nevelésbe vétel felülvizsgálati tárgyaláson való részvétel	44	24	81	47
Védelembe vétel felülvizsgálati tárgyaláson való részvétel	58	78	125	147
Elhelyezési értekezleten való részvétel	1	27	2	30
Családlátogatás	1925	2339	356	408
Környezettanulmány készítése	267	192	409	398
Egyéb:	0	37	0	1
Összesen:	3850	4669	1495	1595

(Forrás: intézmény által szolgáltatott statisztika adat)

▪ Támogató Szolgálat

A szolgáltatás biztosítása által megvalósul a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása is.

Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ a fogyatékkal élő személyek segítségét Mezőkovácsháza, Kunágota, Végegyháza, Battonya településeken látja el.

▪ Szenvedélybetegek közösségi ellátása:

Battonya település gesztorságával kistérségi feladatellátás keretében biztosított Mezőkovácsháza Város településen a szenvedélybetegek közösségi ellátása. A speciális segítségre szorulóknak lehetik igénybe a szolgáltatást, melynek elsődleges jellemzője az anonimitás.

▪ Szociális szakosított ellátások:

Mezőkovácsháza város közigazgatási területén két ápolást- gondozást nyújtó – nem önkormányzat által fenntartott – szakosított intézmény is működik, szélesítve ezzel a szükségletalapú szolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségét.

A Szent István Szociális Szolgáltató Kht. az alapszolgáltatási feladatokon túl átmeneti elhelyezést és idős bontlakásos elhelyezését is biztosítja 24 fő részére. Az idős otthonában elsősorban azoknak a nyugdíjkorhatárt betöltött személyeknek az ápolását, gondozását végzik, akiknek egészségi állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel, de az a 18. életévét betöltött személy is felvehető, aki betegsége miatt nem tud önmagáról gondoskodni.

A Békés Megyei Körös-menti Szociális Centrum jelenleg 150 férőhelyes pszichiátriai betegek otthonát működtet településünkön.

▪ **Gyermekek napközbeni ellátása**

A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei munkavégzésük, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. Településünkön, a pályázati támogatásból 2011 évben megépített új bölcsőde 36 férőhelyen a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését oldja meg. A 3-14 éves korosztály igény szerinti napközbeni ellátásáról az óvodai illetve iskolai napközi gondoskodik.

▪ **Gyermekek átmeneti gondozása**

A gyermekek átmeneti gondozását az önkormányzat a Magyar Ökumenikus Segélyszervezettel kötött megállapodás alapján az orosházi Családok átmeneti otthona intézménnyel látta el. Az átmeneti otthonban az a családban élő gyermek helyezhető el, aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül marad, vagy elhelyezés hiányában ezek nélkül maradna, valamint akinek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

A hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem jelentős kihívás az Európai Unió valamennyi tagországa számára. Az Európai Unió ugyanis a szabadság, a demokrácia, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tisztelete, valamint a jogállamiság elvein alapul. Valamennyi tagországban szükséges meg tenni azokat az intézkedéseket, melyek a hátrányos megkülönböztetés ellen történik, kiváltképpen az oktatás, munkahelyen, munkaerőpiac területén, közszolgáltatások igénybevétele esetén. A közszolgáltatások, munkahelyek teljes körű akadálymentesítése szinte már-már elengedhetetlen feltétel. A foglalkoztatás és a munkavégzés alapvető elemek, mindenki számára fontos, szükséges és kívánatos elem. A helyi szociálpolitikai törekvések, az új építészeti beruházások, a meglévő közintézmények felújításaival, átalakításaival önkormányzatunk igyekszik

minél inkább megfelelni az Európai Unió követelményeinek, az esély egyenlőség biztosításával. A közszolgáltatások nyújtása során nem történik hátrányos megkülönböztetés, panasz nem érkezett önkormányzatunk és intézményeink felé ezzel kapcsolatban.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

Pozitív diszkrimináció főleg a civil szervezetek tevékenysége során tapasztalható. Jelentős érdekérvényesítő szerepük van egyes célcsoportok érdekeinek képviselésében, segítésében. A Mozgáskorlátozottak Egyesülete aktívan vesz részt a mozgáskorlátozottsággal élő emberek ügyeinek ingtézésében (lakás átalakítási támogatás, gépkocsi-szerzés...), a nyugdíjas szerveződések pedig az idősek szabadidő hasznos eltöltésében, közösségi élet fellendítésében szereztek eddig is elévülhetetlen érdemeket. A Kalocsa Róza kft kiscsoportos foglalkozásai szintén teret adnak a kreatív szabadidős tevékenységeknek (foltvarró szakkör...).

A pozitív diszkrimináció, mint hátrányt csökkentő megkülönböztetés településünkön, sok helyen megjelenik, akár az oktatás, akár a közszolgáltatás, akár szolgáltatások igénylése, igénybevétele során egy-egy célcsoport esetében. Szándéka a szolidaritás, a gazdasági és társadalmi egyenlőség, az esélyegyenlőség megteremtése.

Mezőkovácsháza Város Önkormányzatának segélyezési rendszere célzott, de lehetőség van jövedelem vizsgálat nélkül a rendkívüli élethelyzetbe kerülők számára lehetősége van pénzbeli támogatás megállapítására, ha a rendkívüli élethelyzet ezt igazolja.

A Mozgáskorlátozottak Egyesületénél szintén pozitív diszkrimináció a mozgásukban korlátozott személyek segédeszköz beszerzésben való közreműködés, a beszerzés, akadálymentesítés támogatása.

Mezőkovácsháza Város Önkormányzata által működtetett szociális és gyermekvédelmi alapellátások által szintén biztosított az esélyegyenlőség a település és a társult települések, szinte valamennyi lakosa számára.

Az intézményegységek a törvényi szabályozás szerint biztosítják az alapellátások folyamatos működését, és a rászoruló célcsoport számára az igénybevétele és az egyéni problémára való gyors reagálás lehetőségét. Az alapszolgáltatások hozzájárulnak az ellátottak otthonában történő teljes körű ellátáshoz, lehetővé téve ezzel az otthontartást és a bent lakásos intézményi körbe való bekerülés esetleges elkerülését, szükség esetén annak segítését. A szociális háló komplexitása a támogató szolgáltatás biztosításával teljesül, hisz a speciális segítségnyújtás, a fogyatékos személy teljes körű ellátása és speciális szükségleteinek kielégítése ez által valósul meg.

Az intézmény hálózat és a szolgáltatások kiépítésénél fontos alapelv, hogy minden rászoruló személy, gyermek, idős és fogyatékkal élő számára biztosított legyen az egyéni problémáját figyelembe vevő, szükséglet alapú illetve a speciális szolgáltatás akadálymentes elérhetősége.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása:

Településünkön a közösségi élet színterei elsősorban a Művelődési Központ, a Városi Könyvtár, a reformátuskovácsnézi településrészen működő IOKK és a Tájház. Mindkét szervezetnek fontos feladata a város kulturális és közösségi életének szervezése. További feladataik a hagyományőrzés, hagyományápolás, szabadidős tevékenység biztosítása, kulturális kínálat nyújtása, kiállítások, tanfolyamok szervezése, felnőttképzésben valamint a kistérség kulturális életében való aktív részvétel. A Művelődési Központ helyszínt és segítséget nyújt a társadalmi élet különféle alkalmainak, részt vesz a város és intézményei rendezvényeinek lebonyolításában. A rendezvények elérhetősége biztosított a város lakosainak számára, hisz legtöbb esetben ingyenes a programokon való részvétel. A város jelentősebb közösségi rendezvényei: Kovácsnézi Napok, Városi Karácsony, MOZDULJ KOVÁCSNÉZI! városi sport és gyermeknap, zenés-táncos esték, kézműves táborok (nyár folyamán), Majális, Idősek napja, Foltvarró kiállítás, helytörténeti kiállítások, Kovácsnézi alkotók kiállításai, klubok, szakkörök, tanfolyamok, Fürdőfesztivál, Jótekonysági bálak, színházi előadások (felnőtt, gyermek), HANGPRÓBA. Mindkét szervezet elengedhetetlennek tartja a közösségi élet lehetőségeinek, rendezvényeinek további bővülését, valamint szakmai színvonalának emelését. Ennek érdekében keresi a pályázati forrásokat, melynek során a kulturális szolgáltatások a településen élők számára elérhető válik.

a) közösségi élet színterei, fórumai

A Mezőkovácsnézi Városi Könyvtár már évek óta fokozottan figyel az esélyegyenlőségi csoportokra, és ez a pályázatokban is hangsúlyosan megjelenik. Évek óta szerveznek alap és haladó számítástechnikai képzéseket, ahol külön szerveztek képzéseket nyugdíjasoknak és romáknak is. Tapasztalatuk szerint a legaktívabbak a tanulás terén a nők, azon belül is az 50 év felettiek.

A településen hagyományosan kerül megrendezésre minden évben a kovácsnézi napok, valamint a városi gyermeknap és városi Karácsony ünnepe. Ezek a rendezvényeken az önkormányzat együttműködik civil szerveződésekkel (nyugdíjas egyesület, Polgárórség, Mozgáskorlátozottak Egyesülete, M.A.SZ.K Egyesület, Balogh György Honismereti Egyesület) egyházakkal (katolikus és református) és a Román Nemzetiségi Önkormányzattal valamint a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság reformátuskovácsnézi városrészen található kirendeltségével.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

Városunkban a közösségi együttélés szabályait a lakosság betartja, azonban konfliktusok kisebb számban, lokálisan előfordulnak. Ennek oka az itt élő roma lakosság életmódjából, eltérő kultúrájából adódik (lakókörnyezet rendezetlensége, lótartás, gyermeknevelés szabadabb értelmezése). A konfliktusok következetes kezelésére önkormányzatunk megalkotta a közösségi együttélés alapvető szabályait sértő magatartásokról szóló rendeletét. Probléma megoldása nem egyszerű, mert önkormányzati rendeleti szabályokkal, meggyőzéssel, hivatalos felszólításokkal hosszú távú eredmény nem érhető el. Kellő jogszabályi felhatalmazással és megfelelő érdekképviselő esetében – saját közegükből kiválasztott vezető személy útján – a konfliktusok megoldása hatékonyabbá válhat.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

A településen található valamennyi nevelési, oktatási intézmény a Magyar Vöröskereszt Bázisintézménye, szoros kapcsolatban állnak a szervezet helyi képviselőjével, többek között ennek is köszönhető, hogy településünk elnyerhette a Humanitárius Település címet.

A Mezőkovácsházi Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde az Ifjúsági Vöröskereszt Bázisóvodája, feladatuk a jól működő kapcsolatok kiépítése a helyi, megyei, országos Ifjúsági Vöröskereszt szervezeteivel. Egymás munkájának kölcsönös segítése a segítségnyújtás lehetőségeinek megkeresése, kialakítása. Céljuk a vöröskereszt eszméinek terjesztése a gyermekek, szülők, pedagógusok bevonásával, és a vöröskeresztes munka megjelenítése az óvodai egészségnevelés területein.

Kapcsolattartás formái:

- tájékoztató előadások szervezése a szülőknek. (pl. elsősegélynyújtás, táplálkozási tanácsok)
- közös rendezvények szervezése.(pl. elsősegélynyújtó bemutatók gyerekeknek, véradások, ünnepek alkalmával gyermek műsor)
- karitatív gyűjtések szervezésének, lebonyolításának segítése. (adománygyűjtés, pl. cipő doboz akció)

Az intézmény évek óta részt vesz, a megyei gyermekkórházak gyermek osztályait segítő játék és könyvgyűjtési akcióban. A gyűjtés során több játék, plüssfigurák könyvek kerültek átadásra.

Az önkéntesség lényege, hogy segít a környezet és a közösség jobbá tételében.

A Művelődési Központ rendezvényeinek lebonyolítását sok esetben önkéntesek segítik. Az önkéntesek legtöbb esetben a Művelődési Központ klubjainak, szakköreinek vezetői és tagjai, a Mezőkovácsházi Csanád Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola és a Békés Megyei

Hunyadi János Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium diákjai, pedagógusai, Vöröskereszt dolgozói, segítői és a mezőkovácsházi lakosok.

A településünkön az elmúlt években több alkalommal került sor adományozásra az önkormányzat és intézményei valamint civil szerveződések kezdeményezésére (Adományok Háza). A Művelődési Központ segíti az adományozás lebonyolítását, szervezését (teret biztosít, gyűjti az adományokat).

2017. évtől Mezőkovácsháza Város Önkormányzata, a Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ, Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Mezőkovácsházi Innovációs, Oktatási és Közösségi Központ, valamint civil szervezetek (Adományok Háza Egyesület, Magyar Vöröskereszt), magánszemélyek közreműködésével évi három alkalommal, a húsvéti ünnepek, az iskolakezdés, és a karácsonyi ünnepek előtt Karitatív Napot tart azon rászoruló személyeknek, akik az év során egyéb segélyezésben, adományozásban nem részesülnek és nehéz szociális körülmények között élnek. A Karitatív Nap során ruhaadomány, tartósélelmiszer csomag és meleg étel kerül kiosztásra.

A Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ 2015. óta közreműködik a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara „Magyarok kenyere” programjában. A program során a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara búzát gyűjt össze, majd az ebből készített lisztet eljuttatja az együttműködő szervezetek részére. A Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ évente 1 000 kilogramm lisztet oszt szét a rászorulók körében a napi ételmezési gondjaik enyhítésére és életminőségüknek javításához.

Pozitív diszkrimináció, mint hátrányt csökkentő tényező figyelhető meg a Magyar Vöröskereszt Békés Megyei Szervezet Mezőkovácsházi Területi Szervezetének munkájában. Szervezetük feladata a családok, közösségek erősítése, a családok társadalmi szerepének megerősítése, a családi kohézió növelése. Segítik a fiatalok családi életre való felkészülését, valamint ösztönzik a generációkon átívelő együttműködést.

Feladataik minél szélesebb körű ellátásához pályázati forrásokat használnak fel. Településünkön jelenleg az EFOP-1.3.5-16” Vöröskereszt a közösségfejlesztésért, valamint az EFOP-1-2-1-15-00176 „Védőháló családokért Mezőkovácsházán” elnevezésű pályázat megvalósítása történik. Szervezetük 2013 óta Mezőkovácsházán pályázati támogatásból Önkéntes Pontot is üzemeltet.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A 2014. évi választási ciklusban sikeresen megalakult ugyan a Roma Nemzetiségi Önkormányzat, így a roma lakosság érdekképviselője megoldódni látszott. Működésük során kiemelt figyelmet

fordítottak a roma kultúra megismertetésére és a hagyományok őrzésére. Az önkormányzatuk tagjai közreműködtek a roma lakosság lakhatási körülményeinek javításában, ösztönözték a roma gyermekek köznevelési intézményekben történő megjelenését.

Sajnos személyes problémák miatt az Önkormányzatuk feloszlott, így roma célcsoporttal kapcsolatos esélyegyenlőségi feladatok ismételt intézkedési tervet igényelnek.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
„Szegénység kultúrájának” mint öröklődő életstílusnak a kialakulása	A családok ösztönzése életvitelük, gazdálkodási szokásaik tudatos változtatására, az egészségügyi prevenció jelentőségének tudatosítása. Megfelelő, biztonságos lakókörnyezet kialakítása, esztétikailag is megfelelően kialakított lakókörnyezet rendbetartása.
Roma lakosság érdekérvényesítésének hiánya, alulképzettség	Roma önkormányzat vagy civil szervezet megalakulásának szorgalmazása, tanulásra életmód váltásra ösztönzés elsősorban az óvodás és általános iskolás korosztályban. Romák visszavezetése a munka világába
Szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlen esélyei a településen belüli biztonságos közlekedés részleges hiánya miatt	Kerékpárút felújítása, kerékpárút hálózat bővítése, belterületi utak, járdák felújítása, építése. Közösségi tér kialakítása
Településen megjelenő leggyakoribb megbetegedések kezeléséhez szükséges szakrendelések elérhetőségének távolsága, valamint a felnőtt rehabilitációs lehetőségek korlátozottsága	Meglévő szakrendelések bővítése. A helyi adottságok, ivóvíz és gyógyvíz rehabilitációs szintéreként történő fejlesztése.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

4.1.1. A város demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira.

A korcsoportos bontásban az elmúlt hat év lakossági adatait mutatjuk be a lenti *táblázatban*, annak érzékeltetésére, hogy településünk népességi adatai tovább romlanak, a gyermekek száma folyamatosan csökken.

Év	lakónéesség	0–18 évesből 0-14	0 – 18 éves	19 – 60 éves	60 év feletti
2012.	6299 fő	741 fő	989 fő	3841 fő	1469 fő
2013.	6254 fő	746 fő	972 fő	3788 fő	1494 fő
2014.	6176 fő	720 fő	940 fő	3740 fő	1496 fő
2015.	6127 fő	721 fő	923 fő	3876 fő	1530 fő
2016.	6043 fő	715 fő	927 fő	3537 fő	1579 fő
2017.	5968 fő	700 fő	906 fő	3456 fő	1606 fő

(Forrás: helyi adat)

A **születési és halálozási** mutatókat is táblázatba foglaltuk, az elmúlt öt évre visszamenőleg. A táblázat adatai jól érzékeltetik azt a számottevő különbséget, mely a természetes fogyás egyik okaként tudható be a városban.

Év	2013	2014	2015	2016	2017
Születésszám	49	29	45	43	37
Halálozás	92	90	94	91	116

(Forrás: helyi adat)

Örvendetes adat, hogy a születések száma, a 2014. évi mélypont után lassú emelkedést mutat. A halálozások száma azonban sajnos még mindig több mint kétszerese a születéseknek.

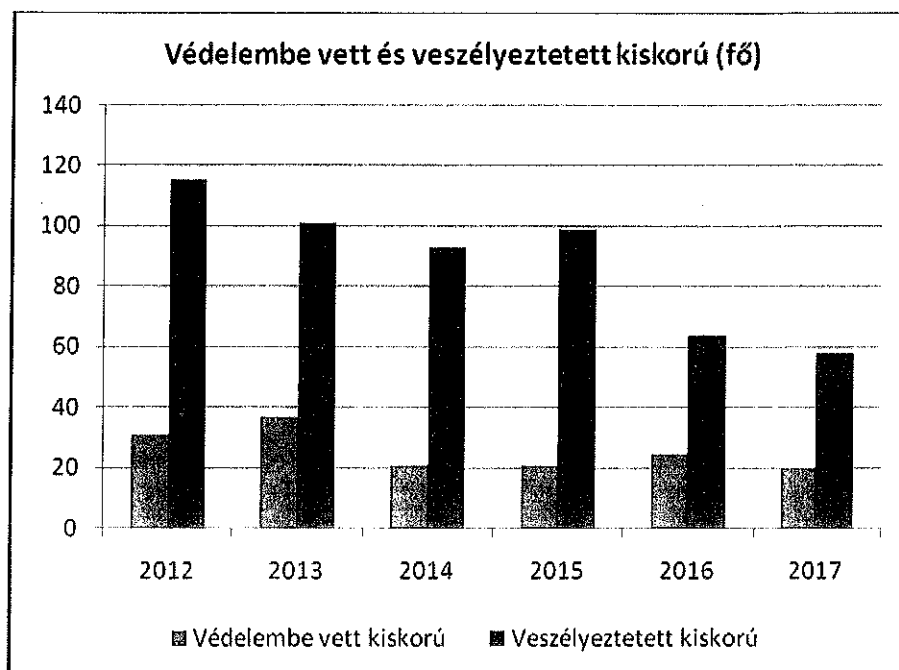
a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3001)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3101)
2012	31	115
2013	37	101
2014	21	93
2015	21	99

2016	25	64
2017	20	58

Forrás: Helyi adat

A népesség fogyásával a gyermekek számának csökkenésével egyenes arányban csökkent a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma is. Ez azonban csak a pénzügyi támogatás számának csökkenését jelenti, mivel egyéb kedvezmények (nyári gyermekétkeztetés, élelmiszeradományok, Erzsébet-utalványok augusztus, november hónapban) nyújtásával a támogatások aránya nem változott. A településen a gyermekvédelmi alapellátások jól működnek, a gyermek-és ifjúságvédelem a gyermekekkel foglalkozó intézményekben jelen van. A gyermekek, az iskoláskorúak ellátása, esélyegyenlősége az egyenlő bánásmód szerint jól működik. A veszélyeztetettség olyan- a gyermek vagy más személy által tanúsított- magatartás, mulasztás vagy körülmény kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevitelével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztossítható, a járási hivatal a gyermeket védelembe veszi.

A gyermekek védelmét pénzübeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. Településünkön biztosított ellátások:

-Pénzübeli és természetbeni ellátások:

a) rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,

-A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

a) gyermekjóléti szolgáltatás,

b) gyermekek napközbeni ellátása.

2016. évtől a Család és Gyermekjóléti Központ nyilvántartásában lévő hatósági intézkedéssel érintett gyermekek száma:

	Védelembe vett:	Ebből Mezőkovácsháza településen:	Ideiglenes hatályú elhelyezés:	Ebből Mezőkovácsháza településen:	Nevelésbe vett:	Ebből Mezőkovácsháza településen:
2016.	237	25	14	0	150	18
2017.	224	20	2	0	149	17

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők közül hátrányos helyzetű 2016. évben 87 fő, 2017. évben 96 fő, halmozottan hátrányos helyzetű 2016. évben 27 fő, 2017. évben 23 gyermek. Fogyatékosággal élő, tartósan beteg gyermekek számára vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat, csak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesültek esetében.

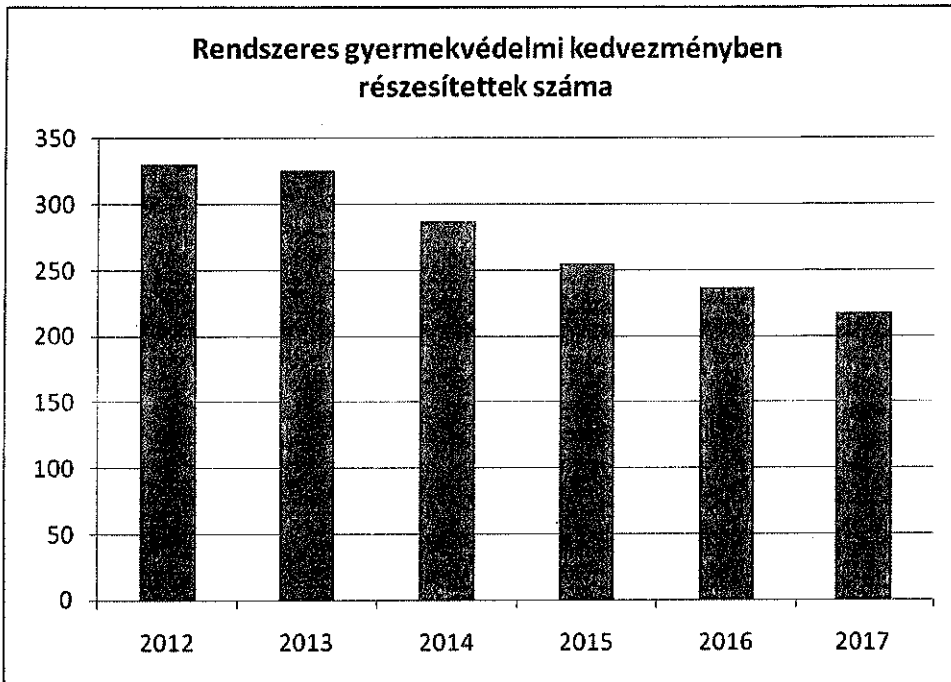
b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 5801)
2012	331
2013	326
2014	287

2015	255
2016	237
2017	218

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete vagy tartós betegsége, fogyatékosága, a család jövedelmi, vagyoni helyzete alapján jogosult a törvényben meghatározott normatív kedvezményekre.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya 2017. évi adat

(élelmiszeradomány, rendszeres gyvk, ösztöndíj)

Állandó lakónépesség 2017. november 01.	RSZTOP 0-3 éves korú közötti gyermekek csomagja (2017. 11.01.)	0-18 éves korúak száma	Gyermekek jogán juttatásban részesülők száma	Aránya a lakónépességhez	Aránya a 0-18 éves korúak számához
5968	9	906	130 (becsült adat)	2,33%	15,18%

(Forrás. Helyi adat)

2017. évben a képviselő-testület elfogadta az újszülöttek életkezdési támogatásáról szóló helyi rendeletét, amelyben egyszeri 10.000.-Ft juttatásával támogatja azokat a gyermekeket, akik szülei a Magyar Államkincstárnál megnyitják a számlát a babakötvényre.

Önkormányzatunk minden évben csatlakozik a Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíjprogramhoz. Az ösztöndíjat igénylő fiatalok száma évről évre csökken.

A bölcsődei szolgáltatás igénybevétele esetén jövedelmi helyzet és a családban nevelkedő gyermeklétszám alapján kedvezményes illetve térítésmentes igénybe vételt tesz lehetővé.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya :

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermek a településen nincs.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A Mezőkovácsháza város keleti részében található szegregátum területén 2 fő hátrányos helyzetű gyermek él, alacsony jövedelmű családban, nehéz életkörülmények között. A közintézményekhez és a szolgáltatásokhoz való hozzáférésük akadályozott, lakókörnyezetétől 2 kilométerre található egészségügyi ellátás, a közlekedést nehezíti, hogy a megfelelő minőségű, pormentes út hiánya. A Reformátuskovácsházi városrészben található szegregációval veszélyeztetett területen 3 fő hátrányos helyzetű gyermek él. A városrész lemaradása különösen nagy a lakások műszaki állapota, komfortfokozata és a közszolgáltatások elmaradásának tekintetében. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés itt is nehézségekbe ütközik, az egészségügyi alapellátás infrastruktúrája hiányos a fontosabb közintézmények, oktatási intézmények 3,5 kilométerre találhatóak.

A két területtől távol helyezkednek el a kulturális, művészeti és sportolási lehetőségek, beszűkültek a társas kapcsolatok, a közösségi programokra való eljutás akadályoztatott, a közterületek minősége leromlott.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

2017. év végén 18 év alattiak esetében 73 fő hátrányos és 23 fő halmozottan hátrányos helyzetű gyermek volt. Minden szolgáltatáshoz hozzáférésük biztosított (védőnő, gyermekorvos, étkeztetés, egyéb ellátások). A szolgáltatást biztosító intézmények nem teljes körűen akadálymentesítettek, így a nagyon kis létszámú (10 fő alatti) fogyatékkal élő (mozgás, látás, hallás, értelmi sérült) gyermekek számára a szolgáltatásokhoz való hozzáférés csak részben biztosított.

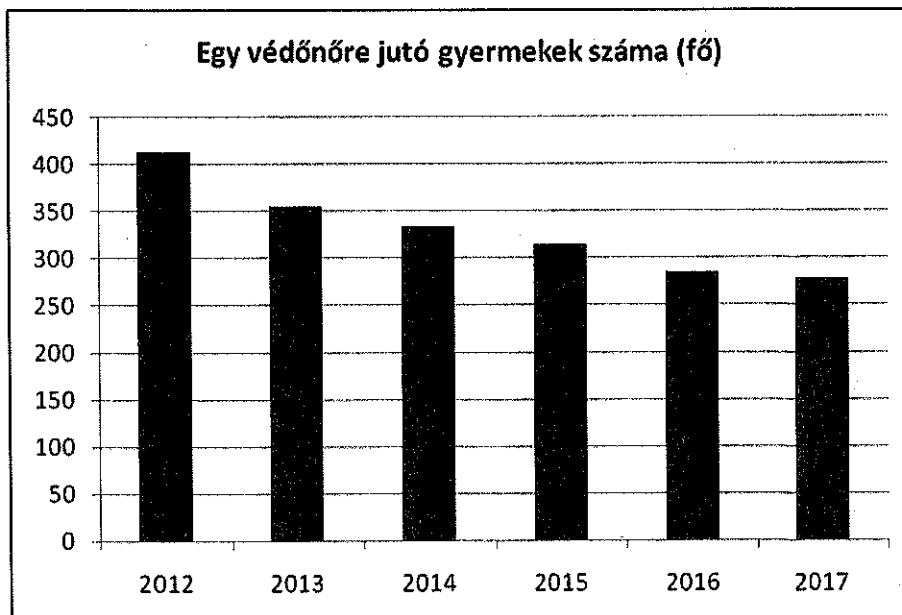

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 3201)	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2012	3	413,6
2013	3	355
2014	3	333,6
2015	3	315,3
2016	3	284,6
2017	3	278

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Mezőkovácsházán jelenleg 2 területi védőnői álláshely és egy iskolai védőnői státusz van, minden álláshely betöltött. A területi védőnők két védőnői körzetben dolgoznak, melyben

Mezőkovácsháza város 6299 fő lakosából a 0-18 éves korosztály gyermekeit és a várandós kismamák, valamint a Mezőkovácsházi Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde kisgyermekeinek gondozását végzik. Az iskola védőnő a Mezőkovácsházi Csanád Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola és a Békés Megyei Hunyadi János Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium tanulójának ellátásáról gondoskodik.

Évente státuszvizsgálatok alkalmával a gyermekek testi, mentális, szociális fejlettségét, érzékszéri-, mozgás-, és beszédfejlődését ellenőrzik. Az egészségügyi prevenciós tevékenységük egyik fő tevékenységi területe a kötelező védőoltások megszervezése, a szülők tájékoztatása a kötelező és térítés ellenében igénybe vehető védőoltásokról, azok esedékességéről, az orvosi tanácsadásról tájékoztatás adása, a szűrővizsgálatokra való behívás, a szűrővizsgálatok eredményeinek nyomon követése, az esetleges további vizsgálatokra történő beutalás esetén, a szakvizsgálatok megtörténtének követése.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

Év	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Házi orvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma	Házi gyermekorvosok száma (TS 4601)
2012	0	n.a	691	83	1
2013	0	n.a	687	80	1
2014	0	n.a	652	79	1
2015	0	n.a	650	82	1
2016	0,5	n.a	644	71	1
2017	0	n.a	700	n.a.	1

Forrás: Helyi adat

Településünkön egy gyermekorvosi körzet van, a szolgálat álláshelye betöltött, a csecsemő- és gyermekgyógyász szakorvos a 0-18 éves korú gyermekek egészségügyi alapellátását biztosítja.

A helyi járóbeteg szakellátó intézményben csecsemő és gyermekgyógyászati szakrendelés, ezen belül gyermek pulmonológia működik, melynek keretében lehetőség van a magasabb összegű családi pótlékban részesülő gyermekek tartós betegségének (allergia, asztma stb.) szakorvosi véleményének beszerzésére helyben.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Önkormányzati bölcsődék száma (TS 4801)	Bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 4701)	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Nem önkormányzati bölcsődék száma (munkahelyi, magán stb.)
2012	1	27	2	0
2013	1	33	2	0
2014	1	34	4	0
2015	1	40	4	0
2016	1	30	5	0
2017	1	36	2	0

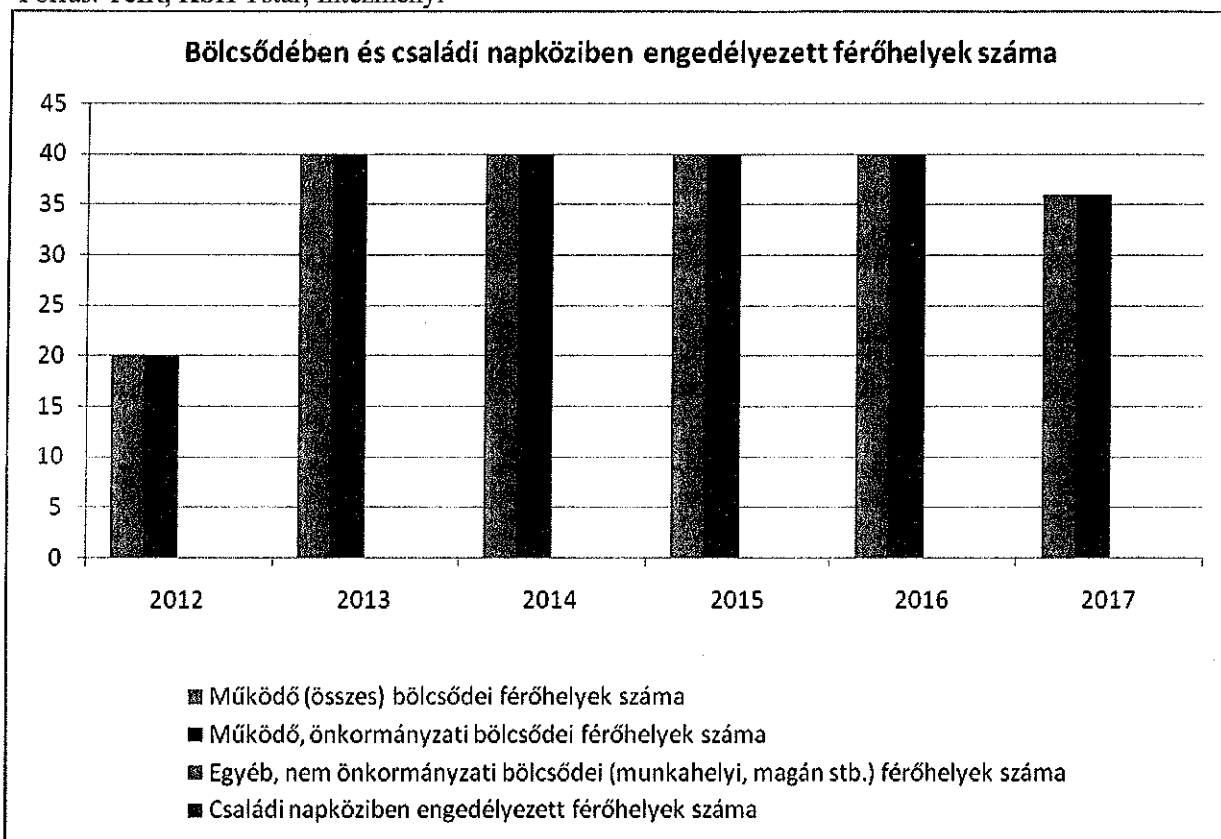
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.3.4. számú táblázat - Bölcsődében és családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

Év	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Egyéb, nem önkormányzati bölcsődei (munkahelyi, magán stb.) férőhelyek száma	Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma (december 31-én) (TS 4901)
2012	20	20	0	0
2013	40	40	0	0
2014	40	40	0	0

2015	40	40	0	0
2016	40	40	0	0
2017	36	36	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Intézményi

A Négy Évszak Óvoda és Bölcsődében SNI ellátottak száma évek óta közel azonos számú, 4-6 fő. A BTMN gyermekek számai is hasonlóan azonos számú 5-8 fő. Városunk és környező települések gyermekeinek speciális igényeinek ellátását saját intézményében foglalkoztatott, speciálisan képzett terapeuták segítségével igyekeznek biztosítani.

- 2 fő TSMT/II. szenzomotoros terápiában képzett,
- 1 fő fejlesztő pedagógus szakvizsgázott óvodapedagógus segíti az ellátási igények kielégítését.

A gyermekek fejlesztéséhez igény esetén speciális szakemberek, logopédus, gyógypedagógus, szomatopedagógus segítségét vesszük igénybe. A korai fejlesztési igényeket az EFI iroda jóvoltából heti két nap tudja biztosítani az önkormányzat.

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma	4	
Hány településről járnak be a gyermekek	4	
Óvodai férőhelyek száma	221	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	9	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	napi 10 óra 1-2-3. óvoda 700-1700. 4. ovi 630-1630	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ( )	július 01-től augusztus 31-ig	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	17	2
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	17	
Gyógypedagógusok létszáma	0	
Dajka/gondozónő	9	
Kisegítő személyzet	4	

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 2401)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2801)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2701)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2601)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 2501)
2012	158	9	201	4	158	0
2013	165	9	201	4	165	0
2014	147	10	221	4	147	0
2015	158	10	221	4	158	0
2016	172	10	221	4	172	0
2017	170	9	221	4	170	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

d) gyermekjóléti alapellátás

A 3.6. pont f.) alpontjában részletezettek szerint a gyermekjóléti alapellátás szolgáltatásai teljes körűen biztosítottak a településen. A Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ keretében működő Család és Gyermekjóléti Szolgálat által működtetett jelzőrendszer elősegíti a problémák feltárását és azokra történő azonnali reagálást, a szükségletnek megfelelő szolgáltatás nyújtásával, problémakezeléssel. A szolgálatszervezési, szolgáltatási és gondozási feladatait 1 fő családsegítő végzi az intézménynél, szoros együttműködésben a szociális szolgáltatások munkatársaival valamint a jelzőrendszer további tagjaival (védőnői szolgálat, köznevelési intézmények, rendőrség, háziorvosi szolgálatok stb.)

A Család és Gyermekjóléti Központ speciális szolgáltatása 2018. 09. 01-től az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység. A segítő tevékenység feladatellátása során a szakember együtt dolgozik a pedagógussal, a szülővel és az oktatási, nevelési intézmény gyermekközösségével. Az elsődleges célja a prevenció, valamint az intézményekben jelentkező szociális problémák, hátrányok kezelése.

e) gyermekvédelem

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében a gyermekvédelem azonos a nem ebben a kategóriába tartozó gyermek esetében alkalmazottal. Fokozott odafigyelés a jövedelmi helyzet miatt esetleg fennálló vagy várhatóan bekövetkező ellátási nehézségek miatt fontos (a gyermekek megfelelő ellátása: étkeztetés, ruházkodás, lakhatás feltételeinek biztosítása). Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ keretében működő Család és Gyermekjóléti Szolgálat, Család és Gyermekjóléti Központ a gyámhatóság, a gyermekvédelmi felelősök és egyéb társadalmi és civil szervek napi szintű együttműködése a biztosítéka az önkormányzat területén tapasztalható megfelelő szintű gyermekvédelmi ellátásnak. A Család és Gyermekjóléti Szolgálat által Mezőkovácsházán működtetett jelzőrendszere elősegíti a problémák feltárását és azokra történő azonnali reagálást, a szükségletnek megfelelő szolgáltatás nyújtásával, problémakezeléssel. A Család és Gyermekjóléti Központ a jelzőrendszer aktív és hatékony működtetését 7 fő esetmenedzserrel és 1 fő szociális asszisztenssel segíti a Mezőkovácsházai Járás egész területén.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Krízishelyzetbe kerülő családok, gyermekek esetében többféle támogatás igénybevétele lehetséges, az adott krízishelyzettől függően. Az önkormányzat 5/2015. (II. 27.) rendelete

szabályozza a pénzbeli juttatás nyújtásának szabályait. A benyújtott kérelmek esetében a létfenntartást veszélyeztető körülményt vizsgálja a hivatal. Ezt követelően a kérelmekről az Ügyrendi, Kulturális és Szociális Bizottság dönt minden hónapban. Bizonyos halasztást nem tűrő esetekben a szószerinti krízishelyzetben (betegség, gyógyszerek, haláleset, azonnali utazás kapcsán útiköltség stb.) polgármester úr dönthet azonnal, saját hatáskörében. 2017. évben 31 támogatási esetszám történt. Elsősorban természetbeni juttatásként, köztemetésként, ruházat, bútorzat biztosításával, de leggyakrabban élelmiszervásárlással valósult meg. Azonnali lakhatás biztosítása is megoldható és átmeneti elhelyezésre pedig Orosházi önkormányzattal van élő szerződése településünknek.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Az önkormányzatnak és intézményeinek egyre több pályázati lehetősége nyílik egészségfejlesztési-, sport és szabadidős tevékenységek megrendezésére. Ezek általában ingyenesen hozzáférhetőek a gyermekek számára. Ezek a rendezvények mind a lakosság mind az intézmények életében hagyománnyá kezdenek válni, melyet az évről- évre emelkedő részvételi arányok is kifejeznek. Ilyen hagyománnyá váló rendezvény a legalább éves szinten megrendezett egészségnap szűrővizsgálatokkal és egészséges életmódra nevelő tanácsadással. Több éve kerül megrendezésre már a hagyománynak számító Kovácsházi hárompróba (futás, kerékpár, túra), valamint első alkalommal hagyományteremtő szándékkal 2013-ban megrendezett Mozdulj Kovácsháza sport program. Az októberi városi Gyalogló nappal bővült a szabadidős programjaink kínálata. Évek óta szeptemberben az Európai Diák sportnaphoz kapcsolódik az általános iskola.

A Városi Könyvtár és a Kalocsa Róza Kft évek óta szervez a nyári szünidőben kézműves, olvasó, és általános műveltségi táborokat, amelyek a pályázati támogatás miatt kedvezményes részvételi díjjal vehetők igénybe. Korszerű pedagógiai módszerek alkalmazását segítő iskolai program megvalósítását segítő kísérleti program keretében június hónap 3. hetében 5 csoportban napközis tábort, a 4. héten pedig Szanazugban egy bennlakásos tábort szervezett az általános iskola. Az Erzsébet-táborok keretében évek óta több turnusban foglalkoztatják tanulóikat. 2018-ban 4 Erzsébet-tábor volt, melyből egy Fonyód ligeten került megvalósításra. A kéz a kézben pályázat keretében a testvériskola diákjaival közösen Balatonyörökön táboroztak a tanulók. A Digitális jólét pályázat keretében digitális sarok kialakítása van folyamatban, az intézményben.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv

Gyermekétkeztetés a Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ fenntartásában működő napközi konyhán biztosított mind a bölcsődés, mind az óvodás gyermekek, mind pedig az általános és

középiskolai diákok számára. 2010 évben bevezetett Minta-menza program az egészséges táplálkozásban játszik kiemelkedő szerepet. Hétvégi étkeztetés a kollégiumi diákok számára biztosított. Az intézményi és szünidei gyermekétkeztetés térítés mentesen biztosított a jövedelem határt el nem érő és a gyermekvédelmi kedvezményben részesülő családok számára.

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)

Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyvellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2012	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a.
2013	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
2014	53	133	71	n.a	n.a	n.a
2015	136	132	71	n.a	n.a	n.a
2016	140	109	48	n.a	n.a	n.a
2017	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	76

Forrás: Helyi adat

Az intézményi gyermekétkeztetést 2015. szeptember hó 01. napjától az alábbi esetekben ingyenesen kell biztosítani:

- bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha
  - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
  - tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
  - olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
  - olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munka vállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjáru lékkal csökkentett összegének 130%-át vagy nevelésbe vették,
- az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha
  - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy
  - nevelésbe vették,

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el.

- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha
  - nevelésbe vették, vagy
  - utógondozói ellátásban részesül.

Szünidei gyermekétkeztetés:

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 2016. január 1. nappal hatályba lépett 21/C.§-a értelmében a települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja. A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetést a jogszabályban előírtak alapján köteles megszervezni, és ennek keretén belül a szülő, törvényes képviselő kérelmének megfelelő időtartamban az adott gyermek részére biztosítani.

A 2016. évi szünidei étkezők:

- **Nyári szünetben:** Gimnáziumban 9 fő, Általános Iskolában 1-4 osztály 37 fő, 5-8 osztály 16 fő, Óvodában (4-16-22) 10 fő, Bölcsődében 2 fő **Összesen: 74 fő**
- **Őszi szünetben:** Gimnáziumban 6 fő, Általános Iskolában 1-4 osztály 16 fő, 5-8 osztály 10 fő Óvodában, bölcsődében 0 **Összesen: 32 fő**
- **Téli szünetben:** Gimnáziumban 7 fő, Iskolában 1-4 osztály, 15 fő 5-8 osztály, 14 fő Óvodában 24 fő, **Összesen: 60 fő.**
- **Tavaszi szünetben:** Gimnáziumban 14 fő, Általános Iskolában 1-4 osztály 28 fő, 5-8 osztály, 13 fő, Óvodában 0. **Összesen: 55 fő.**

A 2017. évi szünidei étkezők:

- **Nyári szünetben:** Gimnáziumban 4 fő, Általános Iskolában 1-4osztály 23 fő, 5-8 osztály 22 fő Óvodában, bölcsődésben 17 fő **Összesen: 66 fő**
- **Őszi szünetben:** Gimnáziumban 4 fő, Általános Iskolában 1-4 osztály, 14 fő, 5-8 osztály 16 fő Óvodában, bölcsődében 0 **Összesen: 34 fő**
- **Téli szünetben:** Gimnáziumban 6 fő, Általános Iskolában 1-4 osztály 15 fő, 5-8 osztály 15fő , Óvodában 7 fő **Összesen: 44 fő.**

- **Tavaszi szünetben:** Gimnáziumban 7 fő, Általános Iskolában 1-4 olytály18 fő, 5-8 osztály 18 fő Óvodában 0 **Összesen: 35 fő**

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Adatok nem állnak rendelkezésre.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

Városi karácsony, újszülöttek köszöntése, a kedvezményes nyári táborok, az önkormányzat által biztosított ingyenesen igénybe vehető nyári napközis tábor, a Városi Könyvtár és a Kalocsa Róza Kft. által szervezett, pályázati forrásból finanszírozott tematikus táborok, a tehetséggondozás, mind a gyermekek jobb és teljesebb ellátását szolgálják.

A Mezőkovácsházi Tehetségsegítő Tanács Mezőkovácsháza város köznevelési intézményeinek – óvoda, általános iskola, gimnázium – komplex tehetséggondozását, esélyegyenlőségét, pozitív diszkriminációját támogató szervezet.

A köznevelési intézményekben folyó oktatás színvonala és a tehetséggondozás eredményeként mindhárom intézmény kiváló akkreditált tehetségpont, az óvodában 1 fő, az általános iskolában 2 fő, a gimnáziumban szintén 2 fő tehetségfejlesztő pedagógus áll rendelkezésre.

Az óvodai tehetséggondozást jelenleg 3 speciális szakmai műhelyben, az átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkező, feladat iránti erős motivációval, elkötelezettséggel rendelkező gyermekek részre pedig a szabadidős tevékenységek alkalmával, változatos tevékenységek felkínálásával, (barkácsolás, zenehallgatás, dramatizálás, mozgás, stb.) biztosítják.

A Mezőkovácsházi Csanád Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában már hosszú évek óta magas színvonalon folyik a tehetséggondozás. A programba beválogatott tanulók magyar nyelv és irodalom, matematika tantárgyakból gazdagító foglalkozások keretében bővíthetik ismereteiket. A program alapelvei: tudományterületek integrálása a képességfejlesztés érdekében; a tudásszint növelése a szaktárgyi versenyekbe történő bekapcsolódással; a tanulók kreativitásának fejlesztése és a tevékenység-központúság, valamint a testi-kinesztetikus képességek fejlesztése.

Minden tanulónk számára adott a lehetőség, hogy tehetséggondozó műhelyek munkájában vegyen részt:

- Színjátszó Tehetséggondozó Műhely
- Közlekedési Tehetséggondozó Műhely
- Táblajátékos Tehetséggondozó Műhely

- Sakk Tehetséggondozó Műhely – jelenleg szakember hiányában szünetel
- Néptánc Tehetséggondozó Műhely – jelenleg szakember hiányában szünetel

Fontos feladatnak tekintjük az alsó tagozattól kezdve a hátrányos szociokulturális helyzetű gyerekek lemaradásának csökkentését is. Ennek kiváló terepe a kooperatív tanulás. Ezt a tanulási módszert a felső tagozaton is alkalmazzuk.

A Békés Megyei Hunyadi János Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium intézmény keretén belül legfontosabb célként a kétszintű érettségi vizsgákra való eredményes felkészítés került megfogalmazásra, amelynek következtében a tanulók magas arányban juthatnak tovább a felsőfokú intézményekbe.

Az idegen nyelvek magas óraszámú és csoportbontásban történő oktatása az eredményes középfokú és felsőfokú nyelvvizsgákra való felkészülést biztosítja. Ezt kívánják erősíteni a nyelvvizsgák számának fokozásával, mely a törvényi előírásoknak megfelelően „belépő” feltétel lesz a felsőoktatásba. Az intézmény EuroExam nyelvvizsga központként is működik, cél a nyelvvizsga események, felkészítő tanfolyamok, eredményes nyelvvizsgák számának emelése. A gimnáziumi képzés területén kiemelt tantárgyként kerül kezelésre az informatika tantárgyat, amelynek oktatása során a tanulók ECDL-vizsgára készülnek fel. Cél a térség informatikai képességeinek fejlesztése, ECDL tanfolyamok szervezése, sikeres vizsgák lebonyolítása a járásban, beiskolázási körzetünkben.

Az előző években elindult innovációk szintén teret kapnak a képzési formában: gazdasági, vállalkozási ismeretek elsajátítása, drámapedagógiai módszerek alkalmazása, tanulás-módszertani ismeretek nyújtása, a kompetencia-alapú oktatás módszereinek alkalmazása a tantárgyak oktatása területén, emellett fontos szerepet kap a tehetséggondozás és a tanulók felzárkóztatása. Az iskola akkreditált tehetségpont, a művészeti iskola bázisintézmény.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Az Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde saját esélyegyenlőségi tervet készített a HH, HHH, gyermekek hátrányainak csökkentésével kapcsolatosan, amely Pedagógiai Program része A gyermekek SNI, BTMN egyéni hátrányainak csökkentése érdekében a gyermekek fejlesztésének tervezése, megvalósítása, értékelése külön egységet képez a csoport naplóban a nevelés tervezésénél. A

gyermek egyéni fejlesztésének nyomon követését egyéni fejlesztési naplóban rögzítjük. A gyermek fejlődését rögzítő naplónk „Fejlődésem lépései” egyéni fejlesztési napló címen a „Jó gyakorlatok között megtalálható az Educatio honlapján. Az SNI, BTMN gyermekek fejlesztéséhez speciális szakemberek segítségét vesszük igénybe. (logopédus, gyógypedagógus, szomatopedagógus, stb.)

Az általános iskolás korosztályból kiemelt figyelmet igénylő gyermekek száma

Év	HH	HHH	RGYK	BTMN	SNI	Intézményi összlétszám
2013.	124	42	n.a.	23	23	357
2014.	54	21	127	27	21	366
2015.	41	17	78	30	20	368
2016.	42	18	115	32	15	355
2017.	49	10	111	31	12	349

Forrás: helyi adat

A táblázatból egyértelműen kitűnik, hogy a tanulói összlétszám évről évre kismértékű csökkenést mutat. A hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók száma 2013. évtől jelentős mértékben csökkent, feltételezhetően a jogszabályi feltételrendszer változása következtében.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók száma (RGYK) a vizsgált időszakokban változó. A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek számában egyértelmű csökkenő tendencia figyelhető meg, a beilleszkedési-, tanulási-, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) tanulók tekintetében azonban csökkenő gyermek létszám mellett növekedés figyelhető meg.

A sajátos nevelési igényű tanulók (SNI) és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók (BTMN) fejlesztő foglalkozásai a jogszabályban meghatározottaknak megfelelően lettek kialakítva. A különleges bánásmódot igénylő tanulók megsegítése, fejlesztése a tanórákon is kiemelt feladat. Az SNI tanulók közül a logopédiai ellátásra szorulókat a Békés Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mezőkovácsházi Tagintézménye látja el.

Az iskolában fontos feladat, hogy a szociális hátránnyal küzdő gyermekek nevelése-oktatása a tanuló javát szolgálja. Feladataik: tudatos értékválasztásra ösztönzés, a fegyelem javítását célzó intézkedési terv feladatainak magvalósítása, a veszélyeztetettség jelzése.

A család, mint az elsődleges szociális háttér mellett igen jelentős szerepük van az iskolának a gyermekek testi, lelki és társas fejlődésében, a tanulókat esetlegesen ért veszélyeztetettség prevenciójában, az okok feltárásában. A helyi Család – és Gyermekjóléti Szolgálattal kitűnő kapcsolatot ápolnak.

Mezőkovácsházán az oktatás, képzés területén hátrányos megkülönböztetés nem történt, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt eljárásra nem került sor. Az esélyegyenlőség biztosítására gyógypedagógust alkalmaztak.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

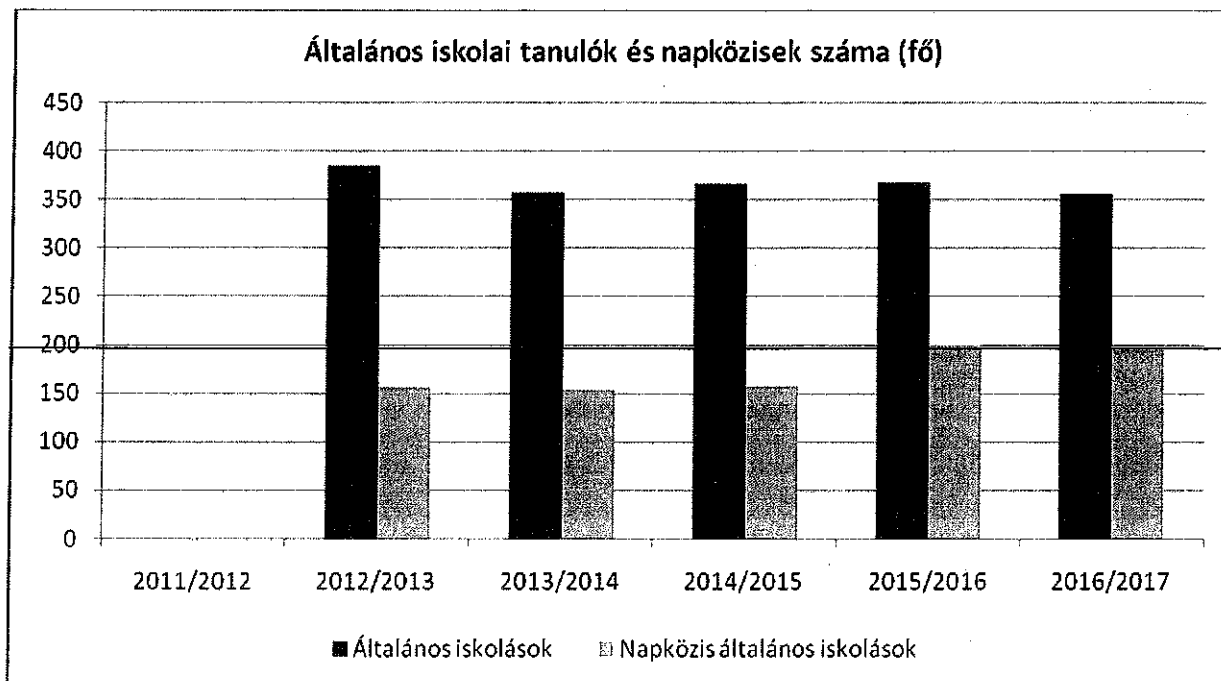
Településünkön biztosítottak a pedagógiai szakszolgálat vizsgálatait, fejlesztéseit, mind az óvodás, mind az iskolás korosztály számára. Rendelkezésre áll gyógypedagógus, logopédus és pszichológus, mely szakemberek több településen látják el feladatukat. A rendelkezésre álló pszichológusi alacsony óraszám és az igénybe vevők magas száma miatt gyakorlatilag terápia és fejlesztés a kívánt módon nem tud megvalósulni. Azonnali beavatkozást igénylő esetekben tanácsadással, vizsgálattal tud segíteni.

Az SNI-s és BTMN-es gyermekeknél a pedagógiai szakszolgálat szakértői javaslata alapján a köznevelési intézményekben történik a fejlesztés.

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanulók száma, általános iskolai napközis tanulók száma

Tanév	Általános iskola 1-4. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1801)	Általános iskola 5-8. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1901)	Általános iskolások száma	Napközis általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (iskolaotthonos tanulókkal együtt) (TS 1701)	
	fő	fő	fő	fő	%
2011/2012	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
2012/2013	199	186	385	156	40,5%
2013/2014	193	164	357	154	43,1%
2014/2015	188	178	366	158	43,2%
2015/2016	185	183	368	200	54,3%
2016/2017	160	195	355	196	55,2%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

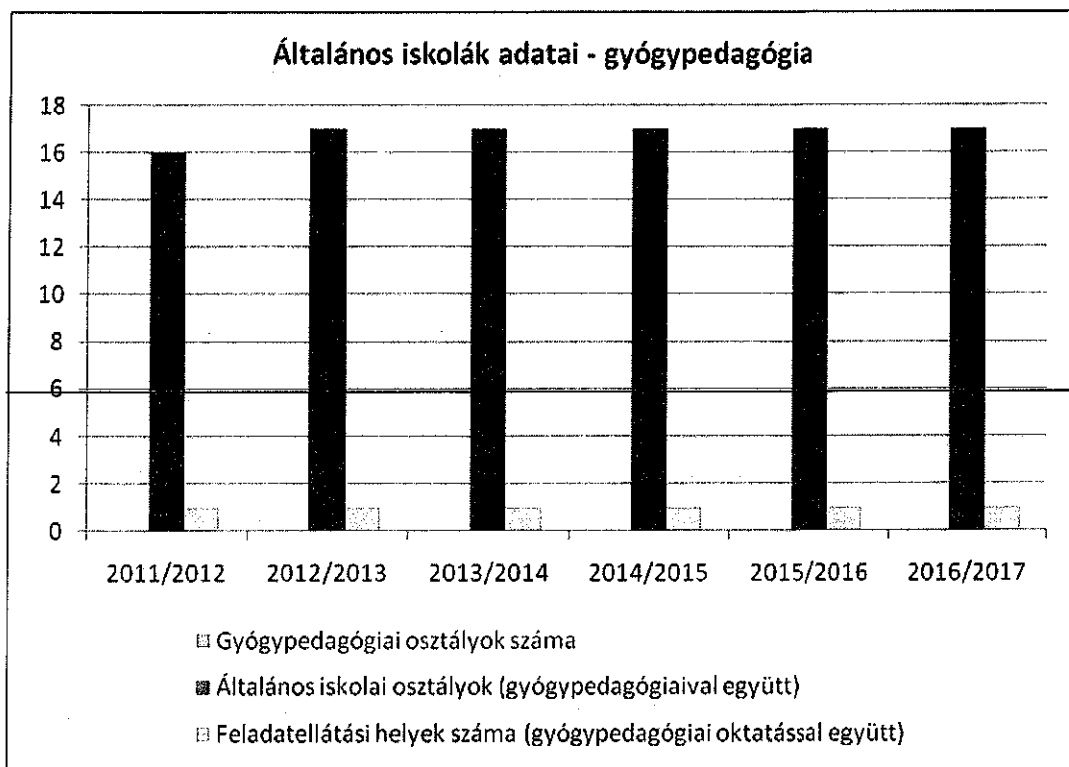

A táblázatból kitűnik, hogy a napközibe íratott gyermekek száma évről-évre emelkedő tendenciát mutat. Okai között szerepelhetnek, hogy egyre több a környező településről bejáró tanuló, valamint a tanórán kívüli tevékenységek egyre több és színesebb választékkal állnak a tanulók rendelkezésére, melyek a délutáni órákban kerülnek megtartásra. A tevékenységek megkezdéséig a napközi biztosít felügyeletet és tanulási lehetőséget a diákoknak.

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladat-ellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 2101)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 2201)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 2001)
	1-8 évfolyamon összesen	1-8 évfolyamon összesen	db
2011/2012	0	16	1
2012/2013	0	17	1
2013/2014	0	17	1
2014/2015	0	17	1
2015/2016	0	17	1
2016/2017	0	17	1

Forrás: helyi adat

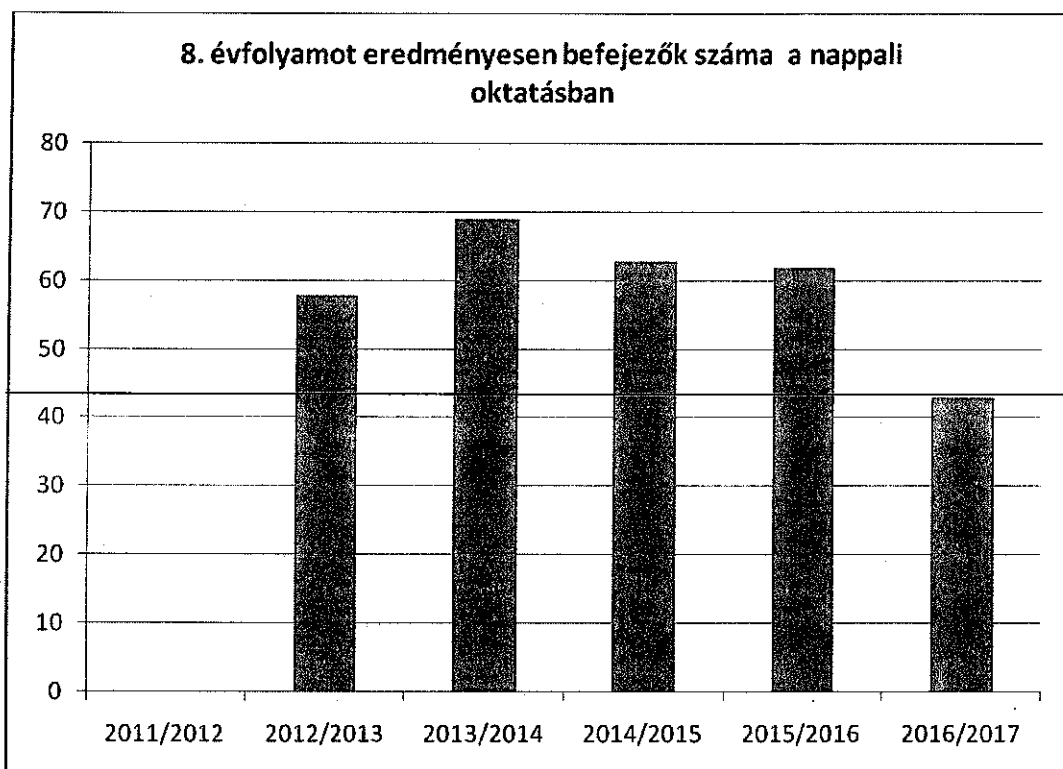
Városunkban az általános iskolai oktatás egy telephelyen, integráltan valósul meg, az osztályok száma állandó.

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 2301)
	Fő
2011/2012	n.a
2012/2013	58
2013/2014	69
2014/2015	63
2015/2016	62
2016/2017	43

Forrás: helyi adat

A táblázatból leolvasható, hogy a 8. évfolyamot eredményesen befejező nappali oktatásban tanulók száma 2016. évig stagnált, a 2017. évre számuk jelentős csökkenést mutat.

Az óvoda intézményében foglalkoztatott, speciálisan képzett terapeutái segítségével igyekeznek biztosítani a rehabilitációs fejlesztéseket.

- 2 fő TSMT/II. szenzomotoros terápiában képzett,
- 1 fő fejlesztő pedagógus szakvizsgázott óvodapedagógus segíti az ellátási igények kielégítését.

A gyermekneveléssel kapcsolatban pszichológusi megsegítésre, tanácsadásra szoruló szülők számára a szolgáltatás igénybevételére még lehetőség sincs. A gyermekek körében gyakran tapasztalható az érzelmi elhanyagolás, nem csak a mélyszegénységben élő családok, hanem a több műszakban dolgozó, dependens családok és csonka családok körében is. A serdülők körében ijesztően magas a szuicid szándék, kísérlet és a depresszió. Nagyon gyakori, hogy a beilleszkedési nehézséggel, tanulási nehézséggel és magatartás problémával küzdő gyermekek, a problémáikra nem kapnak megfelelő segítséget, mert az ahhoz szükséges szakember nem elérhető a számukra.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció

Az óvodai beíratást követően a csoportok kialakításánál figyelünk a hátrányos helyzetű gyermekek arányos elosztásra.

2017. október 01. létszám adatok.

Óvodai csoportok	1. sz. épület				2. sz. épület		3. sz. épület		4. sz. épület		Össz.
	Katica csoport	Kékvirág csoport	Micimackó csoport	Margaréta csoport	Napsugar csoport	Süni csoport	Miki eger csoport	Buci maci csoport	Napraforgó csoport		
Férőhely	20	20	20	20	26	26	24	23	17	25	221
2017.10. 01.	18	18	21	19	20	19	15	14	26		170 fő
Létszámok	76 fő 95%				39 fő 75%		29 fő 61%		26 fő 62%		Számított
SNI	1 fő	1 fő							2 fő		létszám: 174 fő
BTMN	1 fő	1 fő				1 fő					
HH	1	3fő 17%	2	2	4fő 20%	1	2	1	5fő 19%		21 fő 12%
HHH	0	0	0	0	2	0	1	0	0		3 fő 0,2 %

A közfoglalkoztatásnak és a képzéseknek köszönhetően az elmúlt években jelentősen csökkent településünkön az óvodás korú HH, HHH, gyermekek száma. Területi elosztását tekintve nem szegregálódnak, eloszlásuk viszonylag egyenletes.

A Békés Megyei Hunyadi János Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium biztosítja tanulóinak az esélyegyenlőséget, körülményeiben, feltételrendszerében az otthoni környezeti hátrányokat kompenzálja, ugyanakkor az egyéni igényeket is a lehető legteljesebb mértékben tolerálja.

A diákok az itt töltött évek alatt megtanulják a társadalmi együttélés, a másokkal való együttműködés és konfliktusmegoldás szabályait, elsajátítják a tanulás megtanulásának képességét.

Eredményesen alkalmazzák a tanulói felzárkóztató programot, valamint továbbra is fontos cél a tanulók szociális, életviteli és környezeti, valamint életpálya-építési kompetenciáinak fejlesztése.

Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, SNI, BTMN tanulókra vonatkozó statisztikák (középiskola)

	HH aránya	HHH aránya	SNI aránya
2011.	34,85	3,15	0,18
2012.	32,18	1,84	0,46
2013.	9,98	0,48	0,71
2014.	2,00	1,14	0,86
2015.	2,08	2,08	1,30
2016.	7,56	1,78	1,33

Évfolyam	Évfolyam szerinti megosztása									
	2016	SNI	%	BTMN	%	HH	%	HHH	%	
9.	43	2	4,65	1	2,33	3	9,30	3	2,33	
10.	62	-	-	2	3,23	3	4,84	1	1,61	
11.	60	2	3,33	5	8,33	7	11,67	2	3,33	
12.	30	-	-	2	6,67	5	16,67	-	-	
13.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

A középiskolai kimutatásban jól látható, hogy a helyi gimnáziumi oktatásban 2011-től növekszik a sajátos nevelési igényű gyermekek aránya, valószínűleg ugyanez a tendencia figyelhető meg a BTMN-es tanulók esetében is. A hátrányos helyzetű tanulók száma 2013-ban a jogszabályi feltételek változása miatt csökkenhetett nagymértékben. A HH-s és HHH-s gyerekek aránya ingadozást mutat évek szerint. A 2016-os évről évfolyamok szerint van kimutatás a speciális nevelési szükségletű és a hátrányos helyzetű gyermekekről. Arányuk évfolyamonként változik, a 9. és 11. évfolyamon magasabb. Általánosságban is elmondható, hogy csökkenő gyermeklétszám mellett az iskolában nő az SNI-s gyermekek aránya, a 2016-os kimutatás alapján valószínűsíthető, hogy ez a tendencia a BTMN-es tanulók arányában is.

A megfigyelhető változások ellenére az oktatási intézmény saját gyógypedagógust nem alkalmaz a Pedagógiai Szakszolgálat szolgáltatásait veszik igénybe.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

Városunkban egy óvoda egy általános iskola és egy középiskola működik. Intézmények különböző korcsoportok számára nyújtanak szolgáltatásokat, ezért az oktatáshatékonyságában mutatkozó eltérések nem jelentkeznek.

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A Mezőkovácsházi Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde esetében jelentős eredmény, hogy az egyik pedagógiai munkaközösség vezetője fejlesztőpedagógus szakvizsgát szerzett az ELTE-n 2008-ban. Szintén jelentős előre lépés az új köznevelési törvény által biztosított plusz segítők létszámát. Pedagógiai asszisztenseket alkalmazhat az óvoda 2013. 09. 01-től, három óvodai csoportonként 1főt, amely az intézmény esetében 3fő pedagógiai asszisztens felvételét jelenti. A 4. sz. feladat ellátási helyre biztosan 1fő fog kikerülni a magas SNI és HHH arányú gyermekek minőségi ellátása érdekében. Az óvodában dolgozó óvodapedagógusok az elmúlt időszakban több olyan képzésen vettek részt, amelyek jelentősen segítették a mindennapi munkavégzésüket.

- Integrációs ismeretek a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai, iskolai együttnevelésének elősegítésére. 30 ó.
- A 3-8 éves, egyedi fejlődésmenetű gyermekek nevelése mozgásterápiával. 30ó.
- A kompetencia alapú oktatási programcsomagok alkalmazása. –óvodai programcsomag 30ó.
- Mozgásterápia tanulási nehézségek megelőzésére, oldására. 30ó.
- Fejlesztőpedagógia.120ó.
- TSMT/II. terapeuta 40+160 ó.
- „7 szokás” témaszakértő 90 ó.
- Nyugi – ovi program 30 ó.

A városi könyvtár több projektjében is kiemelt célcsoportként szerepelnek a hátrányos helyzetű óvodás és iskoláskorú gyermekek.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A család szociokulturális szerepe nem megfelelő	A család szerepének erősítése. A szociokulturális és társadalmi hátrányok enyhítése
Egyre magasabb számú a pszichés megsegítésre szoruló gyermek, pszichológus szakember hiánya	Pszichológus szakemberek minél magasabb óraszámban történő alkalmazása a településen
A speciális nevelési szükségletű gyermekek (SNI, BTMN) aránya minden korosztályban magas	

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

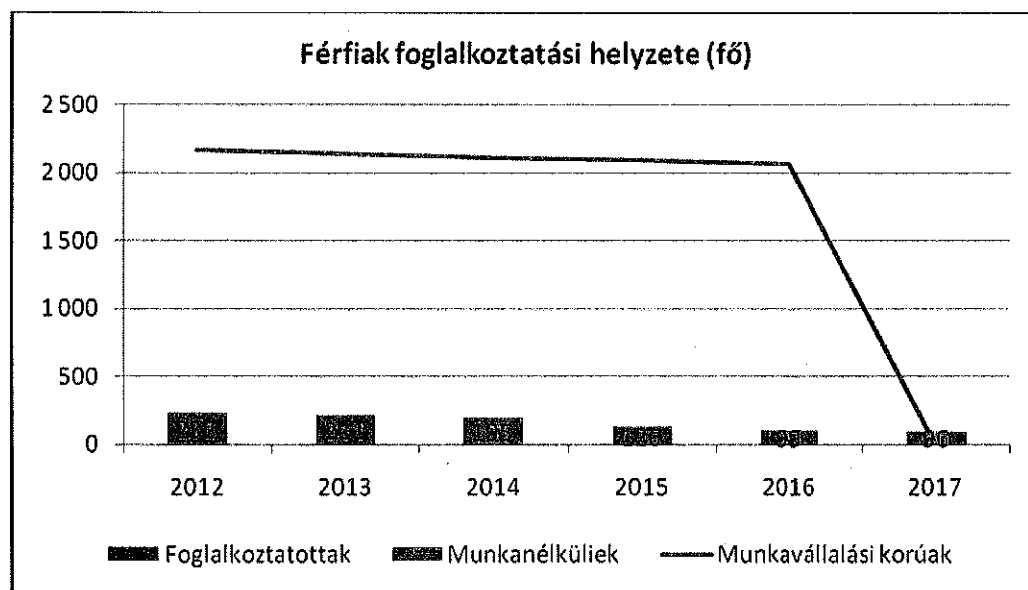
5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

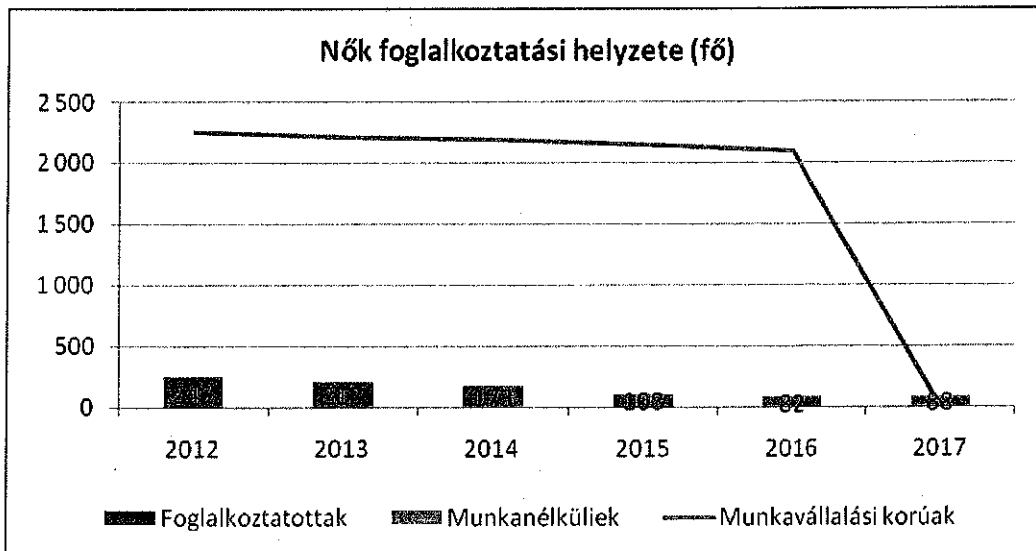
a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak (TS 0803)	Nők (TS 0804)	Férfiak	Nők	Férfiak (TS 0801)	Nők (TS 0802)
2012	2 172	2 250	n.a	n.a	232	249
2013	2 144	2 213	n.a	n.a	211	212
2014	2 116	2 188	n.a	n.a	195	173
2015	2 096	2 149	n.a	n.a	126	108
2016	2 069	2 093	n.a	n.a	99	82
2017	n.a.	n.a.	n.a	n.a	96	88

Forrás: Teir és helyi adatgyűjtés

A 2012. és 2013 között a 15-64 év közötti aktív korú korosztályban a nők aránya a munkanélküliség terén nagyon kis különbséggel magasabb volt, mint a férfiaké.

A jelenség oka lehetett többek között a településen található munkahelyek jellege, a településen élő nőknek a gyermekvállalás után a munkahelyre történő visszailleszkedésük nehezebb (mely időre a munkáltató más munkavállalót vesz fel). A gyermekvállalás a nők munka világába való visszailleszkedés ellen hat, mivel a családban a gyermeknevelésben a nagyobb szerepet a nők vállalják, így a nőket érintő hátrányos megkülönböztetés a munkaerőpiacon általános gyakorlat. A 2014. és 2017. év közötti időszakban viszont egyértelműen megfigyelhető, hogy csökkent a női munkanélküliek száma. Ez többnyire visszavezethető a közmunkaprogramok adta lehetőségekre, valamint nőtt kifejezetten a nőket célzó foglalkoztatást segítő képzési programok száma pl. szociális ápoló, takarító, varrónő, gyógynövénytermesztő, dajka képzések, számítástechnikai tanfolyamok, melyeket egyrészt a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya szervezett, másrészt pályázati forrásokból valósult meg.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Elmondható, hogy azokon a képzéseken, amelyeknek a Kalocsa Róza Művelődési Ház adott helyet és azokon, amelyeket az Innovációs Oktatási és Képzési Központ szervezett, a résztvevők között a nők aránya jóval magasabb volt, mint a férfiaké.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedésének lehetőségei a munkaerő-piacon ugyanúgy korlátokba ütközik, mint a férfiak esetében. A kevésbé kvalifikált női munkavállalók részvétele

általában a közfoglalkoztatásban, szaktudást nem igénylő, határozott idejű munkaszerződéssel történő foglalkoztatásban jellemző. A foglalkoztatási osztály által támogatott tanfolyamok és képzések elvégzését követően magas arányban tudtak elhelyezkedni varrónőként és szociális gondozóként a magánszektorban és a közszférában egyaránt.

A nők munka-erőpiaci hátránya ez által az elmúlt öt évben jelentősen csökkent a településen.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Településünkön a nők hátrányos megkülönböztetése a foglalkoztatás területén nem jellemző, tekintve a közszférában a besorolási bérezés érvényesül, a versenyszférában garantált bérminimumok kerülnek általában megállapításra. Inkább az jellemző, hogy a településen vezető pozícióban is többségében nők foglalnak helyet.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi bölcsődei, munkahelyi bölcsődei, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány, közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A gyermekjóléti alapellátás keretében biztosítandó napközbeni ellátás formái ezt a célt szolgálják. A szülő amennyiben munkavégzése, képzésben való részvétele, betegsége illetve egyéb ok miatt nem tudja biztosítani gyermeke számára a napközbeni ellátást, úgy arról a gyermek életkori sajátosságainak megfelelő intézményi forma gondoskodik. A 0 – 3 éves korig 36 férőhelyes bölcsőde áll rendelkezésre a szülők igényeihez igazodó nyitva tartással. Három éves kortól pedig az óvodai illetve iskolai napközi otthonos ellátás szolgáltatásait veheti igénybe a szülő.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Év	Védőnők száma (TS 3201)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2012	3	32	16
2013	3	50	25
2014	3	33	17
2015	3	47	24
2016	3	50	25
2017	3	40	20

Forrás: helyi adatgyűjtés

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. A táblázatból kitűnik, hogy az alacsony védőnői létszámra tekintettel igen sok feladat hárul a védőnőkre különösen a 0-3 év közötti gyermekek vonatkozásában. Ettől függetlenül elmondható, hogy, a védőnők feladataikat nemcsak az említett korosztálynál, hanem a településen élő gyermekek vonatkozásában is maximálisan ellátják. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben lévő várandós anya és gyermekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismereteket, tanácsadásokat a szakemberek már a terhesség jelentkeztétől függően) korai szakaszában megkezdik. A szülésre, gyermekfogadásra való felkészülésre, felkészítésre van lehetőség családlátogatások, terhes és csecsemő tanácsadások formájában. Már az általános iskolai oktatás során is lehetőség nyílik a családtervezéssel kapcsolatos felvilágosításra, szervezett oktatói órák, illetve négy szemközti beszélgetés formájában.

A gyermekgondozás területén az egyik területi védőnő közreműködésével baba – mama klubban nyílik lehetőség a gyermeknevelést segítő, anya – gyermek kapcsolat mélyítő foglalkozásokon részt venni a kismamáknak és kisgyermekes édesanyáknak.

5.4 A nőt érő erőszak, családon belüli erőszak

Családon belüli erőszak nincs a rendőrségi éves jelentések alapján településünkön, azonban ez rejtett problémaként jelentkezhet városunkban. A családon belüli erőszak megelőzésénél fontos a probléma korai feltárása. A veszélyeztetett populáció elsősorban a nők és a gyerekek, ezért fontos, hogy tisztában legyenek azzal, hogy a sérelmükre elkövetett erőszakos cselekmények esetén kihez fordulhatnak segítségért. Az önkormányzat szociális ellátó rendszere a házi orvosi szolgálat, a védőnő, a család- és gyermekjóléti szolgálat, óvoda és iskola, a szomszédok sokat tehetnek az észlelés érdekében.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

A gyermekjóléti alapszolgáltatások körébe tartozik a gyermekek átmeneti gondozása, melyről az önkormányzatnak kell gondoskodnia. A gyermekek átmeneti gondozását a szülő kérelmére vagy beleegyezésével ideiglenes jelleggel teljes körű ellátással kell biztosítani, a szülő életvezetési problémája, akadályoztatása, távolléte vagy egészségi körülménye miatt. A gyermek átmeneti gondozásának helyén az otthontalanná vált szülője is elhelyezhető. Az átmeneti gondozás formái a helyettes szülői hálózat, a gyermekek és a családok átmeneti otthona. A családok átmeneti otthona krízisközpontot működtet, mely befogadja a hozzátartozók közötti erőszak miatt krízishelyzetbe került, bántalmazott személyeket.

Mezőkovácsháza Város Önkormányzata a Magyar Ökumenikus Segélyszervezettel kötött ellátási szerződés keretében biztosítja a krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatást, az orosházi Családok Átmeneti Otthonában. Amennyiben a Családok Átmeneti Otthonában nincs szabad férőhely, úgy az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálaton keresztül van lehetőség elhelyezésre, bántalmazás esetén pedig védett házban történő elhelyezésre.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A civil szerveződés területén aktívan vesznek részt a nők, több civilkezdeményezés élén nők állnak. A közszférában, de egyre inkább a versenyszférában is a vezetői pozíciók többségét nők töltik be. A helyi politikai életben azonban a férfiaké az aktívabb szerep: képviselő-testületi tagok közül 2014-ben megválasztottak közül 6 férfi, 3 nő, jelenleg 6 férfi, 3 nő.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a nők a közösségi életben jóval több munkát végeznek, mint a férfiak. Ezt jól mutatja, hogy a Művelődési Központ klubjaiban és szakköreiben elsősorban nők vesznek részt, és legtöbb esetben nők a vezetők is.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nők munkaerőpiacra történő visszaáramlásával a kisgyermekes anyák is nagyobb számban jelenhetnek meg munkavállalóként. Az ő speciális helyzetük, főleg a gyermeküket egyedül nevelő nők esetében felveti azt a problémát, hogy a nők munkahelyén a munkaidő beosztás, és a gyermek által látogatott nevelési-oktatási intézmény nyitvatartási ideje nincs összhangban. Ezzel a kisgyermeket nevelő nők esélyegyenlősége a munkaerőpiacon sérül. Ezt a problémát rugalmas munkaidő lehetővé tételével, valamint a köznevelési intézmények nyitvatartási idejének átstrukturálásával lehetne orvosolni. Pozitívumként mondható el, hogy az elmúlt öt évben a gyermekek szünidei felügyelete és elhelyezése megoldott a településen a szünidő teljes időtartamára. Az óvodában, a nyári időszakban a gyermekek elhelyezése a szünidei ügyeleti rendszerrel teljes mértékben biztosított a dolgozó anyák számára. Általános iskolás gyermekek szüleinek nagy segítséget jelent, hogy az intézmény többféle tábort szervez, ahol az intézmény tanulói a napjukat színes programok kínálatával, felügyelet mellett tölthetik el. A Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ minden évben napközis nyári tábor megszervezésével és lebonyolításával segíti a dolgozó anyákat a megfelelő gyermekfelügyelet biztosításában. A Mezőkovácsházi Városi Könyvtár és a Kalocsa Róza Kft. is több olvasó illetve kézműves tábort szervez.

Létrejött Mezőkovácsházán a Család és Karrier Pont elnevezésű a női társadalmat célzó szervezet.

A szervezet legfontosabb célja a családbarát munkahelyek kialakítása, hogy ne szétszakítsa a munkahely a nőt a családjától, hanem inkább támogassa. Tekintettel arra, hogy a nőknél van általában a legtöbb teher(munkahelyi, családi), ezért nagyon fontos a nők számára a lelki, fizikai stabilitás

A település társadalma folyamatosan elöregszik. Magasabb halálozási arány a férfiaknál figyelhető meg 50-55 éves korosztálytól. Így az öregedéssel járó elmagányosodás és az időskorral együtt járó problémák leginkább a nőket érintik.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A nők növekvő életkorral párhuzamos elmagányosodása, időskori problémákkal való fokozottabb érintettsége	A prevenciót szolgáló egészséges életmód és életminőség javító programok és egészségügyi szűrések népszerűsítése, kiemelt figyelemmel a magas halálozási mutatóval rendelkezők vonatkozásában
A munkahelyeken és a kisgyermeket nevelő köznevelési intézményekben a családbarát szemlélet hiánya, atipikus munkalehetőségek hiánya	A munkaidők és a rendelkezésre álló idők összehangolása, munkahelyeken családbarát rugalmas munkaidő vizsgálata és lehetőség szerinti bevezetése, otthonról végezhető távmunka

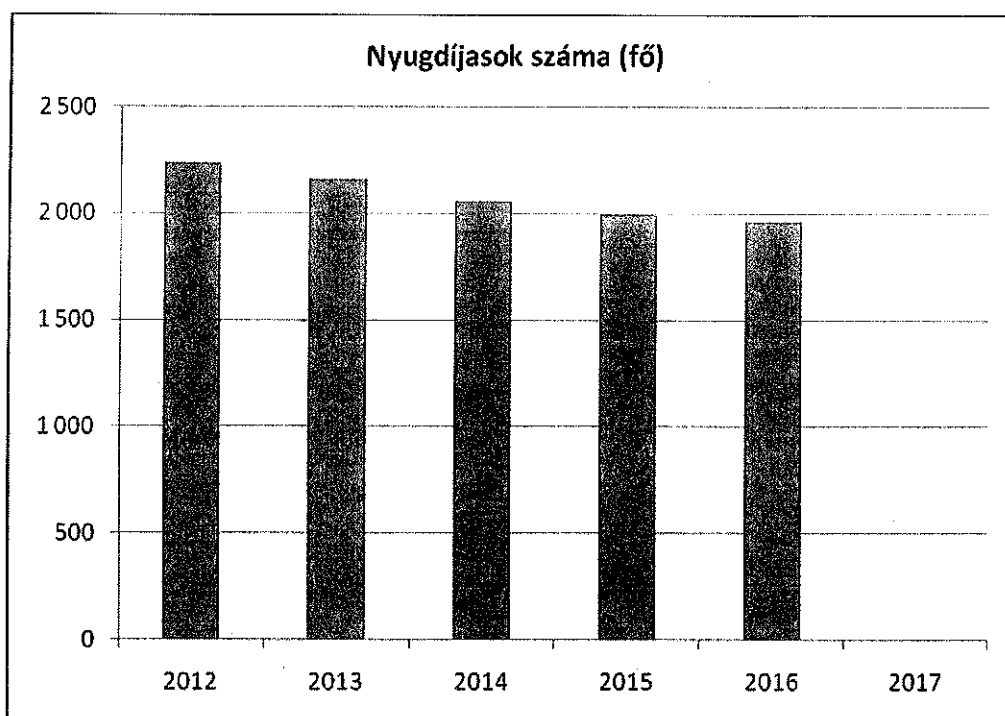
6. Az idők helyzet, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 5201)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 5301)	Összes nyugdíjas
2012	933	1308	2 241
2013	888	1272	2 160
2014	834	1228	2 062
2015	819	1183	2 002
2016	800	1163	1 963
2017	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat alapján elmondható, hogy Mezőkovácsházán a nyugdíjasok száma kismértékű csökkenő tendenciát mutat. A nyugdíjas nők száma jóval magasabb a férfiakénál. Ez egyrészt magyarázható azzal, hogy a nők hamarabb mehetnek nyugdíjba, valamint élettartamuk hosszabb a férfiakénál.

Évek óta megfigyelhető országosan és település szinten is a jelentős demográfiai átalakulások, mely elsődlegesen a lakosság rohamos előregedésében jelenik meg. A lakosság szám folyamatos csökkenése mellett az adott térségben egyre nő az időskorú lakosok aránya, egyre inkább csökken a születések száma. A társadalmi, gazdasági folyamatok hatására a családok helyzete, szerepe szintén átalakuláson megy végbe, mely a gondoskodásra szoruló idős személyt néha a legkevésbé képes ellátni, nem képes, vagy nem akar már gondoskodni róla.

Az idős, legtöbbször egészségügyi és/vagy mentális problémával küzdő személyek egyértelműen a szociális alapszolgáltatásokra vannak utalva. Városunkban is egyértelműen mutat növekedő

tendenciát az alapszolgáltatásokat igénybevevő idősök száma, akik nem rendelkeznek családi támasszal, vagy ha rendelkeznek is sok esetben nem tudják a megfelelő segítséget biztosítani.

Egy társadalmat, települést a szerint lehet megítélni, hogy hogyan „viselkedik”, gondoskodik az idősekről. A megítélést alapjaiban meghatározzák az urbanizációs folyamatok, a lakáskörülmények megváltozása, az idősök foglalkoztatásban való megjelenése, a tevékeny idősor lehetőségének biztosítása.

A társadalom nincs felkészülve a magas számú idős ember jelenlétére, hiányzik a szolidaritás, a nyugdíjba vonulók pszichés megsegítése.

Településünket egyre inkább jellemzi a tevékeny idősor különböző formájának megjelenése a szervezett, vagy önszerveződő csoportokban való részvétellel, különböző klubok, dalkörök, egyesületekben való tagsággal.

Az idősor problémája: a legelőször megjelenő probléma az aktív, munkával töltött évek utáni nyugdíjazás, a nyugdíjra nem készítik fel a munkavállalót. Problémát jelent a társ elvesztése, az izolálódás, a jövedelmi és társadalmi helyzet változása, egyre nagyobb számban megjelenő egészségügyi problémák, az alkalmazkodási és fizikai képesség csökkenése. Az idős ember kiszolgáltatottá válik, gondozásra szorul, melyet a legideálisabb helyzetben megkap a családjától, ha nem akkor a biztosított ellátórendszer beavatkozását szükséges igénybe vennie.

Az izoláció és az időskori problémák elkerülése érdekében szükséges a pozitív társadalmi megítélés, és elengedhetetlen teendő az aktív idősor támogatása, széles körű tájékoztatás biztosítása és az időskort támogató helyi politikai döntések megszületése.

A települési önkormányzatoknak, a településen élőknek fontos feladata, hogy ne csak elfogadja az idős személyt, hanem segítse a méltóságteljes élet megélésében. A WHO üzenete, - mely szerint az öregedés természetes jelenség; a népesség öregedése világ jelenség; az idősorú értékes erőforrást jelent; az emberek nem egyformán öregsznek; az idősök a társadalom integráns részét képezik; a sikeres öregedés segíthető; az egészséges idős korra fel lehet készülni - megszívlelendő üzenet, és feladat az egyén és egyben a társadalom számára.

6.2 Idősök munkaerő-piaci helyzete

a) idősök, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

A kiszámítható, viszonylagos anyagi biztonságot jelentő nyugdíjazás lehetőségét az érintettek gyakorlatilag 100 %-a igénybe veszi. A nők kedvezményes nyugdíjazása is ezt a tendenciát erősíti. A nyugdíjtörvény esetleges kedvezőtlenebb változásai miatt (korhatáremelés, nyugdíjösszeg számítási szabályok változása, alapnyugdíj bevezetése...) a „biztos” nyugdíjba vonulás az elérendő cél az érintett korosztály számára. Foglalkoztatásuk aránya elenyésző. A támogatott foglalkoztatási

pályázatok célcsoportjai, a magasabb bér, az egészségi állapot változásai a munkáltatókat nem ösztönzik idősök, nyugdíjasok foglalkoztatására. Ugyanakkor számos érv szólna az alkalmazásuk mellett, hiszen a munkában töltött évek alatt komoly szakmai tudásbázist halmoztak fel, valamint az idős generációra elmondható, hogy empatikusak, könnyen alkalmazkodók és még mindig rugalmasabbak bizonyos esetekben, mint egy kezdő fiatal.

Ma Mezőkovácsházán az önkormányzati intézmények nem foglalkoztatnak nyugdíjas korúakat és a város munkáltatóitól jelenleg erre vonatkozóan nincs rendelkezésre álló adat. A nyugdíjasok foglalkoztatására a nyugdíjtörvény szigorodó változásaival kedvezőtlen hatások figyelhetők meg. (Előrehozott nyugdíjba vonulás és a nyugdíj melletti munkavállalás szigorodó feltételei miatt.) A rokkantsági nyugdíj a jelenlegi törvény szerint rokkant és rehabilitációs ellátás lett. Az idősökhöz az öregségi nyugellátás tartozik. A változások a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. (Tny.) törvényben megtalálhatóak.

b) tevékeny idős kor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

Az elmúlt időszakban a településünkön példaértékű számban álltak rendelkezésre az 55 év felettiek elhelyezkedését segítő képzések (Mezőkovácsházi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály, Kalocsa Róza kft), számítógépes tanfolyamok, több intézmény teret biztosított az idős korosztálynak szóló képzések és önszerveződő klubok megtartására.

A helyi önkormányzat kiemelt figyelmet szentel az idősekre, évente megrendezésre kerül az Idősök Világnapja. A Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ több területe kiemelten foglalkozik az idősök helyzetével, támogatásával és segítségével. Az idősök klubja 30 fő engedélyezett férőhellyel biztosítja az idősök részére a szolgáltatást. A klubtagok szokásait figyelembe véve az a tapasztalat, hogy leginkább 8.00-14.30 óra között veszik igénybe a klub szolgáltatásait.

Elmondható, hogy a klub ellátottai elégedettek a nyújtott szolgáltatásokkal. A szolgáltatást igénybevevők döntő többségben nők. Az igénybevevők alig 20%-a férfi, mely azzal magyarázható, hogy a születéskor várható élettartam a nőknél magasabb valamint a nők aktívabban élik meg az időskort, közöttük magasabb az igény a társas kapcsolatokra, ami a mentális egészség megtartását is elősegíti.

A női ellátottjaink között kimagasló a 80 év fölöttiek száma, ami annak is köszönhető, hogy ők azok, akik egyedül élnek, így az elmagányosodás, az egyedüllét elkerülése miatt keresik a szolgáltatást. A programok iránt érdeklődők visszajelzései és a látogatottsági adatok ismeretében elmondható, hogy sokakat vonzanak az ismeretterjesztő előadások. Havonta 1-2 alkalommal működik a klubban az Egészségfejlesztési Iroda által biztosított Cukorbeteg Klub. Rendszeresen

tartanak előadást a Mezőkovácsházi Rendőrkapitányság Bűnmegelőzési Osztály munkatársai. A Magyar Ökomenikus Segélyszervezet Krízisambulancia szakmai vezetője tartott előadást időseinknek, melyben arra hívta fel a figyelmet, hogy milyen visszaélések veszélyeztetik ezt a generációt. Az Idősek Világnapját, valamint a Karácsonyi ünnepséget városi és klubszinten is minden évben megtartjuk. Ezekon az ünnepségeken- a város vállalkozóinak támogatásával – ajándékozásra is nyílik lehetőségünk. A klubélet változatosabbá tételét szolgálják a kártyajátékok, rejtvényfejtés, közös éneklés, „Dédi fitnessz”, zenehallgatás. Ezeknek a foglalkozásoknak az a célja, hogy megelőzzük, enyhítsük az idős emberek feleslegessé válásának érzését, valamint az izoláció elkerülését. Hetente több alkalommal biztosítja az ellátást igénybevevőknek a bevásárlást. E mellett a Polgármesteri Hivatal Igazgatási és Hatósági Irodájához is fordulhatnak információért. Mezőkovácsháza Város Önkormányzata évek óta köszönti a szép korúakat, és a polgármester a város hat legidősebb polgárát ezen felül megajándékozza.

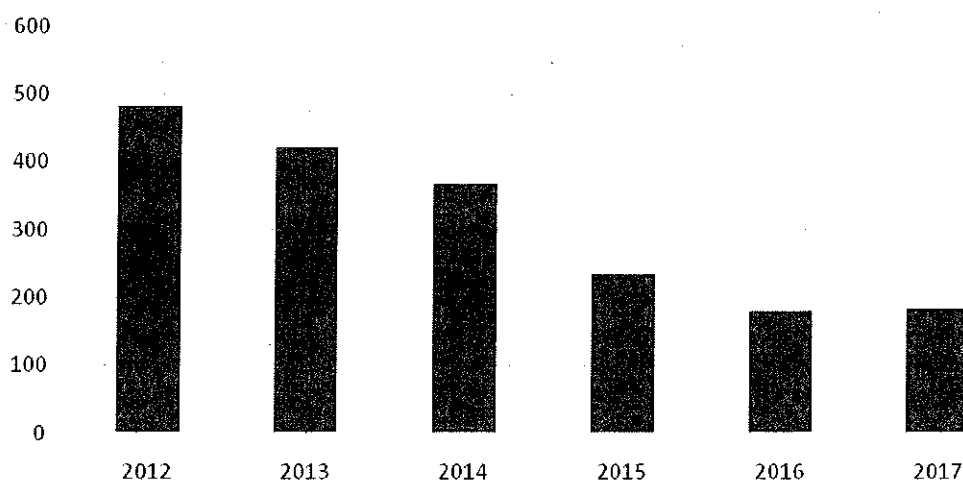
c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

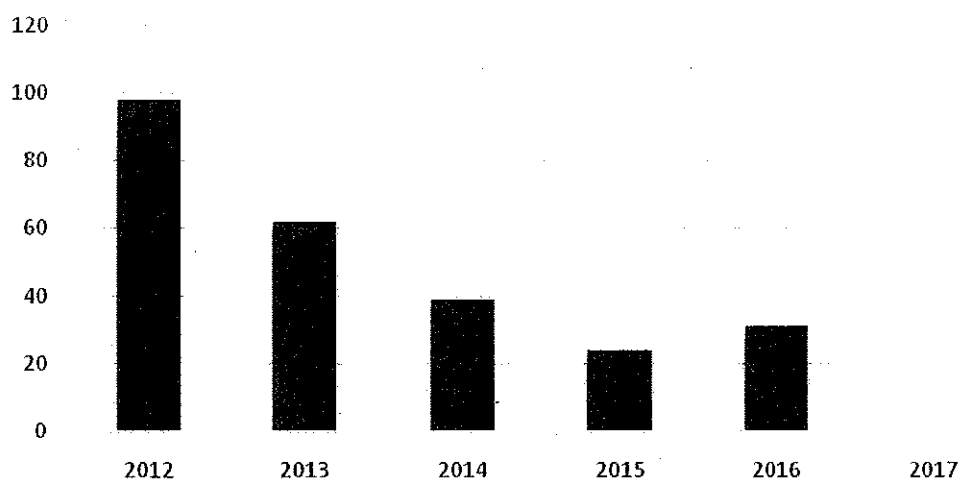
Év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma (TS 1010 és TS 1011)		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
		Fő	%		Fő	%
2012	481	47	10%	98	n.a	0%
2013	422	42	10%	62	n.a	0%
2014	367	23	6%	39	n.a	0%
2015	234	14	6%	24	n.a	0%
2016	181	5	3%	31	n.a	0%
2017	183	n.a	n.a	n.a	n.a	0%

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

Munkanélküliek száma (fő)

Tartós munkanélküliek száma (fő)

A diszkrimináció felmérése e célcsoport tekintetében is rendkívül nehéz. Korábban az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott volt a munkaerő-piaci diszkriminációnak, nehezebben helyezkedtek el, és a munkahelyi leépítések is őket érintették. A közmunkaprogram lehetőséget biztosít a nyugdíj előtt álló idősebb korosztály munkavállalásában (képzések, új szakmákban való elhelyezkedés) és igyekeznek ellensúlyozni a hátrányos megkülönböztetést a foglalkoztatás területén. Ugyanakkor a megtett kormányzati intézkedések hozzájárulnak ahhoz, hogy kedvező legyen a nyugdíj előtt állók foglalkoztatása vagy a már nyugdíjban részesülők visszafoglalkoztatása. A statisztikai kimutatás is igazolja a kedvező tendenciát, a regisztrált munkanélküliek és az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma fokozatosan, nagymértékben csökken.

Azonban az a megtett intézkedések ellenére is megállapítható, hogy az érintett korosztály foglalkoztatása még mindig alacsony.

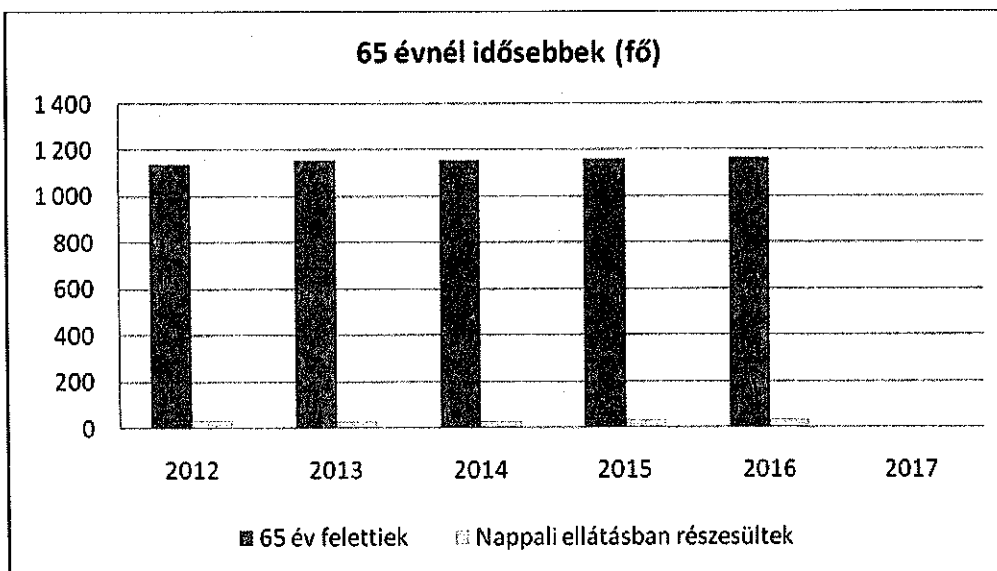
6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (TS 0328)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 5101)	
	Fő	Fő	%
2012	1 136	34	2,99%
2013	1 151	29	2,52%
2014	1 152	30	2,60%
2015	1 161	34	2,93%
2016	1 166	31	2,66%
2017	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH
Tstar

A városban a Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ által biztosított: a házi segítségnyújtás, idősök klubja szociális étkeztetés.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma 2016. januárjától érvényben lévő jogszabálya leszűkítette a házi segítségnyújtásra jogosultak körét. A gondozási szükségletet értékelő adatlap kitöltése már az

ellátott házi orvosának bevonásával történik, annak érdekében, hogy a szolgáltatás a lehető legnagyobb mértékben, személyre szabottan történjen. Már nem gondozási órákat, hanem különböző kategóriákat állapít meg a vizsgálatot elvégző személy.

A jogszabály kimondja azt is, hogy a házi segítségnyújtás keretében **szociális segítsé**t, vagy **személyi gondozást** kell nyújtani.

Szociális segítség keretében biztosítani kell:

- lakókörnyezet higiénia megtartásában való közreműködést
- a háztartási tevékenységben való közreműködést
- a vészhelyzetek kialakulásának megelőzésében, és a kialakult krízishelyzet elhárításában történő segítségnyújtást
- szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítségét.

Személyi gondozás keretében biztosítani kell:

Az ellátást igénybe vevővel segítő kapcsolat kialakítása és fenntartása körében:

- információnyújtás, tanácsadás, mentális támogatás
- családdal, ismerősökkel való kapcsolattartás segítése
- az egészség megőrzésére irányuló aktív szabadidős tevékenységben való közreműködés
- ügyintézés az ellátott érdekeinek védelmében

Gondozási és ápolási feladatok körében:

- mosdatás
- fürdetés
- öltöztetés
- ágyazás, ágyneműcsere
- inkontinens beteg ellátása, testfelület tisztítása, kezelése
- haj, arcszőrzet ápolása
- száj, fog és protézis ápolása
- körömápolás, bőrápolás
- folyadékpótlás, étkeztetés (segédeszköz nélkül)
- mobilizálás az ágyban
- decubitus megelőzése
- felületi sebek kezelése
- sztómazsák cseréje
- gyógyszerek adagolása, gyógyszerek monitorozása
- vérnyomás és vércukormérés

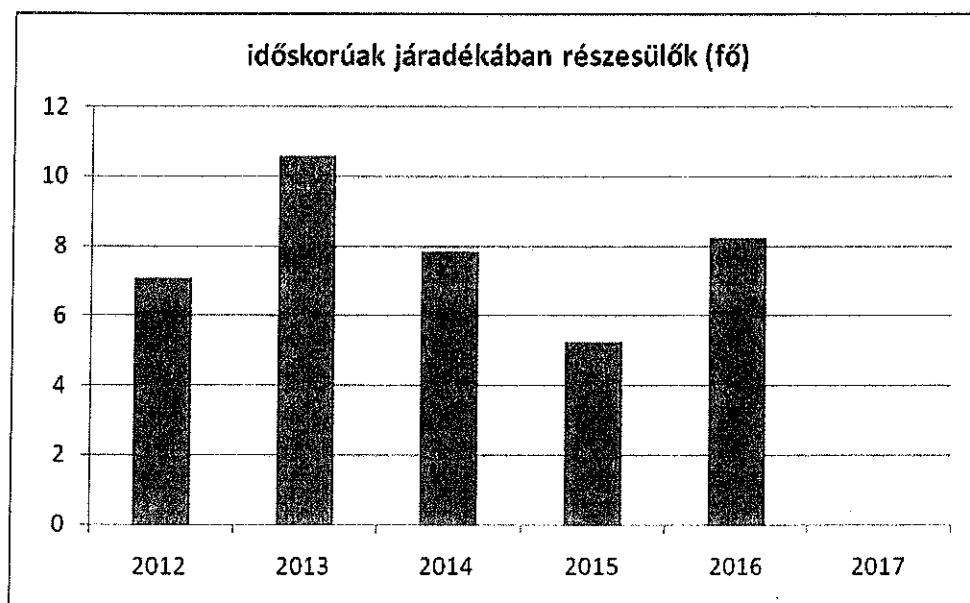
- hely-és helyzetváltoztatás segítése lakáson belül és kívül
- kényelmi eszközök és gyógyászati segédeszközök használatának betanítása, karbantartásában való segítségnyújtás
- házi orvos írásos rendelésén alapuló terápia követése

Jól látható, hogy Mezőkovácsházán az összes igénybevétel többségét a személyes gondozási feladatok jelentik, és viszonylag kevés a kizárólag segítségi tevékenység. Ennek oka, hogy a szolgáltatás igénybevevői általában fokozott gondozási szükségletű emberek, mely feltételezi, és szükségessé teszi a napi többszöri látogatást ugyanazon ellátott otthonában. A legsúlyosabb állapotú ellátottak tekintetében a gondozónő reggeli munkakezdéséig tulajdonképpen nem történik meg az önellátás teljes hiánya miatt az alapvető gondozási igények kielégítése, ami a pelenkacserét, fürdetést, reggeli gyógyszerek megadását, reggeliztetést, folyadékbevitelt jelenti. Nyilvánvaló, hogy így is van, aki csak később tudja megkapni a megfelelő ellátást, mert csak később érkezik hozzá gondozó, de a rangsorolás mindig szakmai szempontból történik.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesítettek átlagos száma

Év	Időskorúak járadékában részesítettek (évi) átlagos száma (fő) (TS 5701)
2012	7
2013	11
2014	8
2015	5
2016	8
2017	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A rendelkezésre álló statisztikai adatokból megmutatkozik, hogy az idős korosztályban kevés azon személyek száma, akik szolgálati idő megszerzése vagy jövedelem hiánya miatt az alacsony összegű (2018. évben 24.955 Ft-tól 39.630 Ft-ig) idősök járadékában részesül. Tekintettel arra, hogy életkoruk, esetleg egészségi állapotuk miatt az ebbe a csoportba tartozó idősöknek esélyük sincs arra, hogy a mélyszegénységükből kilépjenek, szociális ellátásuk kiemelt figyelmet igényel.

Az idősök számára a 3.6 pontban bemutatott egészségügyi alap- és szakellátásokhoz való hozzáférése az aktív korúakkal, azonos eséllyel biztosított. Az idősöket életkorukra és egészségi állapotra tekintettel a házi orvos és a körzeti nővér otthonában keresi fel a betegellátásra. Az ügyeleti szolgálat hívásra szintén a lakáson biztosítja a sürgősségi ellátást a mozgásában korlátozott ellátásra szoruló idősök részére.

A szociális szolgáltatásokat szintén az életkori sajátosságokra figyelemmel, az egyéni szükségleteknek megfelelően biztosítja az intézmény az idősök részére.

Igény szerint gépkocsi szállítja a nappali ellátást biztosító idősök klubjába a klienseket. A házi segítségnyújtás keretében házhoz szállítják az ebédet, illetve az idős ember otthonában végzik el az alapvető ápolási, gondozási feladatokat, segítik az önálló életvitel fenntartásában. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében segélyhívó készülék áll a készülék használatára alkalmas idősök rendelkezésére krízishelyzetben.

A fogyatékkal élő idős embereket a támogató szolgálat személyi segítség keretében otthonukban keresik fel a segítők, illetve biztosítanak részükre szabadidős és egyéb programokat. A szállító szolgálat gépkocsijával elérhetővé válnak számukra a szükséges orvosi, terápiás és rehabilitációs ellátások.

A településen Önkormányzati fenntartású bentlakásos intézmény nem biztosított, így aki elmagányosodása vagy egészségi állapota miatt megfizethető elhelyezésre szorul, az a környező településeken tudja igénybe venni azt. A házi segítségnyújtás szolgáltatást gyakran veszik igénybe olyan idős emberek, akik szükségleteik szerint bentlakásos intézménybe való elhelyezést igényelnének, azonban lehetőségeik és első sorban anyagi helyzetük miatt azt nem tehetik meg, a magasabb jövedelemmel, nyugdíjjal rendelkező idős személy elhelyezése gördülékenyebb. A közelben lévő elhelyezést biztosító intézmények magas számú várólistával rendelkeznek.

A közüzemi szolgáltatók (NKSZ, DÉMÁSZ, Vízmű) ügyfélszolgálat a település központjában elérhetőek. A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság reformátuskovácssházi elérhetőségén biztosított az ATM bankautomata, valamint a polgármester kihelyezett fogadóórája is elérhető a refi városrészben.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés és informatikai jártassága

A város kulturális szolgáltatásaihoz való hozzáférés az időskorú népesség számára is biztosított, hisz legtöbb esetben ingyenesek a rendezvények. A város kulturális életében aktív szerepet töltenek be az időskorúak. Szívesen vesznek részt a város, a Művelődési Központ és a Könyvtár programjaiban. A rendezvényeken nemcsak nézőként, hanem közreműködőként is vállalnak szerepet. Szívesen szerveznek önmaguk számára programokat, elsősorban zenés-táncos rendezvényeket.

Művelődési Házban működő csoportok:

Barátság Nyugdíjas

Díszítőművészeti szakkör

Foltvarró kör (kezdő, haladó)

EFI Főzőklub

Szövő szakkör

Civil szervezet:

Mezőkovácsházi Szivárvány Egyesület

Reffi Nyugdíjas Egyesület

Könyvtár látogatói közül 65 év feletti regisztrált használó 72 fő. Ez alacsonynak mondható, annak függvényében, hogy az Idősek Klubjának tagjai szervezetenként könyvtártagok. A rendezvényeket látogatók aránya ennél lényegesen magasabb.

Mezőkovácsháza Város közigazgatási területén élő 60 év feletti lakosok körében nem áll rendelkezésre pontos nyilvántartás a jövedelmi viszonyok, a családszerkezet, az aktivitás, és informatikai jártasság tekintetében.

Jövedelmi viszonyokra vonatkozó adatok:

Több 55 év feletti lakosnak a saját jogú nyugellátása mellett egyéb tevékenységből származó jövedelme is van. A nyugdíjak összege általában alacsony, mely nem fedezi a háztartás költségeit, valamint az időskorral járó szükségleteket, rendszeres gyógyszerkiadásokat. Több személy esetében tudtuk meg, hogy akár a külön élő, akár a vele együtt élő gyermekét és annak családját segíti anyagilag. Sokan törlesztik még hiteleiket, illetve gyermekeik hitel törlesztésébe segítenek bele.

Az érintett lakosok közel 10-15 % nagyon alacsony jövedelemmel rendelkeznek. Havi bevételeiket egyéb támogatási formákkal vagy települési támogatások igénybe vételével egészítik ki. Az alacsony jövedelmekből következtethetünk arra, hogy a családoknak, személyeknek elsősorban a megélhetés, a háztartás fenntartása a legfontosabb, a hasznos szabadidő eltöltésére elég keveset tudnak fordítani, pedig igény lenne rá. Igényt tartanak a helyben szervezett, térítésmentesen igénybe vehető programokra, mely életkoruknak is megfelelő.

Család szerkezetre vonatkozó adatok:

Az érintett korosztály közel 40%-a egyedül élő, többségében nők. Ez elég magas arány. Több személynek a településen élnek gyermekei, hozzátartozói, akikkel rendszeres a kapcsolattartás. Szintén magas a több generációs családban élők száma, melynek okai a legújabb társadalmi folyamatokban keresendő. A családban így megoszlanak a háztartási költségek, szerencsés esetben a szülők munkavállalása esetén a nagyszülői szerepek erősödnek, így jelentős szerepet kap a gyermek felügyeletben, és a háztartás vitelében is. Szerencsére kiderült, hogy még nagyon kevés azon személyek száma, akik meglévő hiteleik vagy lakásvégrehajtás miatt kényszerültek összeköltözésre.

Településünkön a különböző pályázati források egyre több lehetőséget adnak a különböző korcsoportok számára megrendezhető programok megvalósítására. A Könyvtár, Művelődési Központ által már az elmúlt évben és jelenleg is több rendezvény, program áll rendelkezésre, mely az idős korosztály aktív szabadidő eltöltésére szolgál. Sokan igénylik a színház és mozi látogatást is, annak ellenére, hogy állandó mozi látogatására csak a településünkötől 30-50 km-re van lehetőség. Ezen a hiányosságon az önkormányzat mozgó mozi szolgáltatás szervezésével igyekszik javítani évente két alkalommal. Többen járnak a szintén 50 km-re lévő Jókai Színházba is, valamint

kedvelté vált a környékben található kastélyok látogatása. Jelentős azok száma, akik a helyi Művelődési Központ programjain vesznek részt, és igénylik.

Az idősek egy része az internet használat miatt tanulták meg a számítógép használatot, sokan tagjai közösségi oldalaknak is. Kevés azon személyek aránya, akik otthonukban rendelkeznek géppel, arról tudnak, hogy több helyen is igénybe vehetnek szolgáltatást (pl.: Könyvtár), de idejük, illetve egészségi állapotuk miatt nem élnek ezzel a lehetőséggel.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

6.4.1. számú - Művelődési közintézmények adatai

Év	A nyilvános/települési könyvtárak száma (TS 3801)	A nyilvános/települési könyvtárak egységeinek száma (leltári állomány) (TS 3901)	Muzeális intézmények száma (TS 4001)	Közművelődési intézmények száma (TS 4101)
2012	1	43 000	0	1
2013	1	43 000	0	1
2014	1	43 000	0	1
2015	1	43 000	0	1
2016	1	43 000	0	1
2017	1	40 000	0	1

Forrás: helyi adat

A Művelődési Központ rendezvényeinek szervezésekor arra törekszik, hogy minden korosztály megtalálja a számára megfelelő programot. A kiemelt rendezvényeken biztosítunk az idős lakosság érdeklődési körének kielégítő műsort (Jó ebédhez szól a nóta, operett slágerek, stb.) Az idősek világnapján a város vezetése kulturális program keretében köszönti a település időskorú lakosságát.

Városi Könyvtár több programját célzottan az idősek számára hirdeti meg, így pl. a jelenleg is futó projektben a „Nagyi mesél”, amely egyúttal több generáció közös programja. Több alkalommal került megszervezésre számítógép- és internet felhasználói tanfolyam, néhány kifejezetten 60 év feletti számára, ilyen a Digitális Jólét Program, amely 65 év felettieknek, két csoportban jelenleg is működik.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek

Az idősek életkoruk, egészségi állapotuk és jövedelmi helyzetük miatt korlátozottan férnek hozzá az életminőség javító és elszigetelődést enyhítő információkhoz és programokhoz.	Életmód és életminőség javító programok hosszútávú elérésének biztosítása A településen belül a közlekedés infrastruktúra és közlekedésbiztonság javítása (Járdák, kerékpárutak, közvilágítás)
Önkormányzati fenntartású bentlakásos elhelyezést biztosító intézmény hiánya	Önkormányzati fenntartású bentlakásos intézmény kialakítása

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy az, aki érzékszervi- így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását. Az ENSZ 1975-ben deklarálta a fogyatékos emberek jogát a gazdasági és társadalmi biztonsághoz, a megfelelő életszínvonalhoz, a foglalkoztatáshoz, a családban éléshez a kreatív és szabadidős tevékenységekhez és a teljes körű társadalmi részvételhez, a WHO 1980-ban e szemlélet szellemében rögzítette a három alapkategória tartalmát.

- megelőző állami politika szükséges a fogyatékos-sággal kapcsolatban
- fogyatékos-ságból eredő hátrányok mérséklése, az önálló élet feltételeinek megteremtése
- komplex, mindenki számára hozzáférhető rehabilitációs programok

Ezt a szemléletet és jogok érvényesülését szolgálja többek között a Támogató Szolgálatok működése, működtetése. A támogató szolgálatok létesítése nagyon fontos feladat annak érdekében, hogy elősegítse a fogyatékos személyek integrációját, a saját lakókörnyezetükben történő segítségét, életvitelének megkönnyítését. A szolgálatok létesítése során az elsődleges cél olyan formák kialakítása, amelyek magukba foglalják a szociális gondozás, kísérés, ügyintézés, szállítási feladatok ellátását.

A nyitva álló helyiség a település központi részén található, tömegközlekedési eszközzel is könnyen megközelíthető.

A szolgálat működésének egyik tárgyi feltétele a szállítást végző gépjármű megléte és speciális kialakítása. A gépjármű alkalmas kerekesszék és elektromos kerek-székes személy szállítására is, rendelkezik mobil rámpával és 4+3 pontos biztonsági rögzítéssel.

A Támogató Szolgálat kliens köre:

A szolgálatok kezdeti kialakításánál az ellátotti körhöz tartozott az a személy, aki életvitelszerűen az ellátási területén élt és valamilyen fogyatékossgal rendelkezett.

- mozgásfogyatékkal élők
- látásfogyatékkal élők
- hallásfogyatékkal élők
- értelmi fogyatékkal élők
- autista személyek
- halmozott fogyatékkal élők

2008-ban egyértelműen szabályozottabbá vált az igénylők, igénybevevők köre, mely azóta nem változott:

A szolgáltatást jogosan csak a súlyosan fogyatékos személyek vehetik igénybe, súlyos fogyatékos személynek pedig a külön jogszabály szerint az minősül, aki:

- magasabb összegű családi pótlékot kap
- fogyatékossgai támogatásban részesül
- vakok személyi járadékában részesül

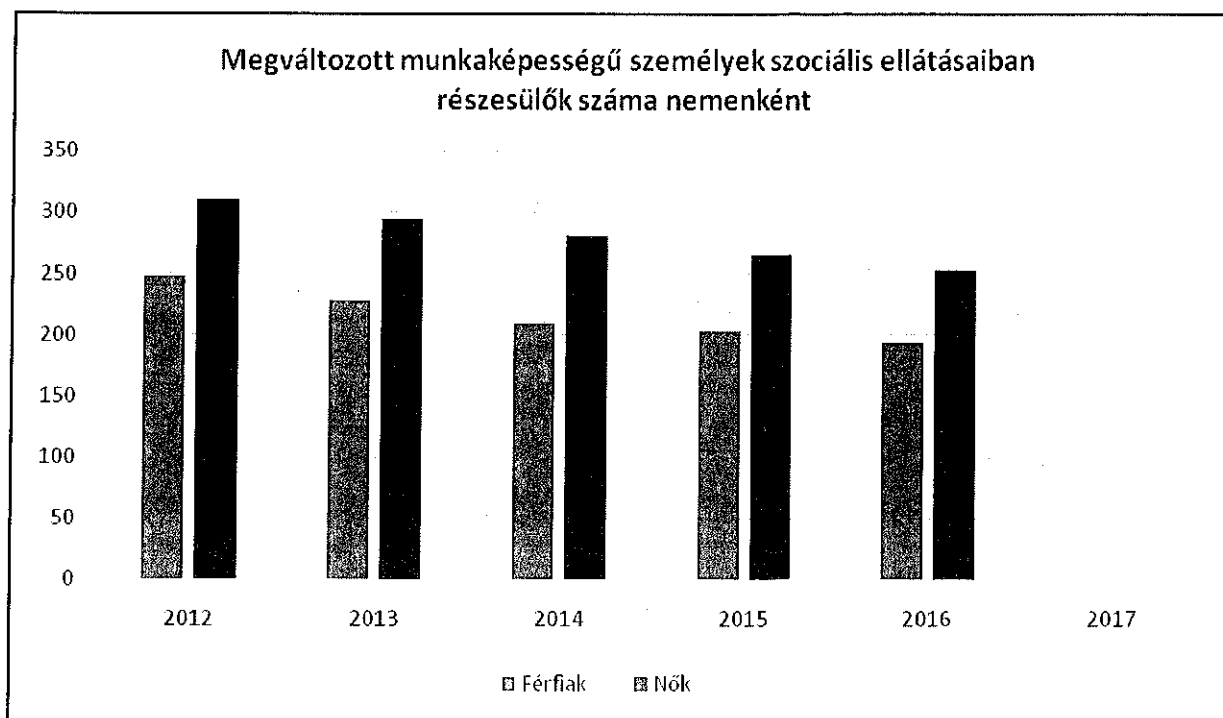
7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 6201)	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 6301)	Összesen
2012	248	311	559
2013	228	295	523
2014	210	281	491
2015	204	266	470
2016	194	253	447
2017	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A Fot. 15-16.§-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. Településünkön sajnos nem jellemző az integrált, és a védett foglalkoztatás. Az önkormányzat intézményei leginkább a törvényi előírásnak megfelelően foglalkoztatnak megváltozott munkaképességű személyeket. A fogyatékos munkavállalókkal kapcsolatos probléma oka elsősorban az, hogy a teljesítménykényszer miatt nincs lehetősége a szervezeteknek a fogyatékos személy speciális munkavégzési körülményeit, igényeit figyelembe venni, emiatt sokszor alkalmazásuk is megghiúsul. A táblázatból leolvasható, hogy a megváltozott munkaképességű szociális ellátásban részesező személyek nők és férfiak tekintetében egyaránt kismértékű csökkenő tendencia állapítható meg. A csökkenő tendencia háttérben nagy valószínűséggel az áll, hogy a munkáltatók és az Európai Unió pályázatok megpróbálják bevonni ezeket a személyeket a munka világába. (Kedvezőbb feltételek, 4, 6 órás munkaidő biztosítása, rehabilitációs kártya.) Fogyatékkal élők foglalkoztatási arányáról nincs pontos adat, azonban a foglalkoztatásban résztvevők száma minimális. Ennek oka az, hogy kevés olyan munkahely van, amely akadálymentesítettsége miatt fogyatékkal élő munkavállalót tudna fogadni. Ezek főleg

adminisztrációs területek, ahol azonban a megfelelő feltételek legtöbb esetben hiányoznak. Jogszabályi kötelezettsége van a munkáltatóknak megváltozott munkaképességűek foglalkoztatására, azonban hiányoznak megfelelő végzettségű és képzettségű foglalkoztatható munkavállalók és a fogyatékkjellegétől függő akadálymentesítések. Ennek következtében a munkáltatók „bírság”, fizetésére kötelezettek a jogszabályban meghatározott számú foglalkoztatás nem teljesítése miatt. Az óvoda 2 fő rehabilitációs kártyával rendelkező csökkent munkaképességű személyt alkalmaz. Az általános iskola 1 fő rehabilitációs kártyával rendelkező csökkent munkaképességű személyt alkalmaz közfoglalkoztatás keretében. A Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ 2 fő, a Polgármesteri Hivatal pedig 1 fő rehabilitációs kártyával rendelkező csökkent munkaképességű személyt alkalmaz.

Szociális foglalkoztató létrehozására az önkormányzat tett már kísérletet pár évvel ezelőtt. Közel 100 fő jelezte, hogy egészségi állapotának megfelelő munkát kíván vállalni jövedelmének kiegészítése és munkavállalói közösséghez való tartozás miatt. Jelenleg a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság által fenntartott magyarbánhegyesi fogyatékosok otthona lakóinak társadalmi integrációjával érintett a településünk. A öt, egyenként 12 fő befogadására alkalmas lakóház mellé tervezetten egy szociális foglalkoztató is kialakításra kerül.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az akadálymentesítés hiánya már önmagában hátrányt jelent a fogyatékos munkavállaló esetében. A fogyatékkal élő személyek megkülönböztetése a foglalkoztatás területén érvényesül. A településen az akadálymentesítés csak részben valósult meg az önkormányzat és intézményeinél, de más területe még rosszabb a helyzet. Az akadálymentesítés kimerül az épületbe és a szociális helyiségbe történő bejutással. Az emeleti részekre már nem tudnak a munkavállalók feljutni akadálymentesítés hiánya miatt. A foglalkoztatás akkor is megghiúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet, vagy például a településen belüli közlekedési akadályok miatt és a támogató szolgálattól sem kap segítséget. Ilyen információk beszerzése rendkívül nehéz, hiszen az érintettek nem hozzák a hátrányos megkülönböztetést nyilvánosságra, ezzel a jövőbeni alkalmaztatási kilátásaik is csökkennek.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 5001)	Egyházi fenntartású intézményben	Civil fenntartású intézményben
2012	n.a.	n.a.	n.a.
2013	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar; a központi adatokat célszerű bontani a helyi adatszolgáltatók segítségével

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő eséllyel érvényesülhessenek a mindennapi életük során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is. Az önkormányzati intézmények közül a Humán Szolgáltató központ által nyújtott szolgáltatások biztosítják a fogyatékkal élő személyek számára az otthonukban történő önálló életvitel fenntartását. Ezek a szolgáltatások a szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, valamint a kifejezetten ennek a célcsoportnak az igényeit, speciális szükségleteit kielégítő Támogató szolgálat.

Civil szerveződések közül megemlítendő az ezt a célcsoportot tömörítő Mozgáskorlátozottak Egyesülete által nyújtott segítség és szolgáltatások.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Jogszabályban meghatározott pénzbeli, természetbeni ellátásokon és kedvezményeken kívül más juttatást az önkormányzat nem biztosít, azonban igyekszik a különböző pályázatoknál a fogyatékkal élők igényeit figyelembe venni (akadálymentesítés), rendezvényeken részvételük biztosított. Tekintettel arra, hogy az önkormányzat nem végez pénzbeli ellátás folyósítását a fogyatékkal élő személyeknek, így a fogyatékosági támogatásban, a vakok személyi járadékában és az emelt összegű családi pótlékban részesülők számáról nincs az önkormányzatnak adata.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Mezőkovácsháza Város Önkormányzata fontos kérdésnek tartja, hogy közhasználatú épületeit és közlekedési felületeit, a jogszabályoknak megfelelően - alkalmassá tegye arra, hogy azt a fogyatékkal élő, segítségre szoruló polgárai is akadálymentesen tudják használni. Ennek érdekében

évek óta arra törekszik az Önkormányzat, hogy beruházásai során szem előtt tartsa ezt a speciális problémát, és arra megoldást találjon. Több épületre elkészültek a műszaki tervek, amelyek alapján a segítséggel élők életminőségének javítása érdekében folytatni kell az akadálymentesítési programot, biztosítani kell, hogy minél több középület és szolgáltatás elérhető legyen a fogyatékos személyek számára is.

Az akadálymentesítés alapvető célkitűzése, hogy a város közintézményeinek használata mindenki számára – kismamák, idős emberek, fogyatékos emberek, turisták stb. – kényelmesebbé váljon, az akadálymentesítés egy olyan folyamat legyen, melyet minden társadalmi réteg közvetlen előnyökét jelentő fejlődésnek éljen meg.

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő, illetve kötelező önkormányzati feladatot ellátó középületek akadálymentesítettsége

Az önkormányzati tulajdonú ingatlanok akadálymentesítési helyzete a következő:

Mezőkovácsházi Polgármesteri Hivatal:

Az épület földszinti, ügyfélfogadásra kijelölt területe akadálymentesen megközelíthető, akadálymentes vizesblokkal rendelkezik és hallássérültek számára 2 db indukciós hurok biztosítja az egyenlő ügyfélkiszolgálást. A helyi közügyek intézése mellett így akadálymentesen hozzáférhető a körzeti okmányiroda és építésügyi hatóság szolgáltatása.

Járási Hivatal:

Régi, több éve üresen álló épületben került kialakításra 2012. év végén. Az átalakítás során az alsó szint akadálymentes közlekedésre alkalmassá vált.

Mezőkovácsházi Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde:

Jelenleg az intézmény 4. sz. feladat ellátási helye részlegesen, ill. a bölcsőde épülete akadálymentesített. A DAOP pályázat sikeres megvalósulásával az 1. sz. feladat ellátási hely is akadálymentesített lett. Fontos ténymegállapítás, hogy az akadálymentesítés területén 2010-ben kitűzött célok többsége megvalósult. A jelenleg futó pályázatokból további két telephely akadálymentesítése valósul meg.

Mezőkovácsházi Csanád Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

Az épület földszintjének teljes akadálymentesítése megvalósult. 3 db rámpa és 2 db akadálymentes vizesblokk épült. Az oktatás szervezésével biztosítható, hogy a fogyatékkal élő gyermek a földszinti, akadálymentes környezetben hozzáférjen az oktatás és nevelés minden formájához.

Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ

Az Intézmény három telephelyen négy épületében működik. A Család és Gyermekjóléti Szolgálat, a Család és Gyermekjóléti Központ és a Támogató Szolgálat épülete fizikailag akadálymentesített, a védőnői szolgálat épülete részlegesen akadálymentesített, a rámpa megépült, az ajtószélesség megfelelő, akadálymentesített szociális helyiség ki van alakítva. Az Idősek Klubja fizikai akadálymentesítettsége teljes körű. Azonban valamennyi épületből (még az új épületből is) hiányzik az infokommunikációs akadálymentesítés.

Művelődési Ház:

Megvalósult a földszinti épületrész akadálymentes megközelítése és használata, mozgáskorlátozott vízszintes blokk épült. A földszinti termek akadálymentes használatával a rendezvények döntő többségéhez hozzáférhetnek a fogyatékkal élők.

Mezőkovácsházi Városi Könyvtár:

Az épületbe való bejutás és a földszint akadálymentes kialakítása elérhetővé teszi a könyvtár szolgáltatásait mindenki részére. Akadálymentes vízszintes blokkal nem rendelkezik.

Egészségügyi intézmények:

- Járóbeteg Szakellátó: Az épület bővítése és felújítása során teljes akadálymentesítésre került. Rámpák, lift, indukciós hurkok, Braille feliratok segítik az egészségügyi ellátást igénybe vevőket.
- 4 db háziorvosi rendelő közül 1 db fizikailag akadálymentesített, 1 db kialakítása pályázati forrásból folyamatban, 2 db nem akadálymentes kialakítású
- 2 db fogászati rendelő: Mindkét rendelő megközelíthető akadálymentesen, mozgáskorlátozott vízszintes blokk kialakítása pályázati forrásból szintén folyamatban van.
- Gyermekorvosi rendelő: Akadálymentes megközelítése és használata biztosított.

Sportpálya:

Az önkormányzati tulajdonú, egyesületi kezelésű sportpálya megközelítése lehetséges akadálymentesen, azonban a létesítményen belül az akadálymentes nézőtér megközelítés, illetve mosdó nem biztosított.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Üzletek

A korábbi években épült 2 multinacionális cég bevásárlóközpontja, valamint az újonnan nyílt közép vállalkozások akadálymentesen kerültek megépítésre. A helyi üzletek közül a kis- és magánvállalkozások jelentős részének (zöldséges, pékség, virágüzlet, húsboltok) megközelítése és a szolgáltatás igénybevétele sem biztosított akadálymentesen.

Szolgáltatások:

Új építésű szolgáltató épületek nincsenek. A régi épületeknél az akadálymentes közlekedés nem biztosított.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

A munkahelyi akadálymentesítésre nincs rálátása az önkormányzatnak, arról adatokkal nem rendelkezünk. Új építésű munkahelyeknél az engedélyezés folyamán az érvényes előírások betartatása az építésügyi hatóság feladatát képezi. A közintézmények sem akadálymentes a fogyatékkal élő munkavállalók szempontjából.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A városközponti meglévő járdák kiemelt szegéllyel nem rendelkeznek, így akadálymentesen használhatók. A város közparkja nehezen igénybe vehető. Az új építésű középületeknél mindenütt kijelölésre kerültek szabványos akadálymentes parkolók és az épületekbe való bejutás is akadálymentesen lehetséges.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

Speciális szolgáltatás: Támogató szolgálat teljes körűen akadálymentesített gépkocsival.
Mozgáskorlátozottak Egyesületet által nyújtott szolgáltatások

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A városi könyvtárnak hazai és uniós pályázatok útján sikerült olyan eszközöket beszerezni, melyek segítik és megkönnyítik a fogyatékkal élők számítógép használatát. Ilyen eszközök a következők: hanyatt egér, KIOSZ számítógép.

A szoftverek terén is törekszünk arra, hogy a vakok és gyengén látók is tudják élvezni a XXI. század vívmányait. A következő programokat használhatják a könyvtár látogatói: felolvasó, nagyító program, hangos könyv, illetve a honlapon elhelyezett ikon használatával az Internet világa is kitérül a gyengén látók számára.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek

A fogyatékkal élők foglalkoztatása a településen sem integráltan, sem védett formában nem biztosított	A szociális foglalkoztatás kialakítása és a helyi szükségletek szerinti biztosítása. Törekvés a közintézményekben akadálymentes munkahelyek kialakítására
A szolgáltatások, közösségi terek akadálymentes elérhetősége elégtelen	Akadálymentes szabadidő parkok, közterek kialakítása. Alapvető szolgáltatások elérhetőségének javítása a célcsoport számára.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Egyházi közfeladatot ellátó szervezetek nem működnek a településen az érintett célcsoportok vonatkozásában. A mélyszegénységben élők, a gyermekek és az idősek vonatkozásában a Vöröskereszt helyi szervezete és az Adományok Háza Egyesület tevékenykedik, kifejezetten a nők és gyermekek tekintetében civil szervezet nem tevékenykedik, de pályázati keretből létrejött a CSAK Pont. Az idősek esetében több nyugdíjas klub, egyesület, dalkör működik, míg a fogyatékkal élők legnépesebb csoportjának érdekeit a Mozgáskorlátozottak Egyesületének helyi csoportja karolja fel.

Ezeknek a civil szervezeteknek a működését önkéntesek rendszeresen segítik.

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Az önkormányzat megállapodásban rögzített partnerségi viszonyt több civil szervezettel alakított ki: a Mezőkovácsházi Torna Egylettel, a polgárőr egyesülettel, a városgondnoksággal és az Adományok Háza Egyesülettel. Létrejött a Civil Kerekasztal Fórum, mellyel a testület által elfogadott Civil Konceptióban szabályozott módon működik együtt az önkormányzat. Megállapodásban nem rögzített jó partneri kapcsolatot ápol az önkormányzat a Vöröskereszt helyi szervezetével, a Mozgáskorlátozottak Egyesületével, a nyugdíjas egyesületekkel, a M.A.SZ.K. Egyesülettel, valamint a Román Nemzetiségi önkormányzattal is.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Önkormányzatunk más önkormányzatokkal feladat-ellátási megállapodás alapján látja el az alábbi szolgáltatásokat: Központi Orvosi Ügyelet, Szenvedélybetegek közösségi ellátása, Támogató Szolgálat Az Ökumenikus segélyszervezettel kötött megállapodás alapján biztosítja a Családok Átmeneti Otthona szolgáltatást.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Roma Nemzetiségi Önkormányzat jelenleg nem működik a településen, a célcsoport számára érdekképviselési szempontból szükséges lenne. Jelenleg Román Nemzetiségi önkormányzat működik a városban, amely szervezi a településen élő románság kulturális életét, elősegíti a közszolgáltatásokhoz való anyanyelvi hozzáférés lehetőségét és érdekvédelmét is ellátja.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A városban több, a célcsoportokat megcélzó civil szerveződés működik. A Mozgáskorlátozottak Egyesületének helyi csoportja a fogyatékkal élők érdekképviselését és megsegítését vállalta fel, míg a nyugdíjas egyesületek az idősek érdekeit képviselik és az idősek aktív szabadidős tevékenységét koordinálják, szervezik. Az Adományok Háza Egyesület tevékenysége valamennyi célcsoportra irányul.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

For-profit szereplők nem vesznek részt a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

Az esélyegyenlőségi program készítése során az intézmények, civil szervezetek képviselői lehetőséget kaptak arra, hogy javaslataikkal, véleményükkel segítsék a végleges terv kialakítását. A lehetőséggel nem minden szervezet élt. Mezőkovácsháza Város Önkormányzata Települési Esélyegyenlőségi Programjában fontos szerepet tölt be a program megvalósulásának nyomon követése. Ennek eszközei:

- Az eredményesség értékelése, ellenőrzése két évente történik. Az értékelés eredményeinek nyilvánossá tétele kapcsán a személyes adatok védelmének biztosítására kiemelkedő figyelmet kell fordítani.

- Szükséges minden elérhető eszközt és helyi médiumot bevonni (honlap, tájékoztató kiadványok, rendezvények, lakossági fórumok, helyi sajtó stb.) a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

-A kétévenkénti értékeléskor feltárt hiányosságok felszámolására külön intézkedési tervet kell készíteni, amelyben meghatározásra kerülnek a célkitűzések, tevékenységek, felelősök, határidők, sikerkritériumok.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

Mezőkovácsháza Város Önkormányzatának Települési Esélyegyenlőségi programja a település minden polgárának életét érinti, ezért a képviselő testületi véleményezés és elfogadást követően a program széleskörű nyilvánosságot kap a település honlapján a megismerés és az esetleges módosításra vonatkozó javaslatok érdekében.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításának összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	„Szegénység kultúrájának” mint öröklődő életstílusnak a kialakulása	A családok ösztönzése életvitelük, gazdálkodási szokásaik tudatos változtatásra, az egészségügyi prevenció jelentőségének tudatosítása. Megfelelő, biztonságos lakókörnyezet kialakítása, esztétikailag is megfelelően kialakított lakókörnyezet rendbetartása.
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Roma lakosság érdekérvényesítésének hiánya, alulképzettség	Roma önkormányzat vagy civil szervezet megalakulásának szorgalmazása, tanulásra, életmód váltásra ösztönzés elsősorban az óvodás és általános iskolás korosztályban. Romák visszavezetése a munka világába
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlen esélyei, a településen belüli biztonságos közlekedés részleges hiánya miatt	Kerékpárút felújítása, kerékpárút hálózat bővítése, belterületi utak, járdák felújítása, építése. Közösségi tér kialakítása.

Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Településen megjelenő leggyakoribb megbetegedések kezeléséhez szükséges szakrendelések elérhetőségének távolsága, valamint a felnőtt rehabilitációs lehetőségek korlátozottsága.	Meglévő szakrendelések bővítése. A helyi adottságok, ivóvíz és gyógyvíz rehabilitációs szintéreként történő fejlesztése.
Gyermekek	A család szociokulturális szerepe nem megfelelő	A család szerepének erősítése. A szociokulturális és társadalmi hátrányok enyhítése
Gyermekek	Egyre magasabb számú pszichés megsegítésre szoruló gyermek, pszichológus szakember hiánya	Pszichológus szakemberek minél magasabb óraszámában történő alkalmazása a településen
Gyermekek	A speciális nevelési szükségletű gyermekek (SNI, BTMN) aránya minden korosztályban magas	Korai fejlesztés, fejlesztés megkezdése már bölcsődében, óvodában. Szakemberek képzése a fejlesztések elérhetősége érdekében.
Idősek	Az idősek életkoruk, egészségi állapotuk és jövedelmi helyzetük miatt korlátozottan férnek hozzá az életminőséget javító és elszigetelődést enyhítő információkhoz és programokhoz	Életmód és életminőség javító programok hosszú távú elérésének biztosítása. A településen belül a közlekedés infrastruktúra és közlekedésbiztonság javítása (járdák, kerékpárutak, közvilágítás)
Idősek	Önkormányzati fenntartású bentlakásos elhelyezést biztosító intézmény hiánya	Önkormányzati fenntartású bentlakásos intézmény kialakítása
Nők	A nők növekvő életkorral párhuzamos elmagányosodása, időskori problémákkal való fokozottabb érintettsége	A prevenciót szolgáló egészséges életmód és életminőség javító programok és egészségügyi szűrések népszerűsítése, kiemelt figyelemmel a magas halálozási mutatókkal rendelkezők vonatkozásában.
Nők	A munkahelyeken és a kisgyermeket nevelő köznevelési intézményekben a családbarát szemlélet hiánya, atipikus munkahelyek hiánya	A munkaidők és a rendelkezésre állási idők összehangolása, munkahelyeken családbarát rugalmas munkaidő vizsgálata és lehetőség szerinti bevezetése, otthonról végezhető távmunka bevezetése
Fogyatékkal élők	A fogyatékkal élők foglalkoztatása a településen sem integráltan sem védett formában nem biztosított	A szociális foglalkoztatás kialakítása és a helyi szükségletek szerinti biztosítása. Törekvés a közintézményekben akadálymentes munkahelyek kialakítására.
Fogyatékkal élők	A szolgáltatások, közösségi terek akadálymentes elérhetősége elégtelen	Akadálymentesített szabadidő parkok, közterek kialakítása. Alapvető szolgáltatások elérhetőségének javítása a

		célcsoport számára.
--	--	---------------------

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A családok ösztönzése életvitelük, gazdálkodási szokásaik tudatos változtatásra, az egészségügyi prevenció jelentőségének tudatosítása. Megfelelő, biztonságos lakókörnyezet kialakítása, esztétikailag is megfelelően kialakított lakókörnyezet rendbetartása. Roma önkormányzat vagy civil szervezet megalakulásának szorgalmazása, tanulásra életmód váltásra ösztönzés elsősorban az óvodás és általános iskolás korosztályban. Romák visszavezetése a munka világába. Kerékpárút felújítása, kerékpárút hálózat bővítése, belterületi utak, járdák felújítása, építése. Közösségi tér kialakítása. Meglévő szakrendelések bővítése. A helyi adottságok, ivóvíz és gyógyvíz rehabilitációs színtérként történő fejlesztése.	- Partnerségi megállapodásban résztvevők képviselői - Mezőkovácsháza Város Önkormányzata, Helyi és más települési közoktatási – főleg középiskolai - intézmények vezetői Kalocsa Róza Kft., Foglalkoztatási Osztály, Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ, Igazgatási Iroda Pénzügyi Iroda, Műszaki Iroda, tervezők Mezőkovácsházi Csanád Vezér Általános Iskola és Alapvető Művészeti Iskola, Békés Megyei Hunyadi János Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium Mezőkovácsházi Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde, Vöröskereszt helyi alapszervezete
Gyermekek	A család szerepének erősítése. A szociokulturális és társadalmi hátrányok enyhítése. Pszichológus szakemberek minél magasabb óraszámában történő alkalmazása a településen. Korai fejlesztés, fejlesztés megkezdése már bölcsődében, óvodában. Szakemberek képzése a fejlesztések elérhetősége érdekében.	Békéscsabai Tankerületi Központ, Mezőkovácsházi Csanád Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Mezőkovácsházi Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde, egyházak, Kalocsa Róza Kft., Mezőkovácsházi Városi Könyvtár, Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ, Pedagógiai Szakszolgálat, Egészségfejlesztési Iroda
Idősek	Életmód és életminőség javító programok hosszú távú elérésének biztosítása. A településen belül a közlekedés infrastruktúra és közlekedésbiztonság javítása (járdák, kerékpárutak, közvilágítás). Önkormányzati fenntartású bentlakásos intézmény kialakítása.	Mezőkovácsháza Város Önkormányzata Pályázatírók, közintézmények, érdekképviseleti szervek, nyugdíjas egyesületek Képző intézmény Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ, nyugdíjas klubok, egyesületek
Nők	A prevenciót szolgáló egészséges életmód és életminőség javító programok és egészségügyi szűrések népszerűsítése, kiemelt figyelemmel a magas halálozási mutatókkal	munkáltatók, és köznevelési intézmények, Egészségfejlesztési Iroda, Népegészségügyi Osztály, képző szervek, Foglalkoztatási Osztály

	rendelkezők vonatkozásában. A munkaidők és a rendelkezésre állási idők összehangolása, munkahelyeken családbarát rugalmas munkaidő vizsgálata és lehetőség szerinti bevezetése.	
Fogyatékkal élők	A szociális foglalkoztatás kialakítása és a helyi szükségletek szerinti biztosítása. Törekvés a közintézményekben akadálymentes munkahelyek kialakítására. Akadálymentesített szabadidő parkok, közterek kialakítása. Alapvető szolgáltatások elérhetőségének javítása a célcsoport számára.	Mezőkovácsháza Város Önkormányzata, Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ, intézmények, önkormányzati gazdasági társaságok, Mozgáskorlátozottak Egyesülete

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a mélyszegénységben élők és romák megfelelő életvitele, foglalkoztatása és érdekképviselése biztosított. Ahol a szolgáltatások elérhetősége a kerékpárút hálózat bővítésével, belterületi utak javításával, járdák felújításával valamennyi célcsoport számára biztosított. Biztonságos lakókörnyezet és közösségi terek kialakításával az életmód, életminőség javító programokkal az itt élés minőségi színvonalának emelése.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők helyzete a foglalkoztatottak számának emelésével javuljon.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek megfelelő ellátást – „szegénység „csökkentését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek civil szerveződésekbe való bevonására. Az alacsony jövedelemmel rendelkező idős korosztály számára intézményi elhelyezés szükségletének kialakulásakor a bentlakásos intézmény elérésének lehetővé tételé.

A munkahelyeken a családbarát szemlélet kialakításával a kisgyermeket nevelő nők segítése a munkaerő piacon és a gyermekfelügyeletben.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők szolgáltatásokhoz és közösségi terekhez való hozzáférési esélyének javítására és a szociális foglalkoztatás lehetőségének megteremtésére.

Intézkedési tervek:

a) mélyszegénységben élők és romák

Intézkedés címe	A családok ösztönzése életvitelük, gazdálkodási szokásaik tudatos változtatásra, az egészségügyi prevenció jelentőségének tudatosítása. Megfelelő, biztonságos lakókörnyezet kialakítása, esztétikailag is megfelelően kialakított lakókörnyezet rendben tartása
Feltárt probléma (kiinduló értékkel)	„Szegénység kultúrájának” mint öröklődő életstílusnak a kialakulása
Célok – Általános megfogalmazás és rövid, közép és hosszú távú időegységekre bontásban	Rövidtávon (1 év): <ul style="list-style-type: none"> - a folyamatban lévő a célcsoportot érintő pályázati programokban való aktív részvétel - Partnerségi megállapodások megkötése - Lakosság tájékoztatása Középtávon (3 év): <ul style="list-style-type: none"> - közfoglalkoztatás és kompetencia fejlesztés révén az értékrend és szemléletmód formálása - egészségtudatos és környezettudatos életmód kialakítása Hosszútávon (5 év) <ul style="list-style-type: none"> - a munkaalapú társadalom értékeinek elfogadtatása
Tevékenységek (beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ul style="list-style-type: none"> - munkáltatók felkeresése – partnerségi szerződések megkötése - szükségletfelmérés, programokba, képzésekbe történő bevonás - lakossági tájékoztató a biztonságos lakókörnyezet kialakításáról - a közfoglalkoztatásban a munkamódszerek hatékonyabb és eredményesebb alkalmazása
Résztevők és felelősök	<ul style="list-style-type: none"> - Partnerségi megállapodásban résztvevők képviselői - önkormányzat, Mezőkovácsházi Településgazdálkodási Kft., intézmények felelős: polgármester, ügyvezető, intézményvezetők
Partnerek	A résztvevőkön kívül: helyi kis és közép vállalkozások, civil szervezetek, alapítványok, pályázati partnerek, egyházak, EFI
Határidők (pontokba szedve)	Rövid táv: 2019. december 31. Közép táv: 2021. december 31. Hosszú táv: 2023. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon) valamint fenntarthatósága	<ul style="list-style-type: none"> - partnerségi megállapodások száma - programokon és képzésben résztvevők száma - közfoglalkoztatás eredményessége - ellátott feladatok mennyisége Dokumentálás: kötelező dokumentációs rend alkalmazásával Fenntarthatóság: pályázati finanszírozás útján a képzések, foglalkoztatás, feltételeinek biztosítása megoldott. Pályázati lehetőségek híján a résztvevő partnerek anyagi, természetbeni hozzájárulása

Kockázatok és csökkentésük eszközei	Generációkon keresztül rögzült rossz szocializációs minta – reklám, meggyőzés, az emberek megfelelő tájékoztatása útján. Hosszú távon a foglalkoztatáson és pozitív minták útján csökkenteni a rossz szocializációs mintát.
Szükséges források	Pályázati forrás Résztevő partnerek anyagi hozzájárulása

Intézkedés címe:	Meglévő szakrendelések bővítése. A helyi adottságok, gyógyvíz rehabilitációs szintéreként történő fejlesztése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Településen megjelenő leggyakoribb megbetegedések kezeléséhez szükséges szakrendelések elérhetőségének távolsága, valamint a felnőtt rehabilitációs lehetőségek korlátozottsága
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A foglalkoztatásba történő bevonás esélyegyenlőségének javítása érdekében a vezető megbetegedések kezeléséhez és rehabilitációhoz való hozzáférés javítása Rövid távú cél (1 év): A háziorvosok bevonásával szükségletfelmérés a vezető megbetegedések kezeléséhez szükséges szakrendelések tervezéséhez Középtávú cél (3 év): Megvizsgálni a felmérés alapján a szakrendelések kapacitásbővítésének lehetőségét. A gyógyvíz minősítésének megőrzése, rehabilitációs céllal történő hasznosításának megtervezése Hosszú távú terv (5 év): A foglalkoztatási esélyegyenlőség javításának érdekében a gyógyvíz rehabilitációs célú hasznosításának lehetővé tétele pályázati úton vagy befektetők bevonásával
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Szükséglet felmérés 2. Kapacitásbővítés lehetőségének megvizsgálása és a bővítés meghatározása 3. gyógyvízzé minősítés 4. a gyógyvíz rehabilitációs céllal történő hasznosításának megtervezése 5. a gyógyvíz rehabilitációs céllal történő felhasználásának lehetővé tétele
Résztevők és felelős	önkormányzat, házi orvosok, szakrendelők ügyvezetői, célcsoport tagjai, strandfürdő üzemeltetője Felelős: polgármester
Partnerek	Kalocsa Róza Kft., szakrendelések, Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ, Igazgatási Iroda, műszaki iroda
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid táv: 2019. december 31. Közép táv: 2021. december 31. Hosszú táv: 2023. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A településen elérhető szakrendeléseknek a felmérés alapján történő átstrukturálása vagy kialakítása.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érdeklődés hiánya, a célcsoport tagjai nem jelennek meg a programokon, tanácsadáson – motiválás, a felmérésben nem releváns adatok közlése

Szükséges erőforrások	Külső, pályázati erőforrás, humán erőforrás
-----------------------	---

Intézkedés címe:	Kerékpárút felújítása, kerékpárút hálózat bővítése, belterületi utak, járdák felújítása, közösségi tér kialakítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlen esélyei a településen belüli biztonságos közlekedés részleges hiánya miatt
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A kerékpárral való közlekedés feltételeinek javítása, biztonságosabbá tétele 1. Rövid távú cél (1 év): A belterületi utak és járdák műszaki felmérése, szükséges költségek tervezése, tervek elkészítése. A kerékpárutak további építése 2. Középtávú terv (3 év): Kerékpárút befejezése, közösségi tér kialakítása, 3. Hosszú távú terv (5 év): Belterületi utak, járdák felújításának ütemezett megvalósítása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. A belterületi utak és járdák műszaki felmérése, szükséges költségek tervezése, tervek elkészítése, megvalósítás ütemezése 2. Meglévő kerékpárút felújítás, új építése 3. Térbútorok, padok, lámpatestek kihelyezése, közösségi tér létesítése
Résztevők és felelős	Önkormányzat, polgármester,
Partnerek	Pénzügyi Iroda, Műszaki Iroda, tervezők, pályázati kivitelezők
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid táv: 2019. december 31. Középtáv: 2021. december 31. Hosszú táv: 2023. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A kerékpárút műszaki felmérése és szükséges tervek elkészítése 100 % 1 év alatt Közösségi tér kialakítása 3 év Belterületi utak és járdák műszaki felmérése és ütemterv készítése 5 év alatt
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pályázat nem kerül, kiírásra vagy nem nyer a pályázat a belső erőforrás elégtelen, folyamatos kivitelezési áremelkedések- pontos tervek és költségvetés, ahol lehetőség adódik, tartalék képzése
Szükséges erőforrások	Külső, pályázati erőforrás, belső költségvetési forrás, fejlesztési célú hitel

Intézkedés címe:	Roma önkormányzat vagy civil szervezet megalakításának szorgalmazása, tanulásra és életmód változtatásra ösztönzés elsősorban az óvodás és az általános iskolás korosztályban. Romák visszavezetése a munka világába
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Roma lakosság érdekérvényesítésének hiánya, alulképzettség

Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Legyen olyan roma szervezet, amely a településen képviselni tudja a roma lakosság érdekeit, közreműködik az alulképzettség és munkanélküliség leküzdésében 1. Rövidtávú cél (1 év): közmunkaprogramban romák foglalkoztatása 2. Középtávú cél (3 év): Roma Nemzetiségi Önkormányzat vagy civil szervezet létrehozása 2. Hosszú távú terv (5 év): Tanulmányi ösztöndíj alapítása. Roma nyelvi és népismereti, néphagyomány foglalkozások az óvodában és az általános iskolában
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. közmunkaprogram keretében romák foglalkoztatása. 2. Roma Nemzetiségi Önkormányzat választásának ösztönzése 2019-ben vagy civil szerveződés megalakulásának ösztönzése 3. A nemzetiségi önkormányzaton vagy civil szervezeten keresztül tanulmányi ösztöndíjak alapítása az általános iskolai tanulók részére 4. Roma nyelv, népismeret és néphagyomány oktatása az általános iskolában és az óvodában
Résztevők és felelős	Célcsoport tagjai, önkormányzat, felelős: polgármester
Partnerek	Mezőkovácsházi Csanád Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Békés Megyei Hunyadi János Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium, Mezőkovácsházi Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde, Roma Nemzetiségi Önkormányzat vagy civil szervezet
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid táv: 2019. december 31. Közép táv: 2021. december 31. Hosszú táv: 2023. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Közmunkaprogramban foglalkoztatottak legalább 5 %-a roma. Megalakul a Román Nemzetiségi Önkormányzat vagy civil szervezet. Tanulmányi ösztöndíjban részesülhessen az 5. év végére legalább 3 roma iskolás. A roma nyelv és népismeret foglalkozáson a roma gyermekek részvétele legalább 30 %-os legyen.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nem alakul meg a Roma Nemzetiségi Önkormányzat vagy civil szervezet
Szükséges erőforrások	humán erőforrás

b) gyerekek

Intézkedés címe:	Korai fejlesztés, fejlesztés megkezdése már bölcsődében, óvodában. Szakemberek képzése a fejlesztések elérhetősége érdekében
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A speciális nevelési szükségletű gyermekek (SNI, BTMN) aránya minden korosztályban magas
Célok - Általános megfogalmazás és	A gyermekkorosztályban a speciális nevelési szükségletből eredő hátrányok csökkentése. 1. Rövid távú cél (1 év): az előírt fejlesztésekre történő eljutás

rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	lehetőségének biztosítása 2. Középtávú cél (3 év): A speciális igényeknek megfelelő szakember elegendő óraszámában történő alkalmazása 3. Hosszú távú cél (5 év): Az SNI-s és BTMN-s gyermekek száma felmenő rendszerben csökken
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Fejlesztési szükségletek felmérése 2. A fejlesztésekhez igazodó szakemberszükséglet biztosítása 3. Együttműködés a Békéscsabai Tankerületi Központtal a szakemberhiány leküzdésében
Részvevők és felelős	köznevelési intézmények, bölcsőde, Pedagógiai Szakszolgálat, érintett gyermekek és családjuk, Önkormányzat, felelős: Polgármester
Partnerek	Békéscsabai Tankerületi Központ, civil szervezetek, védőnők, gyermekorvos
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid táv: 2019. december 31. Közép táv: 2021. december 31. Hosszú táv: 2023. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávú), valamint fenntarthatósága	a fejlesztést biztosító szakemberek óraszámának növekedése speciális szükségletű gyermekek minél korábbi életkorban történő kiszűrése és adekvát fejlesztésben részesítése BTMN-s gyermekek életkorral növekvő csökkenő tendenciájának megfordítása SNI-s gyermekek önmagához képest történő fejlesztésével eredményeik javítása
Kockázatok és csökkentésük eszközei	képzett szakember hiánya, együttműködés hiánya, megfelelő számú fejlesztési óra finanszírozásának hiánya
Szükséges erőforrások	Pályázati forrás, civil szervezetek közreműködése

Intézkedés címe:	A szociokulturális és társadalmi hátrányok enyhítése A család szerepének erősítése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A család szociokulturális szerepe nem megfelelő
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Felelősségteljesebb és tudatosabb gyermeknevelésre való ösztönzés. Rövid távon (1 év) : családi életre nevelés az óvodában és az iskolai osztályfőnöki órákon Közép távon (3 év): szülői szerepek erősítése, gyermeknevelést segítő programok, előadások szervezése, szemléletformálás Hosszú távon (5 év): A rossz nevelési mintákból eredő egyéni és társadalmi problémák enyhítése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Együttműködés a Békéscsabai Tankerületi Központtal az iskolai családi életre nevelés érdekében. Az óvoda Pedagógiai programjába beépíteni a családi életre nevelést és hittant. 2. Szakemberek bevonásával a tudatos szülővé válás érdekében előadások, programok szervezése

Résztevők és felelős	gyermeket nevelő családok, köznevelési intézmények, Pedagógiai Szakszolgálat Felelős: polgármester
Partnerek	Békéscsabai Tankerületi Központ, egyházak, Kalocsa Róza Kft., Mezőkovácsházi Városi Könyvtár, Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ, Pedagógiai Szakszolgálat
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid táv: 2019. december 31. Közép táv: 2021. december 31. Hosszú táv: 2023. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Együttműködési megállapodások Programot megvalósító szakemberek, előadók száma Programba részt vevők száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Szakember hiány, anyagi forrás hiánya – pályázati forrásból Érdeklődés hiánya a célcsoport részéről – motiválás
Szükséges erőforrások	Pályázati forrás

Intézkedés címe:	Pszichológus szakemberek minél magasabb óraszámban történő alkalmazása a településen
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Egyre magasabb számú pszichés megsegítésre szoruló gyermek, pszichológus szakember hiánya
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A családok életminőségének és jövedelmi helyzetének javítása. 1. Középtávú cél (3 év): Valamennyi megsegítésre szoruló gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő óraszámban megkapja a pszichológusi segítséget 2. Hosszú távú cél (5 év): Mentálisan ép és érzelmileg stabil gyermekközösség kialakulásának támogatása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. A Pedagógiai Szakszolgálatnál meglévő szakember heti óraszámának emelése 2. A szakember állomány elérhetőségének, terheltségének felmérése 3. Helyi szakemberek képzése
Résztevők és felelős	Megsegítésre szoruló gyermekek, családok, szakemberek
Partnerek	Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ, Mezőkovácsházi Csanád Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Békés Megyei Hunyadi János Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium, Mezőkovácsházi Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde, Pedagógiai Szakszolgálat
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid táv: 2019. december 31. Közép táv: 2021. december 31. Hosszú táv: 2023. december 31.

Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Pszichológus szakember tevékenység végzése heti 40 órában. Csökken a megsegítésre szoruló gyermekek száma és a problémák súlyossága. Állandó óvoda és iskola pszichológus alkalmazása
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Szakemberhiány, anyagi forrás hiánya
Szükséges erőforrások	Pályázati forrás

c) nők

Intézkedés címe	A prevenciót szolgáló egészséges életmód és életminőség javító programok és egészségügyi szűrések népszerűsítése, kiemelt figyelemmel a magas halálozási mutatókkal rendelkezők vonatkozásában
Feltárt probléma (kiinduló értékkel)	A nők növekvő életkorral párhuzamos elmagányosodása, időskori problémákkal való fokozottabb érintettsége
Célok – Általános megfogalmazás és rövid, közép és hosszú távú időegységekre bontásban	Általános: elmagányosodás megelőzése, életminőség javítása Rövidtávon (1 év): - egészséges életmódprogramok és szűrések népszerűsítése Középtávon (3 év): - az önálló életvitel megfelelő életminőségben történő megtartása, aktív közösségi élet Hosszútávon (5 év): - aktív életmód minél magasabb életkorig történő megőrzése
Tevékenységek (beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- információgyűjtés, igényfelmérés, helyzetelemzés - programok, szűrések népszerűsítése - az aktív életmód megőrzését szolgáló szellemi és fizikai tevékenységek szervezése
Részvevők és felelősök	Egészségfejlesztési Iroda, Kalocsa Róza Kft. szakemberek, felelős: polgármester
Partnerek	civil szervezetek, önkéntesek
Határidők (pontokba szedve)	Rövid táv: 2019. december 31. Közép táv: 2021. december 31. Hosszú táv: 2023. december 31.

Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon) valamint fenntarthatósága	Rövidtávú (1 év): a szűrőprogramokon való minél nagyobb számú és rendszeres megjelenés Középtávú (3 év): az aktív életmód tudatos megőrzésére törekvés a fizikai és szellemi képességek fenntartását célzó programokon történő részvétellel, közösségi életben való részvétel növekedése Hosszú távú (5 év): A halálozási mutatók csökkenése
Kockázatok és csökkentésük eszközei	megfelelő motiváció hiánya, szakember hiány - motiválás Költségvetési forrás biztosítása – pályázatok, szponzorok
Szükséges források	Épület Humán erőforrás Költségvetési forrás

Intézkedés címe	A munkaidők és a rendelkezésre állási idők összehangolása, munkahelyeken családbarát rugalmas munkaidő vizsgálata és lehetőség szerinti bevezetése
Feltárt probléma (kiinduló értéke)	A munkahelyeken és a kisgyermeket nevelő köznevelési intézményekben a családbarát szemlélet hiánya, atipikus munkahelyek hiánya
Célok – Általános megfogalmazás és rövid, közép és hosszú távú időegységekre bontásban	Munkahelyeken a családbarát szemlélet bevezetése, rugalmas munkaidő kialakítása, a távmunka lehetőség szerinti bevezetése Rövidtávon (1 év): fel kell mérni a munkahelyek és köznevelési intézmények munkaidő összehangolásának lehetőségét Középtávon (3 év): A nőket foglalkoztató munkahelyek és a kisgyermeket fogadó köznevelési intézmények nyitvatartási idejének összehangolása Hosszútávon (5 év): Rugalmas munkaidő és otthonról végezhető távmunka bevezetésének ösztönzése a gyermeket nevelő nőket foglalkoztató munkahelyeken
Tevékenységek (beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ul style="list-style-type: none"> - szükségletfelmérés - Stratégia kidolgozása, partnerek felkutatása - Szükséges intézményi alapidokumentációk módosítása
Résztevők és felelősök	Célcsoport tagjai, önkormányzat, köznevelési intézmények, CSAK központ Felelős: Polgármester
Partnerek	munkáltatók
Határidők (pontokba szedve)	Rövid táv: 2019. december 31. Közép táv: 2021. december 31. Hosszú táv: 2023. december 31.

Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon) valamint fenntarthatósága	Rövid távon (1 év) : helyzetelemzés elkészítése Közép távon (3 év): stratégiai terv kidolgozása az intézmények és a munkahelyek számára is elfogadható formában, a köznevelési intézmények nyitvatartási idejének növelése Hosszú távon (5 év): rugalmas munkaidő és távmunka bevezetése több munkahelyen
Kockázatok és csökkentésük eszközei	munkahelyi vezetők ellenállása - motiválás együttműködő partnerek hiánya – tájékoztatás, motiválás
Szükséges források	Humán erőforrás, pályázati forrás

d) Idősek

Intézkedés címe	Életmód és életminőség javító programok hosszú távú elérésének biztosítása. A településen belül a közlekedés infrastruktúra és közlekedésbiztonság javítása (járdák, kerékpárutak, közvilágítás)
Feltárt probléma (kiinduló értékkel)	Az idősek életkoruk, egészségi állapotuk és jövedelmi helyzetük miatt korlátozottan férnek hozzá az életminőséget javító és elszigetelődést enyhítő információkhoz és programokhoz
Célok – Általános megfogalmazás és rövid, közép és hosszú távú időegységekre bontásban	A közlekedés- és közbiztonság javításával az információkhoz és programokhoz való hozzájutás esélyegyenlőségének megteremtése Rövid táv (1 év): közvilágítás fejlesztése, térfigyelő rendszer bővítésével vagy mobilizálásával a közbiztonság javítása Közép táv (3 év): életminőséget javító és elszigetelődést megelőző programok szervezése, információkhoz való hozzájutás segítése Hosszú táv (5 év): a tervezett kerékpárutak és járdák építésével nő az idősek esélyegyenlősége a szolgáltatásokhoz és életminőséget javító programokhoz való hozzáféréshez
Tevékenységek (beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ul style="list-style-type: none"> - felmérés készítése az idősek által kevésbé biztonságosnak tartott utca- és településrészekről - a célcsoportot érintő aktuális információk hagyományos módon is (önkormányzati tájékoztató, szórólapok, hirdető táblák) történő közzététele - életmódjavító és elszigetelődést megelőző programok állandó elérhetővé tétele
Résztevők és felelősök	Célcsoport tagjai, Önkormányzat, EFI, Kalocsa Róza Kft. Mezőkovácsházi Városi Könyvtár Polgármester
Partnerek	program megvalósítók, előadók

Határidők (pontokba szedve)	Rövid táv: 2019. december 31. Közép táv: 2021. december 31. Hosszú táv: 2023. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon) valamint fenntarthatósága	Rövid táv (1 év): Térfigyelő kamerák számának növelése Közép táv (3 év): a közbiztonság javulásával a programokon való megjelenők száma nő a célcsoportból Hosszú táv (5 év): A szervezett programok hosszú távú elérésének lehetősége
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Forrás hiánya a közbiztonság fejlesztésére- pályázati források felkutatása Célcsoport érdektelensége- motiváció A szervezett programok fenntarthatósága- finanszírozás, pályázati források felkutatása
Szükséges források	- humán erőforrás - pályázati forrás

Intézkedés címe	Önkormányzati fenntartású bentlakásos elhelyezést biztosító intézmény kialakítása
Feltárt probléma (kiinduló értékkel)	Önkormányzati fenntartású bentlakásos elhelyezést biztosító intézmény hiánya.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid, közép és hosszú távú időegységekre bontásban	Rövid távon (1 év): A szükségletek felmérése, szükséges tervek elkészítése Közép távon (3 év): Pályázati források, beruházók felkutatása, pályázatok benyújtása, beruházás finanszírozása Hosszú távon (5 év): Megfizethető bentlakásos intézményi elhelyezés biztosítása településünkön
Tevékenységek (beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- Szükséglet felmérés - Szakemberek bevonásával pályázatok elkészítése, forrás biztosítása, építési tervek/engedélyek előkészítése
Résztevők és felelősök	Célcsoport tagjai, önkormányzat Felelős: polgármester
Partnerek	Pályázatiírók, közintézmények, érdekképviselői szervek, nyugdíjas egyesületek
Határidők (pontokba szedve)	Rövid táv: 2019. december 31. Közép táv: 2021. december 31. Hosszú táv: 2023. december 31.

Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon) valamint fenntarthatósága	Rövid távon felmérés, tervek elkészítése Közép távon pályázati anyag előkészítése, építési tervek/engedélyek elkészítése Hosszú táv: forrás biztosítása a működtetéshez
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nem kerül kiírásra pályázat.
Szükséges források	Pályázati forrás

e) fogyatékkal élők

Intézkedés címe	A szociális foglalkoztatás kialakítása és a helyi szükségletek szerinti biztosítása. Törekvés a közintézményekben akadálymentes munkahelyek kialakítására.
Feltárt probléma (kiinduló értékkel)	A fogyatékkal élők foglalkoztatása a településen sem integráltan sem védett formában nem biztosított
Célok – Általános megfogalmazás és rövid, közép és hosszú távú időegységekre bontásban	A fogyatékkal élők foglalkoztatásának javítása, akadálymentes munkahelyek kialakítása a közintézményekben. Rövid távon (1 év): Adatbázis elkészítése a célcsoportban a képezésekről és a foglalkoztatási igényről. Közép távon (3 év): A településen kialakításra kerülő szociális foglalkoztató kapacitásának felmérése és az elkészült adatbázis hozzáigazításának lehetősége. Hosszú távon (5 év): összes közintézményben a teljes körű akadálymentesítés megvalósítása
Tevékenységek (beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ul style="list-style-type: none"> - Szociális foglalkoztató fenntartójával történő egyeztetés - Közintézmények műszaki felülvizsgálata - Műszaki tervek, költségvetés elkészítése - Szakemberek bevonásával pályázatok elkészítése, költségvetési forrás biztosítása - Akadálymentesítés megvalósítása
Résztevők és felelősök	önkormányzat, közintézmények, Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Polgármester
Partnerek	pályázatírók, közintézmények, érdekképviselői szervek

Határidők (pontokba szedve)	Rövid táv: 2019. december 31. Közép táv: 2021. december 31. Hosszú táv: 2023. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon) valamint fenntarthatósága	Település szintű adatbázis elkészülése Rövid távon (1 év): Település szintű adatbázis elkészülése a célcsoporton belül a foglalkoztatásra való igény felmérése. Közép távon (3 év): A település szintű igények és a megépülő szociális foglalkoztató kapacitásának függvényében egyeztetés az SZGYF-vel a foglalkoztatásról. Hosszú távon (5 év): A közintézményekben akadálymentesített munkahelyek kialakítása.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Anyagi forrás hiánya, pályázatok hiánya, együttműködés hiánya forrás felkutatása, szponzorok felkutatása
Szükséges források	<ul style="list-style-type: none"> - pályázati forrás - anyagi fedezet - szakember biztosítása az adatbázis elkészítéséhez

Intézkedés címe	Akadálymentes szabadidő parkok, közterek kialakítása. Alapvető szolgáltatások elérhetőségének javítása a célcsoport számára.
Feltárt probléma (kiinduló értékkel)	A szolgáltatások, közösségi terek akadálymentes elérhetősége elégtelen
Célok – Általános megfogalmazás és rövid, közép és hosszú távú időegységekre bontásban	Nem biztosított a településen a közterek, közterületek akadálymentes megközelítése, igénybevétele. Rövidtávú cél (1 év): A közterek és a közösségi terek akadálymentesítetttségének felmérése. Középtávú cél (3 év): Új szolgáltatások indításához szükséges hatósági eljárásoknál az akadálymentesítetttség szempontjának érvényesítése. Hosszú távú cél (5 év): Akadálymentes közterületek és a szolgáltatások javuló elérhetősége.
Tevékenységek (beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1. Közterületek, közösségi terek felmérése 2. Akadálymentesítésre vonatkozó tervek, költségvetés elkészítése 3. Források felkutatása 4. Szolgáltatások, vállalkozások segítése az akadálymentesítés kialakításában.
Résztevők és felelősök	önkormányzat, szolgáltatások Polgármester, intézményvezetők
Partnerek	Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ, intézmények, önkormányzati gazdasági társaságok, Mozgáskorlátozottak Egyesülete

Határidők (pontokba szedve)	Rövid táv: 2019. december 31. Közép táv: 2021. december 31. Hosszú táv: 2023. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon) valamint fenntarthatósága	Rövid távon (1 év): felmérés készül a fejlesztendő területekről Közép távon (3 év): Akadálymentesített közterek, parkok, közösségi terek számának növekedése. Hosszú távon (5 év): Az akadálymentesített szolgáltatások, vállalkozások számának emelkedése.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nem írnak, ki pályázatot vagy nem nyer
Szükséges források	Humán erőforrás, Pályázati forrás

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	A helyzetlelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I.	Roma Önkormányzat vagy civil szervezet megalkotásának, szorgalmazása, tanulásra és életmód változtatásra ösztönzés elsősorban az óvodás és az általános iskolás korosztályban. Romák visszavezetése a munka világába.	Legyen olyan roma szervezet, amely a településen képviselni tudja a roma lakosság érdekeit, közreműködik az alulképzettség és a munkanélküliség leküzdésében. Rövid táv: (1 év) közmunkaprogramban romák foglalkoztatása Közép táv: (3 év) Roma Nemzetiségi Önkormányzat vagy civil szervezet létrehozása. Hosszú táv: (5 év) tanulmányi ösztöndíj alapítása. Roma nyelvi és népismereti, néphagyomány foglalkozások az óvodában és az általános iskolában.	Szociális szolgáltatástervezési koncepció	1. Közmunkaprogram keretében romák foglalkoztatása 2. Roma Nemzeti Önkormányzat választásának ösztönzése 2019-ben, vagy civil szerveződéssel megalkotásának ösztönzése. 3. A nemzetiségi önkormányzaton vagy civil szervezeten keresztül tanulmányi ösztöndíjak alapítása az általános iskolai tanulók részére 4. Roma nyelv, népismeret és néphagyomány oktatása az általános iskolában és óvodában.	polgármester	2023.12.31.	Megalakul a Roma Nemzeti Önkormányzat vagy civil szervezet. Közmunkaprogramban foglalkoztatottak száma 5%-a roma 3. évben. Tanulmányi ösztöndíjban részesülhessen az 5. év végére legalább 3 roma iskolás. A roma nyelv és népismeret foglalkozáson a roma gyermekek részvétele legalább 30%-os	Humán erőforrás	Roma Önkormányzat munkájának támogatása

Intézkedés sorszáma	A Az intézkedés címe, megnevezése	B A helyzetlemezés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	C Az intézkedéssel elérni kívánt cél	D A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	E Az intézkedés tartalma	F Az intézkedés felelőse	G Az intézkedés megvalósításának határideje	H Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	I Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	J Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
2	A családok ösztönzése életvitelük, gazdálkodási szokásaik tudatos változtatására, az egészségügyi prevenció jelentőségének tudatosítása. Megfelelő, biztonságos lakókörnyezet kialakítása, esztétikailag is megfelelően kialakított lakókörnyezet rendbentartása.	"Szegénység kultúrájának" mint öröklődő életstílusnak a kialakulása	Rövid távon (1 év): - a folyamatban lévő a célcsoportot érintő pályázati programokban való aktív részvétel, - partnerségi megállapodások kötése, - lakosság tájékoztatása. Közép távon (3 év): - közfoglalkoztatás és kompetencia fejlesztés révén az értékrend és szemléletmód formálása, - egészség tudatos és környezettudatos életmód kialakítása. Hosszú távon (5 év): - a munkaerővel társadalom értékeinek elfogadtatása.	Gazdasági koncepció, Szociális Koncepció	munkálattok felkeresése - partnerségi szerződések megkötése, szükségletfelmérés, programokba, képzésekre történő bevonás, lakossági tájékoztató a biztonságos lakókörnyezet kialakításáról, a közfoglalkoztatásban a munkamódszerek hatékonyabb és eredményesebb alkalmazása	polgármester	2023.12.31.	partnerségi megállapodások száma, programok száma, n és képzésben résztvevők száma, közfoglalkoztatás eredményessége, ellátott feladatok mennyisége. Dokumentálás: kötelező dokumentációs rend alkalmazása val.	Pályázati finanszírozás újjan a képzések, foglalkoztatás feltételeinek biztosítása megoldott. Pályázati lehetőségek híján a résztvevő partnerek anyagi, természetbeni hozzájárulása.	
3	Kerékpár út felújítása, kerékpár út hálózat bővítése, belterületi út, járdák felújítása, közösségi tér kialakítása	Szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlén esélyei a településen belüli biztonságos közlekedés részleges hiánya miatt.	A kerékpárral való közlekedés feltételeinek javítása, biztonságosabbá tétele. Rövid táv (1 év): A kerékpárút, a belterületi utak és járdák műszaki felmérése, szükséges költségek tervezése, szükséges kerékpárutak további építése. Közép táv(3év): Kerékpárút befejezése, közösségi tér kialakítása. Hosszú	Integrált Településfejlesztési Stratégia, Gazdasági Program	1. A kerékpárút, a belterületi utak és a járdák műszaki felmérése, szükséges költségek tervezése, tervek elkészítése, megvalósítás ütemezése. 2. Meglévő kerékpárút felújítás, új építése. 3. Tərbútorok, padok, lámpatestek kihelyezése, közösségi tér	polgármester	2023.12.31.	A kerékpárút műszaki felmérése és szükséges tervek elkészítése 100% 1 év alatt. Közösségi tér kialakítása 3 év. Belterületi utak és	A szükséges újjavítási munkák elvégzésével a felújított és újonnan épített kerékpár utak karbantartása. A létrehozandó közösségi tér karbantartása, állagmegóvása.	

Intézkedés sorszáma	A Az intézkedés címe, megnevezése	B A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	C Az intézkedéssel elérni kívánt cél	D A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	E Az intézkedés tartalma	F Az intézkedés felelőse	G Az intézkedés megvalósításának határideje	H Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	I Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	J Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			táv(5 év): Belterületi utak, járdák felújításának ütemezett megvalósítása		létesítése.			járdák műszaki felmérése és ütemterv készítése 5 év alatt.		
4	Meglévő szakrendelések bővítése. A helyi adottságok, gyógyvíz rehabilitációs szintjének történő fejlesztése	Településen megjelenő leggyakoribb megbetegedések kezeléséhez szükséges szakrendelések elérhetőségének javítása, valamint a felnőtt rehabilitációs lehetőségek korlátozottsága.	A foglalkoztatásba történő bevonás esélyegyenlőségének javítása érdekében a vezető megbetegedések kezeléséhez és rehabilitációhoz való hozzáférés javítása. Rövid távú cél (1 év): A házi orvosok bevonásával szükségletfelmérés a vezető megbetegedések kezeléséhez szükséges szakrendelések tervezéséhez. Középtávú cél (3 év): Megvizsgálni a felmérés alapján a szakrendelések kapacitásbővítésének lehetőségét. A gyógyvíz minőségének megőrzése, rehabilitációs céllal történő hasznosításának megtervezése. Hosszú távú cél (5 év): A foglalkoztatási esélyegyenlőség javításának érdekében a	gazdasági program	1. Szükségletfelmérés 2. Kapacitásbővítés lehetőségének megvizsgálása és a bővítés meghatározása 3. Gyógyvízzé minősítés 4. A gyógyvíz rehabilitációs céllal történő hasznosításának megtervezése 5. A gyógyvíz rehabilitációs céllal történő felhasználásának lehetővé tétele.	polgármester	2023.12.31.	A településen elérhető szakrendeléseknek a felmérés alapján történő átstrukturálása vagy kialakítása.	Külső, pályázati erőforrás, humán erőforrás	A szakrendelések elérhetőségének fenntartása, a gyógyvíz rehabilitációs céllal történő felhasználásának biztosítása

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	A helyzetelemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
		gyógyviz rehabilitációs célú hasznosításának lehetővé tétele pályázati úton vagy befektetők bevonásával.							
II. A gyermekek esélyegyenlősége									
1	A szociokulturális és társadalmi hátrányok enyhítése, a család szerepének erősítése	Felelősegteljesebb és tudatosabb gyermeknevelésre való ösztönzés. Rövid távon (1 év): családi életre nevelés az óvodában és az iskolai osztályfőnöki órákon. Közép távon (3 év): szülői szerepek erősítése, gyermeknevelést segítő programok, előadások szervezése, szemléletformálás Hosszú távon (5 év): a rossz nevelési mintákból eredő egyéni és társadalmi problémák enyhítése.	Szolgáltatástervezési koncepció	1. Együttműködés a Békéscsabai Tankerületi Központtal az iskolai családi életre nevelés érdekében. Az óvoda Pedagógiai Programjába beépíteni a családi életre nevelést és a hitant. 2. Szakemberek bevonásával a tudatos szülővé válás érdekében előadások, programok szervezése.	Polgármester	2023.12.31.	Együttműködési megállapodások Programot megvalósító szakemberek, előadók száma Programba részt vevők száma	pályázati forrás	A szolgáltatások folytatása anyagi és emberi erőforrások biztosítása révén.
2	Pszichológus szakemberek minél magasabb számában történő alkalmazása a településen	Egyre magasabb életminőségének és jövődelmi helyzetének javítása. Középtávú cél (3 év): valamennyi megsegítésre szoruló gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő orszámban megkapja a pszichológusi	Szolgáltatástervezési koncepció	A Pedagógiai Szakszolgálatnál foglalkoztatott szakember heti óraszámának emelése. A szakember állomány elérhetőségének, terheltségének felmérése. Helyi	polgármester	2023.12.31.	Pszichológus szakember tevékenység végzése heti 40 órában. Csökkenten a megsegítésre szoruló gyermekek száma és a problémák	pályázati forrás	Pszichológus szakember alkalmazásának folytatása.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
3	Korai fejlesztés, fejlesztés megkezdése már bölcsődében, óvodában. Szakemberek képzése a fejlesztések elvértékében	A gyermekkorosztályban a speciális nevelési szükségletű gyermekek (SNI, BTMN) aránya minden korosztályban magas	A gyermekkorosztályban a speciális nevelési szükségletű eredő hátrányok csökkentése. 1. Rövid távú cél (1 év): az előírt fejlesztésekre történő eljutás lehetőségének biztosítása 2. Középtávú cél (3 év): A speciális igényeknek megfelelő szakember legelőtérben való alkalmazása 3. Hosszútávú cél (5 év): Az SNI-s és BTMN-s gyermekek száma felemelő rendszerben csökken	Szolgáltatástervezési koncepció	Fejlesztési szükségletek felmérése 2. A fejlesztésekhöz igazodó szakemberszükséglet biztosítása 3. Együttműködés a Békésabai Tankerületi Központtal a szakemberhiány leküzdésében	polgármester	2023.12.31.	a fejlesztést biztosító szakemberek órászáma nő speciális szükségletű gyermekek minél korábbi életkorban történő kiszűrése és adekvát fejlesztésben történő részesítése SNI-s és BTMN-s gyermekek életkorral növekvő csökkenő tendenciája	Pályázati forrás, civil szervezetek közreműködése	A speciális igényeknek megfelelő szakember alkalmazása anyagi erőforrás révén.
III. A nők esélyegyenlősége										
1	A preventív szolgáló egészséges életmód és életminőséget javító programok és egészségügyi	A nők növekvő életkorral párhuzamos esélyegyenlőségi problémákkal való	Általános: elmagányosodás megelőzése, életminőség javítása Rövid távon (1 év):	Szolgáltatástervezési koncepció	Információgyűjtés, igényfelmérés, helyzetfelmérés. Programok, szűrőteszt	polgármester	2023.12.31.	Rövid távú (1 év): a szűrőprogramokon való részvétel	Épület, humán erőforrás, költségvetési forrás	Programok folytatása emberi erőforrások biztosítása révén.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményes ségét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
	szűrések népszerűsítése, kiemelt figyelemmel a magas halálozási mutatókkal rendelkezők vonatkozásában	fokozottabb érintettség	egészséges életmódprogramok és szűrések népszerűsítése Közép távon (3 év): az önálló életvitel megfelelő életminőségben történő megtartása, aktív közösségi élet Hosszú távon (5 év): aktív életmód minél magasabb életkorig történő megőrzése		népszerűsítése. Az aktív életmód megőrzését szolgáló szellemi és fizikai tevékenységek szervezése.			nagyobb számú és rendszeres megjelenés. Közép távú (3 év): az aktív életmód tudatos megőrzésére törekvés a fizikai és szellemi képességek fenntartását célzó programokon történő részvétel, közösségi életben való részvétel növekedése. Hosszú távú (5 év): a halálozási mutatók csökkenése.		
2	A munkaidők és a rendelkezésre állási idők összehangolása, munkahelyeken családbarát rugalmas munkaidő vizsgálata és lehetőség szerint bevezetése	A munkahelyeken és a kisgyermeket nevelő köznevelési intézményekben a családbarát szemlélet hiánya	Munkahelyeken családbarát szemlélet bevezetése, rugalmas munkaidő kialakítása, távmunka lehetőségeknek biztosítása. Rövid távon (1 év): fel kell mérni a	Szolgáltatástervezési koncepció	Szükségletfelmérés Stratégia kidolgozása, partnerek felkutatása Szükséges intézményi alaplokumentációs módosítása	polgármester	2022.12.31.	Rövid távon (1 év): helyzetelemzés köznevelési Képzőtávon (3 év): stratégiai terv	humán erőforrás, pályázati forrás	Rugalmas munkaidő bevezetésének ösztönzése több munkahelyen.

Intézkedés sorszáma	A Az intézkedés címe, megnevezése	B A helyzetlemezés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	C Az intézkedéssel elérni kívánt cél	D A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	E Az intézkedés tartalma	F Az intézkedés felelőse	G Az intézkedés megvalósításának határideje	H Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	I Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	J Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			munkahelyek és a köznevelési intézmények munkaidő összehangolásának lehetőségét. Középtávon (3 év): a nőket foglalkoztató munkahelyek és a kisgyermeket fogadó köznevelési intézmények nyitvatartási idejének összehangolása. Hosszútávon (5 év): rugalmas munkaidő, távmunka bevezetésének ösztönzése a gyermeket nevelő nőket foglalkoztató munkahelyeken.					Kidolgozása az intézmények és a munkahelyek számára is elfogadható formában, a köznevelési intézmények nyitvatartási idejének növelése Hosszútávon (5 év): rugalmas munkaidő, távmunka bevezetése több munkahelyen.		
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	Önkormányzati fenntartású bentlakásos elhelyezést biztosító intézmény kialakítása	Önkormányzati fenntartású bentlakásos elhelyezést biztosító intézmény hiánya	Rövid táv (1 év): A szükségletek felmérése, szükséges tervek elkészítése Közép táv (3 év): pályázati források, beruházók felkutatása, pályázatok benyújtása, beruházás finanszírozása Hosszú táv (5 év): megfizethető bentlakásos intézményi	Szolgáltatástervezési koncepció, gazdasági program	szükségletfelmérés, szakemberek bevonásával pályázatok elkészítése, forrás biztosítása, építési tervek/engedélyek előkészítése	polgármester	2023.12.31.	Rövid táv: igényfelmérés, tervek elkészítése Közép táv: pályázati anyag előkészítése, építési tervek/engedélyek elkészítése	pályázati forrás	A létrehozandó infrastruktúra állam megővése, működésének biztosítása

Intézkedés sorszáma	A Az intézkedés címe, megnevezése	B A helyzetlemezés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	C Az intézkedéssel elérni kívánt cél	D A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	E Az intézkedés tartalma	F Az intézkedés felelőse	G Az intézkedés megvalósításának határideje	H Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	I Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	J Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			elhelyezés biztosítása településiünkön					Hosszú táv: forrás biztosítása a működéséhez		
2	Életmód és életminőség javító programok hosszú távú elérésének biztosítása. A településen belül a közlekedés infrastruktúra és közlekedésbiztonság javítása (járdák, kerékpárutak, közvilágítás)	Az idősek életkoruk, egészségi állapotuk és jövődelmi helyzetük miatt korlátozottan férnek hozzá az életminőséget javító és elszigetelődést enyhítő információkhoz és programokhoz	A közlekedés- és közbiztonság javításával az információkhoz és programokhoz való hozzáférés esélyegyenlőségének megteremtése Rövid táv (1 év): közvilágítás fejlesztése, térfigyelőrendszer bővítésével vagy mobilizálásával a közbiztonság javítása Közép táv (3 év): életminőséget javító elszigetelődést megelőző programok szervezése, információkhoz való hozzáférés segítése Hosszú táv (5 év): a tervezett kerékpárutak és járdák építésével nő az idősek esélyegyenlősége a szolgáltatásokhoz és életminőséget javító programokhoz való hozzáféréshez	Integrált településfejlesztési Stratégia, Gazdasági Program	- felmérés készítése az idősek által kevésbé biztonságosnak tartott utca- és településrészekről - a célcsoportot érintő aktuális információk hagyományos módon is (önkormányzati tájékoztató, szórólapok, hirdető táblák) történő közzététel - életmódjavító és elszigetelődést megelőző programok állandó elérhetővé tétele	polgármester	2023.12.31.	Rövid táv (1 év): Térfigyelő kamerák számának növelése Közép táv (3 év): a közbiztonság javulásával a programokban való megjelenők száma nő a célcsoportból Hosszú táv (5 év): A szervezett programok hosszú távú elérésének lehetősége	- humán erőforrás - pályázati forrás	A szervezett programok hosszú távú elérésének lehetősége.

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

Intézkedés sorszáma	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
1	A szociális foglalkoztatás kialakítása és a helyi szükségletek szerinti biztosítása. Törekvés a közintézményekben akadálymentes munkahelyek kialakítására.	A foglalkoztatás elők feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	A foglalkoztatás elők kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága

Intézkedés sorszáma	A Az intézkedés címe, megnevezése	B A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	C Az intézkedéssel elérni kívánt cél	D A célkitűzés összehangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	E Az intézkedés tartalma	F Az intézkedés felelőse	G Az intézkedés megvalósításának határideje	H Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	I Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	J Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
								<p>év): A közintézményekben akadálymentesített munkahelyek kialakítása.</p>		
2	<p>Akadálymentes szabadidő parkok, közterek kialakítása. Alapvető szolgáltatások elérhetőségének javítása a célcsoport számára.</p>	<p>A szolgáltatások, közösségi terek akadálymentes elérhetősége elégtelen</p>	<p>Nem biztosított a településen a közterek, közterületek akadálymentes megközelítése, igénybevétele. Rövidtávú cél (1 év): A közterek és a közösségi terek akadálymentesítetttségének felmérése. Középtávú cél (3 év): Új szolgáltatások indításához szükséges hatósági eljárásoknál az akadálymentesítetttség szempontjának érvényesítése. Hosszútávú cél (5 év): Akadálymentes közterületek és a szolgáltatások javuló elérhetősége.</p>	<p>Gazdasági Program, Integrált Településfejlesztési Stratégia</p>	<p>1. Közterületek, közösségi terek felmérése 2. Akadálymentesítésre vonatkozó tervek, költségvetés elkészítése 3. Források felkutatása 4. Szolgáltatások, vállalkozások segítése az akadálymentesítés kialakításában.</p>	<p>polgármester</p>	<p>2023.12.31.</p>	<p>Rövid távon (1 év): felmérés készül a fejlesztendő területekről Közép távon (3 év): Akadálymentesített közterek, parkok, közösségi terek számának növekedése. Hosszútávon (5 év): Akadálymentesített szolgáltatások, vállalkozások számának emelkedése.</p>	<p>Humán erőforrás, Pályázati forrás</p>	<p>Akadálymentesített közterek, parkok, közösségi terek állagmegóvása, karbantartása</p>

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2. A megvalósítás folyamata

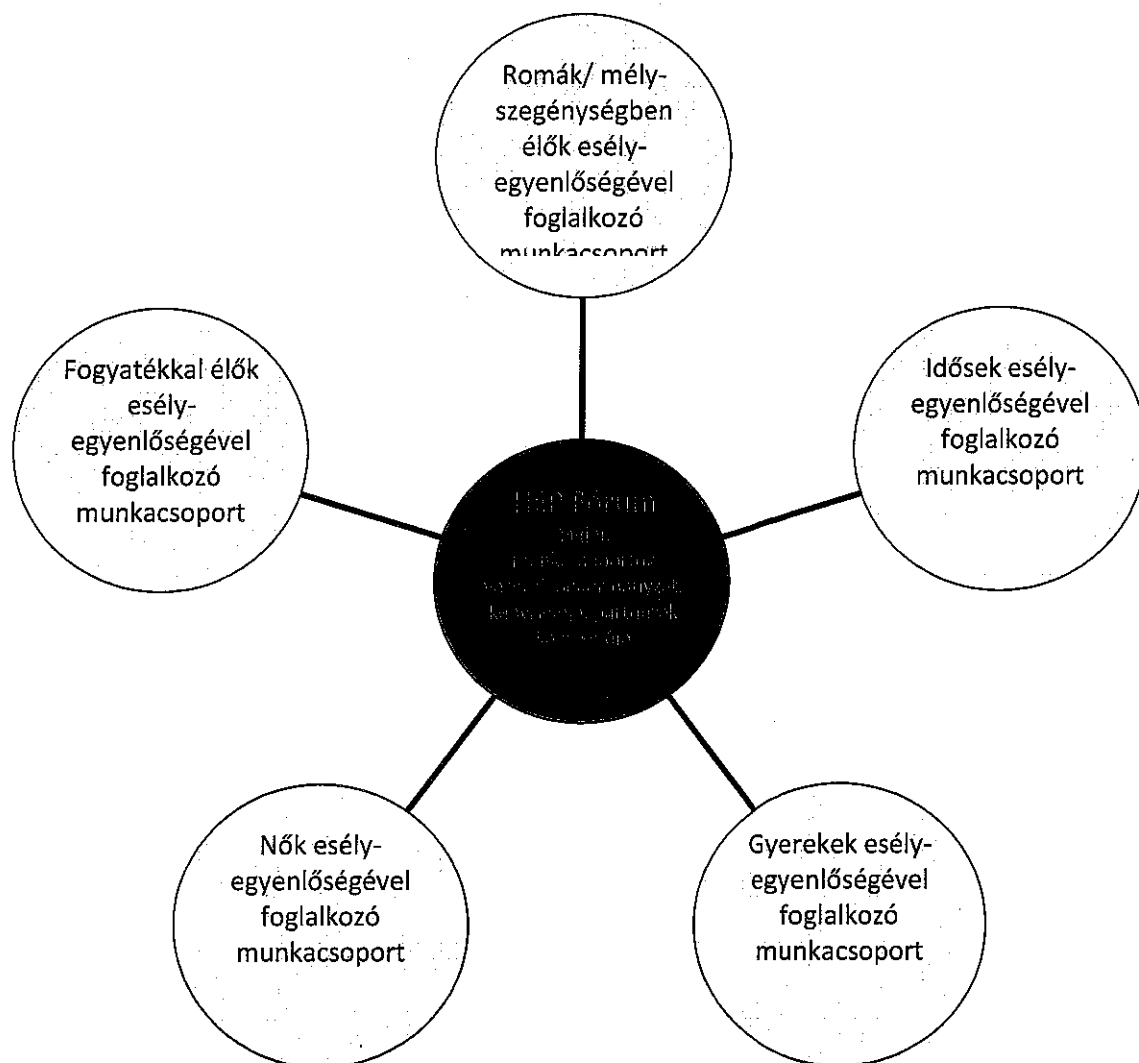
A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

3.3. Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4. Nyilvánosság

A program megalkotásának folyamatába bevontuk az érintett célcsoportokat képviselő civil szerveződések és helyi szakmacsoportok képviselőit. A megvalósítás folyamatában célcsoportonként a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja a Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5. Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.

- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

3.6. Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Mezőkovácsháza Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Mezőkovácsháza Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta, és a 363/2018. (XII. 13.) számú határozatával elfogadta.

Mezőkovácsháza, 2018. december 13.

Varga Gusztáv
polgármester

Mezőkovácsháza Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ

Dátum Mezőkovácsházi Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde

Dátum Mezőkovácsházi Városi Könyvtár

Dátum Kalocsa Róza Közhasznú Nonprofit Kft.

Dátum Mezőkovácsházi Településgazdálkodási Kft.

Dátum Békéscsabai Tankerületi Központ

Dátum Mezőkovácsházi Csanád Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

Dátum Békés Megyei Hunyadi János Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium

Dátum Békés Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mezőkovácsházi Tagintézménye

Dátum

Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság - IOKK

Dátum

Mezőkovácsházi Civil Kerekasztal Fórum

Dátum

Adományok Háza Egyesület

Dátum

Mozgáskorlátozottak Egyesülete

